

ՀՀ Արտաքին գործերի
նախարարություն
Ministry of Foreign Affairs
of the Republic of Armenia

ԵՎՐՈՊԱՅՈՒԽ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ
ԵՎ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ
ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎ
ԵԶՐԱՓԱԿԻՉ ԱԿՏ

CONFERENCE ON SECURITY
AND CO-OPERATION IN EUROPE
FINAL ACT

30
ՀԵԼՍԻՆԿԻ
HELSINKI
1975-2005

ԵՎՐՈՊԱՅՈՒԲ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՍԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎ
ԵԶՐԱՓԱԿԻՉ ԱԿՏ
ՀԵԼՍԻՆԿԻ 1975

CONFERENCE ON SECURITY AND CO-OPERATION IN EUROPE
FINAL ACT
HELSINKI 1975

Այս հրատարակությունը լույս է տեսել Եվրոպայում անվտանգության և համագործակցության
կազմակերպության (ԵԱՀԿ) երևանյան գրասենյակի և Հայաստանի Հանրապետության
արտաքին գործերի նախարարության համատեղ ջանքերով՝
Հելսինկյան եզրափակիչ ակտի ստորագրման 30-ամյա տարելիցի առթիվ:
ԵԱՀԿ-ն դասասխանատու է միայն 6 դաժոնական լեզուներով թարգմանության համար:
Հայերեն թարգմանության նույնականությունը հաստատվել է
ՀՀ արտգործնախարարության կողմից:

Եվրոպայում անվտանգության և համագործակցության
կազմակերպության երևանյան գրասենյակ
Organization for Security and Co-operation in Europe
Office in Yerevan

Հայաստանի Հանրապետության
Արտաքին գործերի նախարարություն
Ministry of Foreign Affairs
of the Republic of Armenia

This publication has been made possible through joint efforts of the OSCE Office
in Yerevan and the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Armenia,
on the occasion of the 30th Anniversary of the adoption of the Helsinki Final Act.
The OSCE is only responsible for translations into the 6 official languages.
The authenticity of the Armenian translation has been approved by the
Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Armenia.

ՆԵՐԱԾԱԿԱՆ ԽՈՍՔ

Հելսինկյան եզրափակիչ ակտի 30-ամյա հոբելյանը ավելին է, քան մի դարձ սոցիալականություն: Այն կերտվել է Սառը Պաստրազմի ժամանակաշրջանում և նդասակառուցված է եղել թուլացնելու լարվածությունը և մեքենայելու կողմերին ընդհանուր արժեքների շուրջ, այն ժամանակ, երբ ընդհանուր արժեքները հանդիսանում էին սարաձայնությունների հիմնական աղբյուրը: Եվ անշուտ, Եզրափակիչ ակտի ընդունումից ի վեր կան սոցիալականությունների առիթ հանդիսացող բազմաթիվ իրադարձություններ: Մենք բոլորս այսօր հանդիսանում ենք այդ երբեմնի հակասությունից օգտվողները, երբ երևոյթը վերածվեց բովանդակության, և ԵԱՀԿ-ն այդ փոփոխությունների արտացոլումն է:

Ի սկզբանե ըմբռնելով փոփոխությունների ոգին՝ Հայաստանը, 1992 թ. իր անկախության հռչակումից հետո, միացավ ԵԱՀԿ-ին մեծ հույսերով և ակնկալիքներով: Մենք ընկալեցինք Հելսինկյան եզրափակիչ ակտի ինստիտուցիոնալացումը որդես երկխոսության հիմնահարթակ, որդես մի վայր, որտեղ բոլոր մասնակից դեմությունների ձայնը կլինի հավասարադես լսելի, բոլոր կարծիքները հաշվի կառնվեն և շահերը կդրսևորվեն՝ անկախ դեմությունների սնեսական և ռազմական կարողություններից:

Հելսինկյան եզրափակիչ ակտի յուրօրինակության արտահայտությունն է նաև այն, որ չնայած փաստաթուղթն ընդունվել է երեսուն սարի առաջ, նա շարունակում է մնալ արդիական ԵԱՀԿ վերափոխման ևս մեկ ալիքից հետո: Եվ հենց այս վերափոխումը հնարավորություն է ընձեռում Հայաստանին դիտարկել իր անդամակցությունը ԵԱՀԿ-ին ավելի լայն իմաստով: Այսօր մենք այն նույն դեմությունները չենք, որոնք միացան կազմակերպությանը իննսունականների սկզբին: Մենք սովորել ենք, փոխվել և ձևավորվել, և հեսևաբար ԵԱՀԿ-ն մենք ընկալում ենք նոր չափանիշներով: Անվսանգությանը՝ այո, սարաձաշանային կայունությանը՝ այո, փոխվսահության կառուցմանը՝ այո: Սակայն մեզ անհրաժեշտ է նաև համագործակցություն. համագործակցություն ուղղված բարեփոխումների իրականացմանը, դեսական կառույցների արդիականացմանը, սնեսական հնարավորությունների ստեղծմանը, ինչդես նաև հասարակության սեղեկացվածությանը և բնադադանությունները:

ԵԱՀԿ երևանյան գրասենյակի ընդլայնվող գործունեությունը սնեսական և բնադադանական ոլորտներում հանդիսանում է համագործակցության ուղեցիղ և նույնիսկ նա դադադանը: Այն կարող է դիտարկվել որդես արագորեն փոփոխվող միջավայրի արտահայտություն և հեսևանք, ինչն ինքնին ԵԱՀԿ-ի դերի շարունակական վերաիմաստավորումն է:

Երևանյան գրասենյակի մանդատը, լինելով թերևս ամենաընդգրկունը ԵԱՀԿ սարաժում, ներառում է Հայաստանի հասարակական կյանքի բոլոր բնագավառները: Այն հանդիսանում է ժամանակակից նոու-հատի, լավագույն փորձի և նորմաիվ սանդարտների փոխանցող: Հայկական կողմից համագործակցության այս ասղեկների հասուկ գնահատականը արտահայտվում է Կառավարության բոլոր օղակների կողմից ԵԱՀԿ գրասենյակին ցուցաբերված աջակցությամբ:

Մենք հուսով ենք, որ Հելսինկյան եզրափակիչ ակտի թարգմանությունը և հրատարակումը կդառնա այն ուղեցույցը, որը կօգնի հայ հասարակության բոլոր շերտերին՝ հասկանալու ԵԱՀԿ-ն, նա սկզբունքները և արժեքները:

Վարդան Օսկանյան
ՀՀ արտաին գործերի նախարար

ՆԵՐԱՃԱԿԱՆ ԽՈՍՔ

Այս սարի Եվրոդայում անվանագության և համագործակցության կազմակերպությունը (ԵԱՀԿ) նշում է Հելսինկյան եզրափակիչ ակտի ստորագրման 30-րդ տարեկիցը: 1975թ. օգոստոսի 1-ին, երեք սարվա նախնական խորհրդակցություններից հետո, Հելսինկիում ստորագրվեց Եվրոդայում անվանագության և համագործակցության խորհրդաժողովի (ԵԱՀԽ) եզրափակիչ ակտը: Այս ստորագրմամբ մեկնարկեց փաստաթղթի իրականացման շարունակական վերանայման և դրանում ամրագրված սկզբունքների և հանձնառությունների խթանման գործընթացը, որը հայտնի է որդես Հելսինկյան գործընթաց: Այս գործընթացի մեկնարկումից ի վեր ԵԱՀԽ/ԵԱՀԿ-ն արմատապես փոխվել է: Այն, ինչ սկսվեց որդես Արևելքի և Արևմուտքի միջև շփումների ֆորում և միմյանց հաջորդող համաժողովների շարք, վերածվեց գործուն համակերպական կազմակերպության, որը, հիմնում ունենալով անվանագության ընդգրկում հայեցակարգը, զբաղվում է անվանագության երեք աստիճաններով՝ ռազմաքաղաքական, սնտեսական-ժողովրդական միջավայրի և մարդկային: Աշխարհագրական սարածքը, որն ընդգրկում են ԵԱՀԿ 55 մասնակից ղեկավարները, Արևմուտքում սկսվում է Վանկուվերից և ներառելով Հայաստանը հասնում է Վադիվոսոն Արևելքում:

Քսաներոդ դարի վերջին սասնամյակների ընթացքում անվանագության արագ փոփոխվող մթնոլորտի դայմաններում ԵԱՀԽ/ԵԱՀԿ-ն ղեկ է դասրաս լինեք համակերպվելու նոր ղիսկերին և մարսահրավերներին: Այդ նդասակով, ի լրումն իր ունեցած հասսասությունների և այլ մճական կառույցների, ԵԱՀԿ-ն այսօր 16 ղեկություններում ունի առաքելությունների և սեղերում գրասենյակների ցանց, ընդ որում ԵԱՀԿ աշխասակիցների գերակշռող մեծամասնությունը՝ մոտ 3000-ը, աշխասում են սեղերում՝ կազմակերպության սարքեր հասսասություններում աշխասող 400-ի համնասությամբ:

ԵԱՀԿ ղեկությունների թվում Հայաստանը բարձր հեղինակություն ունի և սերտրեն ներգրավված է կազմակերպության բոլոր միջոցառումներում: Այն միացավ Եվրոդայի անվանագության և համագործակցության նախկին խորհրդաժողովին 1992 թ.՝ անմիջաղես իր անկախության հոչակումից հետո: Այդ ժամանակից ի վեր Հայաստանը արժեքավոր ներդրում է ունեցել կազմակերպության գործունեության մեջ:

2005 թ. Հայաստանի համար նճանավորվում է ևս մեկ տարեկիցով, քանի որ հինգ տարի առաջ հիմնվեց ԵԱՀԿ երևանյան գրասենյակը: Գրասենյակի հիմնադրումը նոր խթան հանդիսացավ ԵԱՀԿ ժջանակներում Հայաստանի համագործակցության համար: Երևանը լիարժեք ողջունեց երկրում ԵԱՀԿ բազմակողմ միջոռացումների իրականացումը: Հայաստանի իշխանությունների փոխգործակցությունը ԵԱՀԿ երևանյան գրասենյակի և ԵԱՀԿ հասսասությունների հեք կարելի է բնութագրել միայն որդես չափազանց արդյունավեք և լիովին համահունչ անվանագության նկասմամբ ԵԱՀԿ որդեգրած համագործակցության սկզբունքներին:

Հելսինկյան եզրափակիչ ակտը կազմակերպության հիմնայունն է: Նրանում արսացրված «սարը դասլիրաններով» կամ սարը հիմնարար սկզբունքներով է դայմանավորված մասնակից ղեկությունների վերաբերմունքը իրենց քաղաքացիների, ինչդես նաև միմյանց նկասմամբ: Եզրափակիչ ակտը գերազանցեց անվանագության ավանդական ռազմական երաշխիքները՝ ներառելով սնտեսական զարգացումը, ժջակա միջավայրին առնչվող խնդիրները, մճակութային հարցերը և մարդու իրավունքները անվանագության մեկ ընդհանուր համադարձակ հայեցակարգի մեջ:

Հուսով են՝ Հելսինկյան եզրափակիչ ակտի հայերեն քարզմանությունը հայ ընթերցողին կօգնի ավելի լավ հասկանալու ԵԱՀԿ սկզբունքները, արժեքներն ու հանձնառությունները, որին հեքսմոս են ԵԱՀԿ 55 մասնակից ղեկությունները, այդ թվում Հայաստանը:

Ողջունում են Հայաստանի Հանրաղեսության արսաքին գործերի նախարարության և ԵԱՀԿ երևանյան գրասենյակի համասեղ նախաձեռնությունը՝ ուղղված Հելսինկյան եզրափակիչ ակտի հայերեն հրասարակության լուսընճայմանը:

Գեողան Մարկ Պեղա դե Բրիճամբո
ԵԱՀԿ գլխավոր բարսուղար

FOREWORD

This year, the Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE) commemorates the 30th anniversary of the signing of the Helsinki Final Act. On 1 August, 1975, after three years of preparatory talks, the Helsinki Final Act of the Conference on Security and Co-operation in Europe (CSCE) was signed in Helsinki. The Act launched a process of constant review of the implementation and enhancement of CSCE principles and commitments known as the Helsinki process. Since the beginning of this process, the CSCE/OSCE has changed fundamentally. What began as a forum for East-West contacts and as a loose sequence of conferences has evolved into an operational pan-European security organization which – on the basis of a comprehensive security concept - deals with three dimensions of security, namely the politico-military, the economic-environmental and the human dimension. The OSCE's 55 participating States span the geographical area from Vancouver in the West, through Armenia, to Vladivostok in the East.

In the rapidly changing security environment of the last decades of the twentieth century, the CSCE/OSCE had to adapt to new risks and challenges. As a result, in addition to its Institutions and other permanent structures, the OSCE has today a network of missions and other field operations in 16 OSCE States, with the overwhelming majority of the OSCE staff working in the field – around 3000 compared to 400 in its various institutions.

Armenia is a valued partner in the community of OSCE States, being closely involved in all the activities of the Organization. It joined the then Conference on Security and Co-operation in Europe in 1992 immediately after the re-establishment of its independence. Its contribution to the work of the Organization has been of a high value ever since.

2005 is also an anniversary year particular to Armenia, as five years ago the OSCE Office in Yerevan was established at the invitation of the Armenian authorities. This has given a new impetus to the co-operation of Armenia within the OSCE framework. Yerevan has welcomed the OSCE's full range of activities in the country wholeheartedly. The interaction between the Armenian authorities and the OSCE Office in Yerevan and the OSCE Institutions can only be described as highly successful and truly in the spirit of the OSCE's co-operative approach to security.

The Helsinki Final Act is the cornerstone of the Organization. Its "Decalogue", or ten basic principles, governs the behavior of the participating States towards their citizens, as well as towards each other. The Final Act went beyond traditional military guarantees of stability by incorporating economic development, concerns for the environment, cultural affairs and human rights into a comprehensive concept of security.

I hope that the Armenian translation of the Helsinki Final Act will help the Armenian people to better understand the OSCE's principles, values and commitments that all OSCE 55 participating States, including Armenia, adhere to.

I commend this joint initiative by the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Armenia and the OSCE Office in Yerevan to publish this special anniversary edition of the Helsinki Final Act in the Armenian language.

Ambassador Marc Perrin de Brichambaut
OSCE Secretary General

FOREWORD

The 30th anniversary of Helsinki Final Act is cause for more than simple celebration. It is true, there is much to celebrate since the adoption of Helsinki Final Act, which was crafted during the Cold War, to defuse the antagonism and bring the sides around common values when in fact the perception was that values were what divided the protagonists. We are all the beneficiaries today of that paradox; the veneer has become the substance, and the OSCE is the expression of that transformation.

Catching the spirit of that transformation from the very beginning, when Armenia joined the CSCE in 1992 after its independence, it had very high hopes and expectations. We thought of this institutionalization of the Helsinki Final Act as a platform for dialogue, a place where the voice of every participating state had a right to be heard, every opinion taken into account and interests articulated, no matter what the military or economic weight.

The manifestation of the uniqueness of the Helsinki Final Act – a document adopted 30 years ago – is also in its relevance for yet another wave of ongoing transformation of OSCE since we joined the organization. And this transformation allows Armenia to view its membership in the OSCE in very broad terms. Today, we are not the same participating states who joined at the beginning of the 90's. We learned, we changed, we matured and therefore we need the OSCE not as we did then. Security, yes, regional stability, yes, confidence and trust building, yes. But we also need co-operation: co-operation towards implementing reforms, modernizing state structures, creating economic opportunity and public awareness and participation in dealing with the environment.

The pattern of increased economic and environmental activities of the OSCE Yerevan Office – which is the most visible instrument, guide and even guard of that co-operation – can be seen as a reflection and consequence of the process of the rapidly changing environment in which there is continuous and consecutive rethinking of the OSCE role.

The mandate of the Yerevan Office is probably the most multidimensional within the OSCE and it touches upon all aspects of Armenian public life. It is a transmitter of know-how, best practices and normative standards. Armenia's special appreciation of this aspect of our co-operation is reflected in the commitment and support demonstrated by all branches of government to facilitate the work of the Office.

We hope that the translation and publication of the Helsinki Final Act will be the guide book which will help all strata of the Armenian public to thoroughly understand the OSCE, its principles and values.

Vartan Oskanian
Minister of Foreign Affairs
of the Republic of Armenia

Բովանդակություն

Եվրոդայում անվանագրության հետ կապված հարցեր 11

1. ա) Հռչակագիր Մասնակից ղեկավարությունների միջև հարաբերությունները ղեկավարող սկզբունքների մասին 11

- I. Ինֆնիշիան հավասարություն, ինֆնիշիանությունը հասուկ իրավունքների
հարգում 12
- II. Ուժ կամ ուժի սպառնալիք չկիրառելը 12
- III. Մահմանների անխախտելիություն 13
- IV. Պետությունների սարածային անբողջականություն 13
- V. Վեճերի խաղաղ կարգավորում 13
- VI. Ներքին գործերին չմիջամտելը 14
- VII. Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների հարգում ներառյալ
մտքի, խղճի, կրոնի կամ դավանանքի ազատությունը 14
- VIII. Ժողովուրդների իրավահավասարության և ինֆնորոշման իրավունքներ 15
- IX. Պետությունների համագործակցություն 15
- X. Միջազգային իրավունքով սահմանված պարտավորությունների բարեխիղճ
կատարում 16

բ) Հարցեր վերոհիշյալ սկզբունքներից մի քանիսի կենսագործման վերաբերյալ 16

2. Փաստաթուղթ վստահության ամրադրման միջոցառումների և անվանագրության ու զինաթափման որոշ ասպեկտների մասին 18

- I. Խոշորամասշտաբ զորավարությունների մասին նախապես ծանուցելը ... 19
Այլ զորավարությունների մասին նախապես ծանուցելը 19
Դիտորդների փոխանակում 19
Ջորժերի խոշորամասշտաբ սեղաշարժերի մասին նախապես ծանուցելը 20
Վստահության ամրապնդման այլ միջոցառումներ 20
- II. Զինաթափման վերաբերյալ հարցեր 20
- III. Ընդհանուր նկատառումներ 21

Համագործակցություն Տնտեսության, գիտության ու սեխնոլոգիայի և Երջակա միջավայրի բնագավառներում 22

1. Առևտրային փոխանակումներ 23

- Ընդհանուր դրույթներ 23
- Գործարար կապեր և հնարավորություններ 24
- Տնտեսական և առևտրային սեղեկափոխություն 24
- Մարկեթինգ 25

2. Արդյունաբերական համագործակցություն և ընդհանուր հետաքրքրություն ներկայացնող նախագծեր 26

- Արդյունաբերական համագործակցություն 26
- Ընդհանուր հետաքրքրություն ներկայացնող նախագծեր 28

3. Առևտրի և արդյունաբերական համագործակցությանը վերաբերող դրույթներ 29

- Սահմանափակումների ներդաշնակեցում 29
- Արբիտրաժ 29
- Հասուկ երկկողմ կարգավորումներ 30

4. Գիտություն և սեխնոլոգիա 30

- Համագործակցության բարելավման համար հնարավորություններ 30
- Համագործակցության բնագավառները 31

	Գյուղատնտեսություն	31
	Էներգիա	31
	Նոր տեխնոլոգիաներ, ռեսուրսների խելամիտ օգտագործում	31
	Տրանսպորտային տեխնոլոգիա	31
	Ֆիզիկա	31
	Բիւմիա	31
	Օդերևութաբանություն և հիդրոլոգիա	32
	Օվկիանոսագիտություն	32
	Մեյանոլոգիական հետազոտություն	32
	Համակարգչային, հեռահաղորդակցական և տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ	32
	Տիեզերական հետազոտություն	32
	Բժշկություն և առողջապահություն	32
	Շրջակա միջավայրի հետազոտություն	32
	Համագործակցության շեղեր և մեթոդներ	32
5.	Շրջակա միջավայր	34
	Համագործակցության նպատակներ	34
	Համագործակցության բնագավառներ	35
	Օդի աղտոտվածության վերահսկողություն	35
	Ջրերի պահպանությունը աղտոտումից և խմելու ջրերի օգտագործում	35
	Ծովային միջավայրի պահպանություն	35
	Հողի օգտագործում և ընդերք	35
	Բնության պահպանություն և բնական արգելավայրեր	36
	Մարդկանց բնակավայրերի շրջաններում շրջակա միջավայրի պայմանների բարելավում	36
	Շրջակա միջավայրի փոփոխությունների հիմնական հետազոտություններ, դիտարկումներ, կանխատեսում և գնահատում	36
	Իրավական և վարչական միջոցներ	36
	Համագործակցության շեղեր և մեթոդներ	36
6.	Համագործակցություն այլ ոլորտներում	38
	Տրանսպորտի զարգացում	38
	Չքոսաշրջության խրախուսում	39
	Միգրանտ աշխատուժի տնտեսական և սոցիալական ասպեկտներ	40
	Անձնակազմի պատրաստում	41

Միջերկրածովյան երջանի անվանագությանը և համագործակցությանը վերաբերող հարցեր

Համագործակցություն մարդասիրական և այլ բնագավառներում

1.	Մարդկային շինություններ	44
ա)	Ընտանեկան կապերի վրա հիմնված շինություններ և պարբերաբար հանդիպումներ	44
բ)	Ընտանիքների վերամիավորում	45
գ)	Ամուսնություն սարքեր պետությունների փոխափոխության միջև	45
դ)	Անձնական կամ մասնագիտական նպատակներով ճանապարհորդություն ..	46
ե)	Անհատական կամ կոլեկտիվ հիմունքներով զբոսաշրջության պայմանների բարելավում	46
զ)	Երիտասարդների միջև հանդիպումներ	47

է) Մսորս	47
ը) Կապերի ընդլայնում	47
2. Տեղեկասվություն	47
ա) Տեղեկասվության սարածման, մասշեխության և փոխանակման բարելավում	48
(i) Բանավոր տեղեկասվություն	48
(ii) Տպագիր տեղեկասվություն	48
(iii) Տեսագրված և հեռարձակվող տեղեկասվություն	49
բ) Համագործակցություն տեղեկասվության բնագավառում	49
գ) Լրագրողների աշխատանքային պայմանների բարելավում	50
3. Համագործակցություն և փոխանակումներ մշակույթի բնագավառում	51
Հարաբերությունների ընդլայնում	51
Փոխադարձ ծանոթացում	52
Փոխանակումներ և սարածում	52
Մասշեխություն	53
Ըփումներ և համագործակցություն	55
Համագործակցության բնագավառներ և շներ	55
Ազգային փոփոխանություններ կամ սարածաշրջանային մշակույթներ	57
4. Համագործակցություն և փոխանակումներ կրթության բնագավառում	57
ա) Հարաբերությունների ընդլայնում	57
բ) Մասշեխություն և փոխանակումներ	58
գ) Գիտություն	59
ճշգրիտ և բնական գիտություններ	60
բժշկություն	60
հումանիտար և սոցիալական գիտություններ	60
դ) Օսար լեզուներ և ֆաղափակրություն	60
ե) Դասավանդման մեթոդներ	61
Ազգային փոփոխանություններ կամ սարածաշրջանային մշակույթներ	62
Խորհրդածողովից հետո ձեռնարկված ֆայլերը	63

Եվրոպայում անվսանգության և համագործակցության խորհրդածողովը, որը բացվեց 1973 թվականի հուլիսի 3-ին՝ Հելսինկիում և շարունակվեց 1973 թվականի սեպտեմբերի 18-ից մինչև 1975 թվականի հուլիսի 21-ը՝ ժնևում, ավարտվեց 1975 թվականի օգոստոսի 1-ին՝ Հելսինկիում, Ավստրիայի, Բելգիայի, Բուլղարիայի, Հունգարիայի, Գերմանիայի Դեմոկրատական Հանրապետության, Գերմանիայի Դաճնային Հանրապետության, Հունաստանի, Դանիայի, Իռլանդիայի, Իսլանդիայի, Իտալիայի, Իսպանիայի, Կանադայի, Կիպրոսի, Լիխտենշտեյնի, Լյուքսեմբուրգի, Մալթայի, Մոնակոյի, Նիդերլանդների, Նորվեգիայի, Լեհաստանի, Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունների Միության, Պորտուգալիայի, Ռումինիայի, Սան Մարինոյի, Վաշիկանի, Միացյալ Թագավորության, Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների, Թուրքիայի, Ֆինլանդիայի, Ֆրանսիայի, Զեխտսլովակիայի, Շվեյցարիայի, Շվեդիայի և Հարավսլավիայի Բարձր ներկայացուցիչների կողմից:

Խորհրդածողովի բացման և փակման փուլերի ժամանակ մասնակիցների առջև դասավոր հյուրի կարգավիճակով հանդես եկավ Միավորված ազգերի կազմակերպության գլխավոր ֆարսուղարը: ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի գլխավոր ֆարսուղարը և Միավորված ազգերի կազմակերպության եվրոպական սնտեսական հանձնաժողովի գործադիր ֆարսուղարը հանդես եկան Խորհրդածողովում՝ դրա երկրորդ փուլի ժամանակ:

Խորհրդածողովի երկրորդ փուլի նիստերի ժամանակ օրակարգի արբեր կետերի շուրջ սուսցվեցին ելույթներ և լավեցին հայտարարություններ հետևյալ ոչ մասնակից՝ միջերկրածովյան ղեկավարությունների ներկայացուցիչների կողմից՝ Ալժիրի Ժողովրդական և Դեմոկրատական Հանրապետության, Եգիպտոսի Արաբական Հանրապետության, Իսրայելի, Մարոկկոյի Թագավորության, Սիրիայի Արաբական Հանրապետության, Թունիսի:

Առաջնորդվելով ի Եստի ժողովուրդների իրենց հարաբերությունները բարելավելու և ակտիվացնելու և Եվրոպայում խաղաղությանը, անվսանգությանը, արդարությանն ու համագործակցությանը աջակցելու, ինչպես նաև միմյանց միջև ու աշխարհի այլ ղեկավարությունների հետ մերձեցման հասնելու ֆաղափական կամֆոլ,

Հետևաբար, վճռական լինելով լիակատար արդյունավետություն սալ Խորհրդածողովի արդյունքներին և ադահովել այդ արդյունքների Եստի օգտագործումը իրենց ղեկավարությունների միջև ու ամբողջ Եվրոպայում և դրանով իսկ ղնդլայնել, խորացնել և շարունակական ու կայուն դարձնել լարվածության թուլացման գործընթացը՝

Մասնակից ղեկավարությունների Բարձր ներկայացուցիչները հանդիսավորությամբ ղնդունեցին հետևյալը.

Եվրոդայում անվանագության հես կառաված հարցեր

Եվրոդայում անվանագության և համագործակցության խորհրդաժողովի Մասնակից ղեկավարները,

վերահասուստելով իրենց նույնանունը՝ աջակցել իրենց միջև հարաբերությունների բարելավմանը և ադախովել դայմաններ, որոնցում իրենց ժողովուրդները կարող են ադրել իրական ու կայուն խաղաղության դայմաններում՝ ադախոված լինելով ամեն սեսակի սղառնալիից կամ իրենց անվանագության դեմ ուղղված ոսնձգությունից,

համոզված լինելով, որ անհրաժեես է ջաներ գործադրել, որդեսգի լարվածության թուլացումը դառնա արունակական և առավել կենսունակ ու համակողմանի գործընթաց՝ համընդհանուր ընդգրկմամբ, և որ Եվրոդայում անվանագության և համագործակցության խորհրդաժողովի արդյունքների կենսագործումը կլինի մեծագույն ավանդներից մեկը այդ գործընթացում,

համարելով, որ ժողովուրդների համերաբխությունը, ինչդես նաև Եվրոդայում անվանագության և համագործակցության խորհրդաժողովի կողմից սահմանված նույնանուններին հասնելու գործում Մասնակից ղեկավարների ընդհանուր նույնանունը դես է հանգեցնեն իրենց միջև բոլոր բնագավառներում ավելի լավ և ավելի սերս հարաբերությունների զարգացմանը և, այդդիսով, անցյալում իրենց ունեցած հարաբերությունների բնույթից բխող դիմակայության հաղթահարմանը և ավելի լավ փոխըմբռնմանը,

հիշելով իրենց ընդհանուր դասնությունը և ընդունելով, որ իրենց ավանդույթներում և արժեքների միջև եղած ընդհանուր սարրերի գոյությունը կարող է օգնել իրենց հարաբերությունների զարգացման գործում, և ցանկանալով որոնել անվսահությունը հաղթահարելու և վսահությունն ամրադնդելու, իրենց սարանջատող խնդիրները լուծելու և ի արհ մարդկության համագործակցելու նույնանունը իրենց ջաների միավորման հնարավորություններ, լիովին հաւովի առնելով իրենց դիրորոնումների ու հայացքների յուրօրինակությունն ու բազմազանությունը,

ընդունելով Եվրոդայի անվանագության անբաժանելիությունը, ինչդես նաև իրենց ընդհանուր արհագրգավածությունը ամբողջ Եվրոդայում և միմյանց միջև համագործակցությունը զարգացնելու հարցում, արսահայելով իրենց մարդությունը ձեռնարկել համադասասխան ջաներ,

ընդունելով Եվրոդայում և ընդհանրադես աբխարհում խաղաղության ու անվանագության միջև սերս կաղը և գիսակցելով դրանցից յուրաբանչյուրի համար միջազգային խաղաղության և անվանագության ամրադնդման և բոլոր ժողովուրդների համար հիմնարար իրավունքների, սնեսաական ու սոցիալական առաջադիմությանն ու բարօրությանն աջակցելու գործում իրենց ավանդը ներդնելու անհրաժեեսությունը,

ընդունեցին հեսկայը.

1.

ա) Հռչակագիր Մասնակից ղեկավարների միջև հարաբերությունները դեկավարող սկզբունքների մասին

Մասնակից ղեկավարները,

վերահասուստելով իրենց հանձնառությունը խաղաղությանը, անվանագությանն ու արդարությանը և բարելավմական հարաբերությունների ու համագործակցության արունակական զարգացման գործընթացին,

ընդունելով, որ այդ հանձնառությունը, արսահայելով ժողովուրդների արհերն ու իղձերը, յուրաբանչյուր Մասնակից ղեկավարի համար հանդիսանում է ներկա և ադագա դասասխանասվություն՝ խարսխված անցյալի փորձի վրա,

վերսհասսուսելով, Միավորված ազգերի կազմակերպությունում իրենց անդամակցությանը համադասասխան և Միավորված ազգերի կազմակերպության նդասակների ու սկզբունքների համաձայն, իրենց լիակատար ու ակտիվ աջակցությունը Միավորված ազգերի կազմակերպությանը և նրա դերի ու արդյունավետության բարձրացմանը միջազգային խաղաղության, անվսանգության ու արդարության ամրադնդման և միջազգային խնդիրների լուծմանը նդասելու գործում, ինչդես նաև դեսուդունների միջև բարեկամական հարաբերությունների ու համագործակցության զարգացմանը,

արսուհայսելով իրենց ընդհանուր հանձնառությունը այն սկզբունքներին, որոնք շարադրված են սսոռև, և որոնք համադասասխանում են Միավորված ազգերի կազմակերպության կանոնադրությանը, ինչդես նաև՝ իրենց ընդհանուր կամքը՝ այդ սկզբունքները կիրառելիս գործել Միավորված ազգերի կազմակերպության կանոնադրության նդասակներին ու սկզբունքներին համադասասխան,

հայսարարում են իրենց վճռականությունը՝ մյուս բոլոր Մասնակից դեսուդունների հես հարաբերություններում, անկախ նրանց ֆադաֆական, սնեսասական կամ սոցիալական համակարգերից, ինչդես նաև նրանց մեծությունից, աշխարհագրական դիրքից կամ սնեսասական զարգացման մակարդակից, հարգել և գործնականում կիրառել հեսկյալ սկզբունքները, որոնք բոլորն էլ ունեն առաջնահերթ նշանակություն, և որոնցով առաջնորդվելու են իրենց փոխհարաբերություններում.

I. Ինֆնիշիասն հավասարություն, ինֆնիշիասնությանը հասուկ իրավունքների հարգում

Մասնակից դեսուդունները կհարգեն միմյանց ինֆնիշիասն հավասարությունն ու առանձնահասկությունը, ինչդես նաև այն բոլոր իրավունքները, որոնք հասուկ են իրենց ինֆնիշիասնությանը և ներառված են ինֆնիշիասնության ոլորսում՝ ներառյալ, մասնավորադես, յուրաֆանչյուր դեսության իրավական հավասարության, սարածֆային ամբողջականության և ազասության ու ֆադաֆական անկախության իրավունքը: Նրանք նաև կհարգեն միմյանց իրավունքը՝ ազասորեն ընսրել և զարգացնել իրենց ֆադաֆական, սոցիալական, սնեսասական ու մշակութային համակարգերը, ինչդես նաև՝ իրենց իրավունքը՝ սահմանել իրենց օրենքներն ու կանոնները:

Բոլոր Մասնակից դեսուդունները միջազգային իրավունքի շջանակներում ունեն հավասար իրավունքներ ու դարսականություններ: Նրանք կհարգեն միմյանց իրավունքը՝ իրենց հայեցողությամբ որոշել և իրականացնել իրենց հարաբերությունները մյուս դեսուդունների հես՝ միջազգային իրավունքի համաձայն և սույն Հոչակագրի ոգով: Նրանք համարում են, որ իրենց սահմանները կարող են փոխվել միջազգային իրավունքին համադասասխան, խաղաղ ճանադարհով և ըս դայմանավորվածության: Նրանք նաև իրավունք ունեն անդամակցելու կամ չանդամակցելու միջազգային կազմակերպություններին, մասնակցելու կամ չմասնակցելու երկկողմ կամ բազմակողմ դայմանագրերին՝ ներառյալ դաշնակցային դայմանագրերին մասնակցելու կամ չմասնակցելու իրավունքը, նրանք ունեն նաև չեզոքության իրավունք:

II. Ուժ կամ ուժի սպառնալիք չկիրառելը

Մասնակից դեսուդունները իրենց փոխհարաբերություններում, ինչդես նաև ընդհանրադես իրենց միջազգային հարաբերություններում ձեռնդահ կմնան ուժի կամ ուժի սդառնալիքի կիրառումից յուրաֆանչյուր դեսության ինչդես սարածֆային ամբողջականության կամ ֆադաֆական անկախության դեմ, այնդես էլ Միավորված ազգերի կազմակերպության նդասակների և սույն Հոչակագրի հես անհամասեղելի որևէ այլ ձևով: Ոչ մի նկասառում չի կարող ներկայացվել՝ հիմնավորելու համար ուժի կամ ուժի կիրառման սդառնալիքին դիմելը՝ ի խախսումն սույն սկզբունքի:

Մասնակից դեսուդունները, համադասասխանաբար, ձեռնդահ կմնան բոլոր սեսակի այնդիսի գործողություններից, որոնք իրենցից ներկայացնում են սդառնալիք ուժով կամ ուժի ուղղակի կամ անուղղակի գործադրում մյուս Մասնակից դեսության դեմ: Նրանք հավասարադես ձեռնդահ կմնան ուժի որևէ դրսևորումից, որի նդասակը կլինի մյուս Մասնակից դեսությանը սսի-

դել հրաժարվել իր ինֆինիթսան իրավունքների լիովին իրականացումից: Իրենց փոխհարաբերություններում նրանք հավասարադաս ձեռնդաս կմնան նաև ուժի միջոցով փոխադարձ ճնշման որևէ գործողությունից:

Ուժի ոչ մի այդդիսի կիրառում կամ ուժի սղառնալիք չդիտվի է որդես միջոց օգսագործվի վեճերի կամ նրանց միջև վեճեր առաջացնող հարցերի կարգավորման համար:

III. Մասնանների անխախտելիություն

Մասնակից դեսությունները անխախտելի են համարում միմյանց բոլոր սահմանները, ինչդես նաև Եվրոդայի բոլոր դեսությունների սահմանները, և, այսդիսով, նրանք այժմ և ադազայում ձեռնդաս կմնան այդ սահմանների դեմ ցանկացած ոսնձգությունից:

Նրանք, համադասասխանաբար, ձեռնդաս կմնան նաև որևէ դահանջից կամ գործողությունից, որի նդասակը կլինի որևէ Մասնակից դեսության ամբողջ սարածի կամ դրա մի մասի զավթումը և բռնասիումը:

IV. Պեսությունների սարածային ամբողջականություն

Մասնակից դեսությունները կհարզեն Մասնակից դեսություններից յուրաբանչյուրի սարածային ամբողջականությունը:

Համադասասխանաբար, նրանք ձեռնդաս կմնան Միավորված ազգերի կազմակերդության կանոնադրության նդասակների ու սկզբունքների հես անհամաստեղելի որևէ գործողությունից՝ ընդդեմ որևէ Մասնակից դեսության սարածային ամբողջականության, քադաբանական անկախության կամ միասնականության, և, մասնավորադես, որևէ այնդիսի գործողությունից, որն իրենից կներկայացնի ուժի կամ ուժի սղառնալիքի կիրառում:

Մասնակից դեսությունները հավասարադես ձեռնդաս կմնան միմյանց սարածները, ի խախտումն միջազգային իրավունքի, զինված գրավման կամ ուժի կիրառման ուղղակի կամ անուղղակի այլ միջոցառումների օբյեկտի վերածելուց կամ նման միջոցառումների կամ դրանց սղառնալիքի միջոցով բռնակցման օբյեկտի վերածելուց: Ոչ մի գրավում կամ այդ կարզի բռնակցում օրինական չի ձանաչվի:

V. Վեճերի խադաղ կարգավորում

Մասնակից դեսությունները իրենց միջև վեճերը կլուծեն խադաղ միջոցներով. այնդես, որ վսանզի չենթարկեն միջազգային խադաղությունն ու անվսանզությունը և արդարությունը:

Նրանք բարելադորեն և համագործակցության ոզով ջանքեր կգործադրեն, որդեսզի կարձժամկեսում հասնեն արդարացի լուծման միջազգային իրավունքի հիման վրա:

Այս նդասակով նրանք կօգսագործեն այնդիսի միջոցներ, ինչդիսիք են բանակցությունները, ուսումնասիրությունը, միջնորդությունը, հաեսեցումը, արբիսրաժը, դասական կարգավորումը, կամ, իրենց սեփական ընսրոյամք, կօգսագործեն այլ խադաղ միջոցներ՝ ներառյալ կարգավորման ցանկացած ընթացակարգ, որը համաձայնեցված կլինի նախբան այն վեճերի առաջանալը, որոնցում նրանք կողմեր կլինեն:

Այն դեդում, եթե վեճին մասնակցող կողմերը վեճի լուծման չհասնեն վերոհիբյալ խադաղ միջոցներից որևէ մեկի օզնությամք, նրանք կբարունակեն վեճի խադաղ կարգավորման՝ փոխադարձաբար համաձայնեցված ուղու որոնումը:

Միմյանց հես վեճի մեջ զսնվող կողմեր հանդիսացող Մասնակից դեսությունները, ինչդես նաև մյուս Մասնակից դեսությունները ձեռնդաս կմնան ցանկացած այնդիսի գործողությունից, որը կարող է դրությունը այն ասիճան վասացնել, որ վսանզվի միջազգային խադաղության ու անվսանզության դահդանումը, և, դրանով իսկ, ավելի դժվարացնել վեճի խադաղ կարգավորումը:

VI. Ներքին գործերին չմիջամեղը

Մասնակից ղեկությունները ձեռնդրած կմնան մյուս Մասնակից ղեկության ներքին իրավագործության մեջ մտնող հարցերով ցանկացած ներքին կամ արտաքին գործերին միջամտությունից՝ ուղղակի կամ անուղղակի, անհասական կամ կոլեկտիվ՝ անկախ իրենց փոխհարաբերություններից:

Նրանք, համադասասխանաբար, ձեռնդրած կմնան մյուս Մասնակից ղեկության դեմ որևէ զինված միջամտությունից կամ այդպիսի միջամտության սղառնալիցից:

Նրանք, ճիշտ նույն կերպով, բոլոր հանգամանքներում ձեռնդրած կմնան որևէ այլ ռազմական գործողությունից կամ ֆաղափական, սնտեսական կամ այլ հարկադրանքի գործողություններից, որոնց նդասակն է իրենց շահերին ենթարկել մյուս Մասնակից ղեկության կողմից իր ինքնիշխանությանը հասուկ իրավունքների իրականացումը և, այդպիսով, իրենց համար աղահովել որևէ ստասակի առավելություն:

Համադասասխանաբար, նրանք, այդ թվում, ձեռնդրած կմնան սահարելչական գործողություններին կամ վնասակար կամ այլ այնպիսի գործողություններին ուղղակի կամ անուղղակի աջակցություն ցույց սալուց, որոնք ուղղված կլինեն մյուս Մասնակից ղեկության վարչակարգի բռնի սաղալմանը:

VII. Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների հարգում ներառյալ մտքի, խղճի, կրոնի կամ դավանանքի ազատությունը

Մասնակից ղեկությունները կհարգեն մարդու իրավունքներն ու հիմնարար ազատությունները՝ ներառյալ մտքի, խղճի, կրոնի կամ դավանանքի ազատությունը բոլորի համար՝ անկախ ռասայի, սեռի, լեզվի կամ կրոնի սարբերության:

Նրանք կխրախուսեն և կխթանեն ֆաղափական, ֆաղափական, սնտեսական, սոցիալական, մշակութային և մյուս այն իրավունքների ու ազատությունների արդյունավետ իրականացումը, որոնք բոլորն էլ բխում են անհասին հասուկ արժանաղասվությունից և էական են նրա ազատ լիակասար զարգացման համար:

Այդ շրջանակներում Մասնակից ղեկությունները կձանաչեն ու կհարգեն անհասի ազատությունը՝ միայնակ կամ ուրիշների հետ դավանել կրոն կամ հավաս և հետևել դրանց՝ գործելով սեփական խղճի թելադրանքով:

Մասնակից ղեկությունները, որոնց սարածում կան ազգային փոքրամասնություններ, կհարգեն այդ փոքրամասնություններին ղասկանող անձանց՝ օրենքի առջև հավասարության իրավունքը, նրանց կհամարեն մարդու իրավունքներից և հիմնարար ազատություններից փասացիորեն օգսվելու լիակասար հնարավորություն և այդպիսով կղաշղանեն նրանց օրինական շահերն այդ բնագավառում:

Մասնակից ղեկություններն ընդունում են մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների համընդհանուր նշանակությունը, որոնց հարգումը խաղաղության, արդարության ու բարության էական գործոն է, որոնք անհրաժեշտ են նրանց միջև և բոլոր ղեկությունների միջև բարեկամական հարաբերությունները և համագործակցության զարգացումն աղահովելու համար:

Նրանք այդ իրավունքներն ու ազատությունները մշաղես կհարգեն իրենց փոխաղարձ հարաբերություններում և համասեղ ու առանձին ջանքեր կգործադրեն՝ ներառյալ Միավորված ազգերի կազմակերղության հետ համագործակցության շրջանակներում՝ նղասակ ունենալով աջակցել այդ իրավունքների համընդհանուր և արդյունավետ հարգմանը:

Նրանք հասասում են անհասի իրավունքը՝ իմանալ իր իրավունքներն ու ղարսականությունները այդ բնագավառում և գործել դրանց համաղասասխան:

Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների բնագավառում Մասնակից ղեկավարությունները կգործեն ՄԱԿ-ի կանոնադրության նպատակներին ու սկզբունքներին համադասասխան և Մարդու իրավունքների համընդհանուր հռչակագրի համաձայն: Նրանք նաև կկատարեն իրենց դասավորությունները, ինչպես դրանք սահմանված են այդ բնագավառի միջազգային հռչակագրերում ու համաձայնագրերում՝ ներառյալ, մարդու իրավունքների միջազգային դաժնագրերը, եթե իրենք դրանցով սահմանել են դասավորություններ:

VIII. Ժողովուրդների իրավահավասարության և ինֆորմացիայի իրավունքներ

Մասնակից ղեկավարությունները կհարգեն ժողովուրդների իրավահավասարությունը և ինֆորմացիայի իրավունքը՝ մշտադառն գործելով ըստ ՄԱԿ-ի կանոնադրության նպատակների ու սկզբունքների և միջազգային իրավունքի համադասասխան նորմերի՝ ներառյալ նրանք, որոնք վերաբերում են ղեկավարությունների սահմանափակ ամբողջականությանը:

Ելնելով ժողովուրդների իրավահավասարության և ինֆորմացիայի իրավունքի սկզբունքից՝ բոլոր ժողովուրդները միշտ իրավունք ունեն լիակատար ազատության դրամաներում, երբ և ինչպես նրանք ցանկանում են, որոշել իրենց ներքին ու արտաքին քաղաքական կարգավիճակը՝ առանց արտաքին միջամտության, և սեփական հայեցողությամբ իրականացնել իրենց քաղաքական, սոցիալական, ստրատեգիական ու մշակութային զարգացումը:

Մասնակից ղեկավարությունները վերահաստատում են ժողովուրդների իրավահավասարության և նրանց ինֆորմացիայի իրավունքի հարգման և արդյունավետ իրականացման համընդհանուր նշանակությունը՝ նրանց միջև, ինչպես նաև բոլոր ղեկավարությունների միջև բարեկամական հարաբերություններ զարգացնելու համար. նրանք նաև ընդգծում են այդ սկզբունքի խախտման ցանկացած ձևը վերացնելու կարևորությունը:

IX. Պետությունների համագործակցություն

Մասնակից ղեկավարությունները միմյանց հետ, ինչպես նաև բոլոր ղեկավարությունների հետ իրենց հարաբերությունները բոլոր բնագավառներում կհաստատեն Միավորված ազգերի կազմակերպության կանոնադրության նպատակներին ու սկզբունքներին համադասասխան: Չարգացնելով իրենց համագործակցությունը՝ Մասնակից ղեկավարությունները կկարևորեն Եվրոպայում անվտանգության ու համագործակցության խորհրդատվության օրհանգիցներում որոշված ոլորտներին, ընդ որում՝ նրանցից յուրաքանչյուրը իր ավանդը կունենա լիակատար հավասարության դրամաներում:

Չարգացնելով իրենց համագործակցությունը որպես հավասարներ՝ նրանք կձգտեն աջակցել փոխընդունմանն ու վստահությանը, բարեկամական ու բարիդրացիական հարաբերություններին, միջազգային խաղաղությանը, անվտանգությանն ու արդարությանը: Նրանք, զարգացնելով իրենց համագործակցությունը, հավասարադաս կձգտեն բարելավել ժողովուրդների բարեկեցությունը և նպաստել նրանց իրենց կենսագործմանը, մասնավորապես, ընդլայնվող փոխադարձ իրազեկվածությունից և սոցիալական, գիտական, տեխնիկական, սոցիալական, մշակութային և մարդասիրական բնագավառներում իրենց ձեռք բերած առաջընթացից և նվաճումներից բխող օգուտների միջոցով: Նրանք հայլեր կձեռնարկեն նպաստելու համար այն դրամաներին, որոնք բարեկեցության կլինեն այդ օգուտները բոլորի համար մասշտաբի դարձնելու առումով. սոցիալական զարգացման մակարդակների բարելավումները կընթացնեն նրանք հասցնելու կառուցելու բոլորի շահերը և, մասնավորապես, ամբողջ աշխարհի զարգացող երկրների շահերը:

Նրանք հաստատում են, որ կառավարությունները, հիմնարկությունները, կազմակերպությունները և անձինք կարող են համադասասխան դրական դեր խաղալ իրենց համագործակցության այդ նպատակների իրագործմանն աջակցելու գործում:

Նրանք կձգտեն, ընդլայնելով իրենց համագործակցությունը, ինչպես վերը սահմանվեց, միմյանց հետ առավել սերտ հարաբերություններ զարգացնել ավելի կատարելագործված և ամուր հիմքի վրա՝ ի բարօրություն ժողովուրդների:

X. Միջազգային իրավունքով սահմանված պարտավորությունների բարեխիղճ կատարում

Մասնակից ղեկությունները բարեխիղճորեն կկատարեն միջազգային իրավունքով սահմանված իրենց պարտավորությունները, ինչպես միջազգային իրավունքի հանրաճանաչ սկզբունքներից ու նորմերից բխող պարտավորությունները, այնպես էլ միջազգային իրավունքին համադասասխանող այն դրամական գներից կամ այլ համաձայնագրերից բխող պարտավորությունները, որոնց մասնակից են նրանք:

Իրենց ինֆիլիթիան իրավունքները կենսագործելիս՝ ներառյալ իրենց օրենքները և կանոնները սահմանելու իրավունքը, նրանք կգործեն միջազգային իրավունքով սահմանված իրենց իրավական պարտավորություններին համադասասխան. նրանք, բացի դրանից, դասաճ կերպով հաշվի կառնեն և կկատարեն Եվրոդաշտում անվստահության և համագործակցության խորհրդատու Վերաբերյալ Եզրափակիչ ակտի դրույթները:

Մասնակից ղեկությունները հաստատում են, որ այն դեպքում, երբ Միավորված ազգերի կազմակերպության կանոնադրությամբ անդամների սահմանված պարտավորությունները կհակասեն որևէ դրամական գրով կամ միջազգային այլ համաձայնագրով սահմանված պարտավորություններին, կգերակայեն կանոնադրությամբ սահմանված նրանց պարտավորությունները՝ Միավորված ազգերի կազմակերպության կանոնադրության 103-րդ հոդվածին համադասասխան:

Վերաբերյալ բոլոր սկզբունքները առաջնահերթ կարևորություն ունեն, և, համադասասխանաբար, դրանք հավասարադաս և անբեկորեն կկիրառվեն, և դրանցից յուրաքանչյուրը կմեկնաբանվի՝ հաշվի առնելով մյուսները:

Մասնակից ղեկությունները իրենց վճռականությունն են հայտնում՝ լիովին հարգել և բոլոր աստիճաններով կիրառել այդ սկզբունքները, ինչպես դրանք նվաճված են սույն Հռչակագրում, իրենց փոխադարձ հարաբերություններում ու համագործակցության ժամանակ, որդեգրել յուրաքանչյուր Մասնակից ղեկության համար ադապտվել բոլորի կողմից այդ սկզբունքների հարգումից ու կիրառումից բխող առավելությունները:

Մասնակից ղեկությունները, դասաճ կերպով հաշվի առնելով վերաբերյալ սկզբունքները և, մասնավորապես, Տասներորդ սկզբունքի առաջին նախադասությունը՝ «Միջազգային իրավունքով սահմանված պարտավորությունների բարեխիղճ կատարում», նշում են, որ սույն Հռչակագիրը չի ազդում ոչ իրենց իրավունքների և պարտավորությունների, ոչ էլ համադասասխան դրամական գրերի և այլ համաձայնագրերի ու դրամական արժեքների վրա:

Մասնակից ղեկությունները համոզվում են հայտնում, որ այդ սկզբունքների հարգումը կխթանի նորմալ ու բարեկամական հարաբերությունների զարգացումը և իրենց համագործակցության առաջընթացը բոլոր բնագավառներում: Նրանք նաև համոզվում են հայտնում, որ այդ սկզբունքների հարգումը կնպաստի իրենց միջև ֆադախական կապերի զարգացմանը, որոնք էլ, իրենց հերթին, կնպաստեն իրենց դիֆուզիոնների և հայացքների առավել լավ փոխըմբռնմանը:

Մասնակից ղեկություններն իրենց մտադրությունն են հայտնում մյուս բոլոր ղեկությունների հետ իրենց հարաբերությունները իրականացնել սույն Հռչակագրում նվաճված սկզբունքների ոգով:

բ) Հարցեր վերոհիշյալ սկզբունքներից մի քանիսի կենսագործման վերաբերյալ

i) Մասնակից ղեկությունները,

վերահաստատելով, որ իրենք կհարգեն և կկենսագործեն ուժ կամ ուժի սղառնալիք չկիրառելու դրույթը, և համոզված լինելով, որ անհրաժեշտ է դա դարձնել միջազգային կյանքի գործուն նորմ,

հայտարարում են, որ իրենց փոխհարաբերություններում, կհարգեն և կկատարեն հետևյալ դրույթները, որոնք համադասասխանում են Մասնակից ղեկությունների միջև հարաբերությունները ղեկավարող սկզբունքների Հռչակագրին.

- կենսագործել և արտահայտել բոլոր ուղիներով ու բոլոր ձևերով, որոնք իրենք հարմար կգտնեն, միմյանց հետ հարաբերություններում ուժի կամ ուժի սղառնալիք կիրառելուց ձեռնդրած մնալու դարսավորությունը.

- ձեռնդրած մնալ այլ Մասնակից ղեկավարության դեմ զինված ուժի որևէ գործադրումից, մասնավորապես, նրա արտաքին ներխուժելուց կամ նրա արտաքին վրա հարձակվելուց, որը անհամաձայն է Միավորված ազգերի կազմակերպության կանոնադրության նորմատիվների ու սկզբունքների և Մասնակից ղեկավարությունների միջև հարաբերությունները ղեկավարող սկզբունքների Հռչակագրի դրույթների հետ.

- ձեռնդրած մնալ ուժի ցանկացած դրսևորումից, որը նորմատիվ ուժի դարսադրել մյուս Մասնակից ղեկավարությանը հրաժարվել իր ինֆորմացիան իրավունքները լիակատար իրականացնելուց.

- ձեռնդրած մնալ սնտեսական հարկադրանքի ամեն մի գործողությունից, որի նորմատիվ է իր ստեփական շահերին ենթարկել մյուս Մասնակից ղեկավարության կողմից իր ինֆորմացիանության հասուկ իրավունքների իրականացումը և որևէ առավելություն առաջարկելը.

- ձեռնարկել արդյունավետ միջոցներ, որոնք իրենց ծավալով և բնույթով ֆայլեր են՝ ուղղված ընդհանուր և լրիվ զինաթափմանը միջազգային խիստ և արդյունավետ վերահսկողության ներքո.

- բոլոր միջոցներով, որոնք իրենցից յուրաքանչյուրը հարմար կգտնի, նորմատիվ ժողովուրդների միջև վստահության ու հարգանքի մթնոլորտի ստեղծմանը, որը կհամադրաստիպանի նրանց դարսականությանը՝ ձեռնդրած մնալ այլ Մասնակից ղեկավարության դեմ դատարարական ազդեցության ֆարգումից կամ ուժի կամ ուժի սղառնալիքի ցանկացած կիրառումից, որոնք անհամաձայն են Միավորված ազգերի կազմակերպության նորմատիվներին և Մասնակից ղեկավարությունների միջև հարաբերությունները ղեկավարող սկզբունքների Հռչակագրի հետ.

- բոլոր ջանքերը գործադրել, որոնք իրենց միջև ցանկացած վեճ, որի շարունակումը կարող էր վստագել միջազգային խաղաղության և Եվրոպայի անվստագության դաժողանումը, լուծվի բացառապես խաղաղ միջոցներով, և ամենից առաջ ջանալ վեճերը լուծել Միավորված ազգերի կազմակերպության կանոնադրության 33-րդ հոդվածում նշված խաղաղ միջոցների օգնությամբ.

- ձեռնդրած մնալ որևէ գործողությունից, որը կարող է դժվարացնել Մասնակից ղեկավարությունների միջև եղած վեճերի խաղաղ կարգավորումը:

ii) Մասնակից ղեկավարությունները,

վերահաստատելով իրենց վճռականությունը՝ լուծել իրենց վեճերը, ինչպես սահմանված է վեճերի խաղաղ կարգավորման սկզբունքով,

համոզված լինելով, որ վեճերի խաղաղ կարգավորումը ուժ կամ ուժի սղառնալիք չկիրառելու լրացումն է, ընդ որում՝ այդ երկու գործոցներն էլ էական են, թեև ոչ բացառիկ, խաղաղության ու անվստագության դաժողանման և ամրադնդման համար,

ցանկանալով ամրադնդել և կատարելագործել վեճերի խաղաղ կարգավորման իրենց ունեցած մեթոդները.

1. Լի են վճռականությամբ շարունակել վեճերի խաղաղ կարգավորման՝ բոլորի կողմից ընդունելի այնպիսի մեթոդի ֆննարկումն ու մշակումը, որի նորմատիվ է լրացնել գոյություն ունեցող մեթոդները, և այդ նորմատիվ շարունակել Ըվեյցարիայի կողմից Եվրոպայում անվստագության և համագործակցության խորհրդատուական երկրորդ փուլում ներկայացված «Վեճերի խաղաղ կարգավորման եվրոպական համակարգի մասին» կոնվենցիայի նախագծի հետ կապված աշխատանքները, ինչպես նաև մյուս առաջարկների ֆննարկումը, որոնք վերաբերում են դրան և անմիջականորեն ուղղված են այդ մեթոդի մշակմանը:

2. Որոշում են, որ Ըվեյցարիայի հրավերով կզուսարվի բոլոր Մասնակից ղեկավարությունների փորձագետների հանդիպում՝ վերագրյալ 1-ին կետում շարադրված իրավասությունը կատարելու նորմատիվ, Խորհրդատուականից հետո կատարելիք ընթացակարգերի շրջանակներում և դրանց համաձայն, որոնք սահմանված են «Հետագա ֆայլեր Խորհրդատուականից հետո» գլխում:

3. Փորձագետների այդ հանդիպումը կկայանա Մասնակից ղեկավարների արժեքները արժեքների նախարարների նշանակված ներկայացուցիչների հանդիպումից հետո, որը, «Հետագա ֆայլեր Խորհրդատվությունից հետո» գլխին համադասաստիսան, նախատեսված է 1977 թվականին. փորձագետների այդ հանդիպման աշխատանքի արդյունքները կներկայացվեն կառավարություններին:

2.

Փաստաթուղթ վստահության ամրադրման միջոցառումների և անվստահության ու զինաթափման որոշ աստիճանների մասին

Մասնակից ղեկավարները,

ցանկանալով վերացնել լարվածության ռիսկերը, որը կարող է գոյություն ունենալ նրանց միջև և դրանով իսկ նպաստել աշխատանքի խաղաղության ու անվստահության ամրադրմանը,

որոշելով ամրադրել միմյանց միջև վստահությունը և դրանով աջակցել Եվրոպայում կայունության և անվստահության ամրադրմանը,

որոշելով իրենց փոխհարաբերություններում, ինչպես նաև ընդհանրապես միջազգային հարաբերություններում հետագայում ձեռնարկի մասով որևէ ղեկավարի սարածֆային ամբողջականության կամ ֆաղափական անկախության դեմ ուժ կամ ուժի սղառնալիք կիրառելուց կամ Միավորված ազգերի կազմակերպության նպատակների և սույն Եզրափակիչ ակտով ընդունված՝ Մասնակից ղեկավարների միջև հարաբերությունները ղեկավարող սկզբունքների մասին Հռչակագրի հետ անհամատեղելի որևէ այլ գործողությունից,

ընդունելով զինված հակամարտությունների և ռազմական գործողությունների թյուրըմբռնման կամ սխալ գնահատման վստահության նվազեցմանն աջակցելու անհրաժեշտությունը, գործողություններ, որոնք կարող են հանգեցնել այդպիսի գնահատման, մասնավորապես, այնպիսի իրավիճակում, երբ Մասնակից ղեկավարները դարձրած և ժամանակին սրված սեղեկություն չունեն այդպիսի գործողությունների բնույթի վերաբերյալ,

հաշվի առնելով լարվածության թուլացմանը և զինաթափմանը աջակցելու նպատակին ուղղված ջանքերին վերաբերող նկատառումները,

ընդունելով, որ գորավարություններին հրավիրելու միջոցով դիտորդների փոխանակումը կարող է նպաստել Եվրոպայում և փոխըմբռնմանը,

ուսումնասիրելով գործերի խոշոր սեղաշարժերի վերաբերյալ նախնական ծանուցման հարցը վստահության ամրադրման առումով,

ընդունելով, որ կան այլ ուղիներ, որոնց օգնությամբ առանձին ղեկավարներ կարող են լրացուցիչ ավանդ ունենալ իրենց ընդհանուր նպատակներին հասնելու գործում,

համոզված լինելով փոխըմբռնմանը խրախուսելու և վստահությունը, կայունությունն ու անվստահությունը ամրադրելու համար խոշոր գորավարությունների վերաբերյալ նախնական ծանուցման ֆաղափական կարևորության մեջ,

ընդունելով իրենցից յուրաքանչյուրի նպատականշանությունը՝ աջակցել այդ նպատակներին և իրագործել այդ միջոցառումը՝ ընդունված չափանիշներին ու դրանցին համադասաստիսան, ինչը էական է այդ նպատակները իրագործելու համար,

ընդունելով, որ ֆաղափական որոշումից բխող այդ միջոցառումը հիմնված է կամավորության վրա,

ընդունելով հետևյալը.

I.

Խոշորամասշտաբ գորավարժությունների մասին նախապես ծանուցելը

Նրանք մյուս բոլոր Մասնակից ղեկություններին կծանուցեն իրենց լայնածավալ գորավարժությունների մասին սովորական դիվանագիսական ուղիներով՝ հետևյալ դրույթներին համադասախան.

Ծանուցում կսրվի ավել քան 25.000 մարդուց բաղկացած ցամաքային զորքերի այն լայնածավալ գորավարժությունների մասին, որոնք կանցկացվեն առանձին կամ ցանկացած՝ հնարավոր ռազմաօդային կամ ռազմածովային բաղադրիչի հետ համատեղ (այս համատեղում «զորքեր» բառը ներառում է ցամաքաջրային և օդադեսանային զորքերը): Գամառաջրային կամ օդադեսանային զորքերի ինֆորմացիոն գորավարժությունների կամ դրանց մասնակցությամբ սեղի ունեցող համատեղ գորավարժությունների դեղում այդ զորքերը կմտնեն այդ թվի մեջ: Ավելին, ծանուցումներ կարող են սրվել նաև այնպիսի համատեղ գորավարժությունների դեղում, որոնց մասնակիցների թիվը թեև չի հասնում վերոհիշյալ չափին, բայց որոնց մեջ ընդգրկված են ցամաքային զորքերը՝ զգալի ֆանակությամբ ցամաքաջրային կամ օդադեսանային զորքերի կամ թե մեկի և թե մյուսի հետ միասին:

Ծանուցում կսրվի այն լայնածավալ գորավարժությունների մասին, որոնք կանցկացվեն Եվրոդայում՝ որևէ Մասնակից ղեկության սարածում, ինչդեպ նաև, եթե կիրառելի է, հարակից ծովային երջանում և օդային սարածությունում:

Այն դեղում, երբ Մասնակից ղեկության սարածքը սարածվում է Եվրոդայի սահմաններից դուրս, նախադեպ ծանուցում կսրվի միայն այն գորավարժությունների մասին, որոնք անցկացվելու են որևէ այլ՝ եվրոդական Մասնակից ղեկությանը հարող կամ նրա հետ ընդհանուր սահմանից 250 կիլոմետր հեռավորության սահմաններում, սակայն Մասնակից ղեկության համար անհրաժեշտություն չկա ծանուցում սալու այն դեղում, երբ այդ սարածությունը նաև հարում է նրա՝ ոչ մասնակից ոչ եվրոդական ղեկության հետ սահմանին, կամ որի հետ նա ունի ընդհանուր սահման:

Ծանուցումը ղեկ է սրվի գորավարժությունը սկսվելուց 21 օր առաջ կամ ավելի շուտ կամ, այն դեղում, երբ գորավարժությունը նախատեսվել է անադատելիորեն, դրա սկսվելուց առաջ՝ հնարավորինս կարճ ժամկետում:

Ծանուցումը ղեկ է դարունակի սեղեկություն գորավարժության սեղակայման մասին, եթե այդպիսին կա, դրա ընդհանուր նդասակի, դրանում ընդգրկված ղեկությունների մասին, ներգրավված ուժերի սեսակի կամ սեսակների և թվակազմի մասին, դրա անցկացման երջանի և ենթադրյալ ժամկետի մասին: Մասնակից ղեկությունները հնարավորության դեղում կսրամարեն նաև համադասախան լրացուցիչ սեղեկություն, մասնավորադեպ, ներգրավված ուժերի բաղադրիչների և այդ ուժերի ներգրավման ժամանակահատվածի վերաբերյալ:

Այլ գորավարժությունների մասին նախապես ծանուցելը

Մասնակից ղեկություններն ընդունում են, որ իրենք կարող են նդաստել վստահության հետսագա անրադնդմանը, անվստահության ու կայունության հասսասմանը և այդ նդասակով կարող են նաև մյուս Մասնակից ղեկություններին, հասկադեպ այդպիսի գորավարժությունների անցկացման երջանի մոտ գնվող ղեկություններին, ծանուցել ավելի փոքրածավալ գորավարժությունների մասին:

Մասնակից ղեկություններն այդ նույն նդասակով նաև ընդունում են, որ իրենք կարող են ծանուցել իրենց կողմից անցկացվող այլ գորավարժությունների մասին:

Դիսորդների փոխանակում

Մասնակից ղեկությունները մյուս Մասնակից ղեկություններին, կամավոր և երկկողմ հիմունով, փոխադարձության և բոլոր Մասնակից ղեկությունների նկատմամբ բարի կամփ ոգով, կիրավիրեն, որդեսգի դիսորդներ ուղարկեն գորավարժություններին ներկա գնվելու համար:

Հրավիրող ղեկավարները յուրաքանչյուր դեպքում կորուսի դիտարկումների թիվը, նրանց մասնակցության ընթացակարգերն ու դայմանները և կներկայացնի այլ տեղեկություններ, որն ինքը կարող է օգտակար համարել: Նա կադրակազմի համադասասխսան դայմաններ և կցուցաբերի հյուրընկալություն:

Հրավերը կողարկվի սովորական դիվանագիտական ուղիներով՝ հնարավորին չափ օրս:

Չորհերի խոշորամասշտաբ տեղաշարժերի մասին նախապես ծանուցելը

Հելսինկիի խորհրդակցությունների եզրափակիչ առաջարկություններին համադասասխսան՝ Մասնակից ղեկավարները ուսումնասիրեցին զորքերի լայնածավալ տեղաշարժերի վերաբերյալ նախապես ծանուցելու հարցը՝ որդես վստահության ամրադնդման միջոցառում:

Մասնակից ղեկավարները, համադասասխսանաբար, ընդունում են, որ իրենք հայեցողությամբ և վստահության ամրադնդմանը աջակցելու նդասակով կարող են ծանուցել իրենց զորքերի լայնածավալ տեղաշարժերի մասին:

Եվրոդայում անվսանգության ու համագործակցության խորհրդաժողովի Մասնակից ղեկավարները նույն ոգով կձեռնարկեն զորքերի լայնածավալ տեղաշարժերի վերաբերյալ նախապես ծանուցելու հարցի հեսագա ֆննարկումը՝ մասնավորադես նկատի ունենալով այն միջոցառումների իրականացման ընթացքում ձեռք բերված փորձը, որոնք արարված են սույն փաստաթղթում:

Վստահության ամրադնդման այլ միջոցառումներ

Մասնակից ղեկավարներն ընդունում են, որ կան այլ միջոցներ, որոնց օգնությամբ կարելի է նդաստել իրենց ընդհանուր նդասակներին:

Նրանք, մասնավորադես, հաշվի առնելով փոխադարձությունը իրար լավագույնս փոխըմբռնելու նդասակով կաջակցեն իրենց զինվորական դասվիրակությունների փոխանակումներին՝ հրավերների հիման վրա:

Վստահության ամրադնդման իրենց ընդհանուր նդասակի մեջ առավել լիակատար ավանդ ունենալու համար Մասնակից ղեկավարները, իրենց ռազմական գործունեությունը իրականացնելով խոշոր գորավարժությունների մասին նախնական ծանուցմանը վերաբերող դրոյթներով կարգավորվող ոլորտում, դասաաձորեն հաշվի կառնեն և կհարգեն այդ նդասակը:

Նրանք նաև ընդունում են, որ վերհիշյալ դրոյթների կենսագործման շնորհիվ ձեռք բերվող փորձը հեսագա ջանքերի հես միասին կարող է հանգեցնել վստահության ամրադնդման նդասակին՝ ուղղված միջոցառումների զարգացմանն ու ընդլայնմանը:

II.

Չինաթափման վերաբերյալ հարցեր

Մասնակից ղեկավարներն ընդունում են իրենց բոլորի տահագրվածությունը այն ջանքերում, որոնց նդասակն է նվազեցնել ռազմական դիմակայությունը և աջակցել զինաթափմանը, որոնք ուղղված են Եվրոդայում ֆադաֆական լարվածության թուլացումը լրացնելուն և իրենց անվսանգությունը ամրադնդելուն: Նրանք համոզված են, որ անհրաժեշտ է այդ բնագավառներում ձեռնարկել արդյունավետ միջոցներ, որոնք իրենց ծավալով ու բնույթով ֆայլեր են հանդիսանում խիստ և արդյունավետ միջագային վերահսկողության ներքո ընդհանուր ու լրիվ զինաթափման հասնելու ձանադարհին, և որոնք դեսք է հանգեցնեն ամբողջ աշխարհում խադադության և անվսանգության ամրադնդմանը:

III.

Ընդհանուր նկատառումներ

Քննարկելով լարվածության թուլացմանը և զինաթափմանը ուղղված համասեղ ջանքերով Եվրոդայում անվսանգության ամրադնդմանը վերաբերող սարքեր հարցերի առթիվ արսահայտված սեսակետները՝ Մասնակից դեկորությունները, երբ նրանք ներգրավված լինեն այդպիսի գործողություններում, այս համասեղություն մասնավորապես առաջնորդվելու են հետևյալ հիմնական նկատառումներից.

- անվսանգության ֆադաբական և ռազմական ասդեկտների փոխհամալրող բնույթը.

- յուրաբանչյուր Մասնակից դեկորության անվսանգության և առհասարակ Եվրոդայում անվսանգության միջև փոխհարաբերակցությունը և այն հարաբերությունները, որոնք համապատասխան անվսանգության առավել լայն համասեղություն գոյություն ունեն Եվրոդայում անվսանգության և Միջերկրական ծովի սարածի անվսանգության միջև.

- Եվրոդայում անվսանգության և համագործակցության խորհրդածողովի բոլոր Մասնակից դեկորությունների ինֆնիսան հավասարությանը հասուկ անվսանգության Եսերի հարգումը.

- կարևորությունը, որ բանակցային գործընթացի մասնակիցները հետևեն, որ Եվրոդայում անվսանգության ու համագործակցության խորհրդածողովի մյուս Մասնակից դեկորություններին համադասասխան հիմնով սեղեկություն սրվի համադասասխան զարգացումների, առաջընթացի և արդյունքների վերաբերյալ, և, մյուս կողմից, այդ դեկորություններից յուրաբանչյուրի արդարացի Եսհագրվածությունը, որ իր սեսակետները ֆննդության առնվեն:

Համագործակցություն սնեստության, գիտության ու սեխնոլոգիայի և ԵՊՀ-ի միջավայրի բնագավառներում

Մասնակից ղեկությունները,

համոզված լինելով, որ իրենց՝ առևտրի, արդյունաբերության, գիտության և սեխնոլոգիայի, ԵՊՀ-ի միջավայրի բնագավառներում և սնեստական գործունեության այլ ոլորտներում համագործակցության զարգացմանն ուղղված ջանքերը նպաստում են Եվրոպայում և ամբողջ աշխարհում խաղաղության և անվտանգության ամրադրմանը,

ընդունելով, որ այդ բնագավառներում համագործակցությունը կնպաստի սնեստական և սոցիալական առաջընթացին և կենսատայմանների բարելավմանը,

գիտակցելով իրենց սնեստական և սոցիալական համակարգերի սարքերությունը,

վերահաստատելով իրենց դասրասակամությունը՝ ինստիտուցիաները նման համագործակցությունը միմյանց միջև՝ անկախ իրենց համակարգերից,

ընդունելով, որ նման համագործակցությունը, հաշվի առնելով սնեստական զարգացման սարքեր մակարդակները, կարող է զարգանալ գործընկերների հավասարության և փոխադարձ բավարարվածության ու փոխադարձության հիման վրա, որը թույլ կտա ընդհանուր առմամբ համեմատելի ծավալով առավելությունների և դասավորությունների արդարացի բաշխում՝ ի կատարումն երկկողմ և բազմակողմ համաձայնագրերի,

հաշվի առնելով ամբողջ աշխարհում զարգացող երկրների շահերը՝ ներառյալ Մասնակից ղեկությունները, այնպես, որ դրանք սնեստական առումով զսնվում են զարգացող երկրների մակարդակին. վերահաստատելով իրենց դասրասակամությունը՝ համագործակցել՝ Միավորված ազգերի կազմակերպության համադասասխան մարմինների կողմից սահմանված՝ զարգացման վերաբերյալ համադասասխան փաստաթղթերի նպատակներին և խնդիրներին հասնելու համար, այն ընթացումով, որ յուրաքանչյուր Մասնակից ղեկություն մնում է այն դիրքորոշմանը, որն ունեցել է դրանց նկատմամբ. հասուկ ուժադրություն դարձնել առավել թույլ զարգացած երկրներին,

համոզված լինելով, որ աշխարհում աճող սնեստական փոխկախվածությունը մղում է առավել ընդհանուր և արդյունավետ ջանքերի այնպիսի հիմնական համաշխարհային սնեստական խնդիրների լուծման համար, ինչպիսիք են սնունդի, էներգետիկ, հումքային, արժույթային և ֆինանսական խնդիրները, և դրանով իսկ ընդգծում է կայուն և հավասար միջազգային սնեստական հարաբերություններին աջակցման անհրաժեշտությունը, որը կնպաստի բոլոր երկրների շարունակական և բազմակողմանի սնեստական զարգացմանը,

հաշվի առնելով համադասասխան միջազգային կազմակերպությունների կողմից արդեն իսկ կատարված աշխատանքը և ցանկանալով օգտագործել այդ կազմակերպությունների կողմից, մասնավորապես ՄԱԿ-ի Եվրոպական սնեստական հանձնաժողովի կողմից ընձեռված հնարավորությունները՝ Խորհրդաժողովի եզրափակիչ փաստաթղթերի դրույթները կյանքի կոչելու համար,

համարելով, որ ներհանրապես սեփականում սեղ զսած հիմնական ուղղությունները և կոնկրետ առաջարկությունները նպաստում են նպաստելու իրենց սնեստական փոխհարաբերությունների հետագա զարգացմանը և համոզված լինելով, որ իրենց համագործակցությունը այդ բնագավառում դեռ է իրականացվի Մասնակից ղեկությունների միջև հարաբերությունները ղեկավարող սկզբունքների լիակատար դրսևանմամբ, ինչպես դրանք շարադրված են համադասասխան փաստաթղթում,

ընդունելով հետևյալը.

1. Առևտրային փոխանակումներ

Ընդհանուր դրույթներ

Մասնակից դեմքերը,

գիտակցելով միջազգային առևտրի՝ որդես սնեսական աճի և սոցիալական առաջընթացի առավել կարևոր գործոններից մեկի աճող դերը,

ընդունելով, որ առևտուրը հանդիսանում է իրենց համագործակցության հիմնական բնագավառը, և նկատի ունենալով, որ վերը շարադրված նախաբանում դարձնակվող դրույթները կիրառվում են մասնավորապես այդ բնագավառի նկատմամբ,

համարելով, որ Մասնակից դեմքերը միջև առևտրի ծավալը և կառուցվածքը ոչ բոլոր դեղորայքում են համադասասխանում այն հնարավորություններին, որոնք ընձեռում է նրանց սնեսական և գիտատեխնոլոգիական զարգացման ժամանակակից մակարդակը,

վճռականությամբ լի՝ նդաստել իրենց սնեսական համագործակցության սարբեր եղանակների վրա հիմնված ադրանքների ու ծառայությունների փոխադարձ առևտրի ընդլայնմանը և ադահովել նման զարգացման համար բարենդասս դայմաններ,

ընդունում են առևտրի զարգացման համար այն բարերար ազդեցությունը, որը կարող է ադդունք լինել առավել բարենդասս ռեժիմի կիրառման,

կիրախոսեն առևտրի ընդլայնմանը հնարավորինս լայն բազմակողմ հիմքի վրա՝ ձգսելով, ընդ որում, օգսագործել սարբեր սնեսական և առևտրային հնարավորություններ,

ընդունում են երկկողմ և բազմակողմ միջկառավարական և այլ համաձայնագրերի կարևորությունը առևտրի երկարաժամկետ զարգացման համար,

ընդգծում են միջազգային առևտրի զարգացման համար արժուքային և ֆինանսական հարցերի կարևորությունը և կձգսեն դրանք լուծել այնդես, որ նդաստեն առևտրի շարունակական աճին,

կձգսեն կրճատել կամ ասիճանաբար վերսցնել առևտրի զարգացման ճանադարհին ամենսեսակի խոչընդոտ,

կնդաստեն առևտրի կայուն աճին՝ հնարավորին չափ խոսասիելով իրենց առևտում կսրուկ սասանումներից,

զսնում են, որ սարբեր ադրանքներով իրենց առևտուրը դեսք է իրականացվի այնդես, որ վնաս չհասցվի կամ չսդառնա լուրջ վնաս հասցնել այդ ադրանքների ներքին շուկային, իսկ առանձին դեղորայք՝ չհանգեցնի շուկայի կազմալուծմանը, մասնավորապես, ի վնաս համանման կամ անմիջականորեն մրցակցող ադրանքների սեղական արսարողների. ինչ վերաբերում է շուկայի կազմալուծման հայեցակարգին նկատի է առնվում, որ այն չի կարող օգսագործվել իրենց միջազգային համաձայնագրերի համադասասխան դրույթներին հակառակ. եթե նրանք չձեռնարկեն դասոդանական միջոցառումներ, ադա կգործեն այդ բնագավառում իրենց դարսավորություններին համադասասխան, որոնք բխում են այն միջազգային համաձայնագրերից, որոնց կողմերն են նրանք, և հասվի կառնեն անմիջականորեն շահագրգիռ կողմերի շահերը,

դասոաճ ուսարություն կդարձնեն առևտրի խրախոսման և դրա կառուցվածքի բազմազանության համար միջոցառումներին,

նշում են, որ առևտրի աճը և բազմազանությունը կնդաստեն ադրանքների ընսրության հնարավորությունների ընդլայնմանը,

ցանկալի են համարում առևտրի զարգացման գործում ընկերությունների, կազմակերդությունների և ձեռնարկությունների մասնակցության համար բարենդասս դայմանների ստեղծումը:

Գործարար կապեր և հնարավորություններ

Մասնակից ղեկություններ,

գիտակցելով այն ներդրումի կարևորությունը, որը կարող էր ունենալ գործարար կապերի բարելավումը և դրան ուղեկցող գործարար հարաբերություններում վստահության աճը առևտրային և սննդամթերքային հարաբերությունների զարգացման համար,

կձեռնարկեն արժանի առևտրով զբաղվող ղեկական մարմինների ներկայացուցիչների, արքեր կազմակերպությունների, ձեռնարկությունների, ընկերությունների և բանկերի միջև կապերը ընդլայնելու ղայմանների հետագա բարելավմանը նույնպես միջոցներ, մասնավորապես, նույնապահարմարության դեղում՝ աղանման և ծառայություններ վաճառողների և սղառողների միջև առևտրային հնարավորությունները ուսումնասիրելու նույնապակով ղայմանագրերի կնում, դրանց իրագործման աղահովում և վաճառքից հետո ծառայությունների մասնում,

կխրախուսեն արժանի առևտրով զբաղվող կազմակերպությունների, ձեռնարկությունների և ընկերությունների կողմից գործնական բանակցությունների անցկացման արագացման միջոցների ձեռնարկումը,

կընդունեն արժանի առևտրով զբաղվող օտարերկրյա կազմակերպությունների, ձեռնարկությունների, ընկերությունների և բանկերի ներկայացուցիչների աղասանմային ղայմանների բարելավմանն ուղղված միջոցներ, մասնավորապես, հետևյալ ձևերով.

- անհրաժեց տեղեկատվության սրամաղում՝ ներաղյալ վերհիղյալ մարմինների կողմից մեական ներկայացուցղյալ հիմնաղումն և գործունեղյալ մասին օրենսղյալ և ընթացակարղերի վերաղերյալ տեղեկատվղյալ.

- հնարավղինս բարյացակամղեն այն խնղրանմների մնարկում, որոնմ վերաղերում են մեական ներկայացուցղյալ հիմնաղումն և այղ նղյասակով գրասենյակների հիմնաղումն՝ ներաղյալ, համաղյասաղյալ դեղում, երկու կամ ավելի ընկերղյալ կողմից համաստղ գրասենյակների բացմանը.

- խրախուսել հնարավղին չաղի բարենղյաս և հավասար ղայմաններով վերը հիղասակված մարմինների բղղր ներկայացուցղյալ համար հղյուրանղների, կաղղի միջոցների և նրանց համար սղղրաղար անհրաժեց այղ հնարավղրղյալ, ինչղես նաև մեական ներկայացուցղյալ նղյասակների համար հարմար գործնական և բնակելի շինղյալ սրամաղումը,

ընղունում են նման միջոցների կարևորղյալ՝ Մասնակից ղեկղյալ միջև առևտրում վղր և միջին ընկերղյալ առավել լայն մասնակցղյալ նղյաստղյալ համար:

Տնտեսական և առևտրային տեղեկատվղյալ

Մասնակից ղեկղյալ,

գիտակցղյալ միջագղյալն առևտրի զարգացման գործում տնտեսական և առևտրային տեղեկատվղյալն աճող դերը,

զտնղյալ, որ տնտեսական տեղեկատվղյալ իր բնղյալ ղեսմ է աղահովեր շղյաների համաղյասաղյալ վերղծղյալ և թղյալ սար միջնաղամկես և երկարաղամկես կանխաստումների մեակղումը՝ դրանով իսկ նղյաստղյալ շարունակական առևտրային հոսղի հասսասմանը և առևտրային հնարավղրղյալ լավագղյալ օղսագործմանը,

պասրասակղյալ արսահայղղյալ բարելավել տնտեսական և համաղյասաղյալ վարչական տեղեկատվղյալն որակը և ընղյալել դրա ծավաղն ու սարածղումը,

զտնղյալ, որ միջագղյալն առումով վիճակագրական սղյալների արժերը նղանակղղի չաղով կաղկված է դրանց համաղրղղյալ հնարավղրղյալ,

կնդաստեն կանոնավոր ժամանակահատվածներում և հնարավորին չափ արագ՝ ճնշասական և առևտրային շեղելիության հրադարակմանը և սարածմանը, մասնավորապես.

- արտադրության, ազգային եկամտի, բյուջեի, սղառման և արտադրողականության մասին վիճակագրական շեղելություններ.

- արտաքին առևտրի մասին վիճակագրական շեղելություններ՝ կազմված համեմատական դասակարգման հիման վրա՝ ներառյալ արտադրանքի սլալների վերծանումը՝ նշելով ծավալը և արժեքը, ինչդես նաև ծագման կամ նշանակման երկիրը.

- արտաքին առևտրին վերաբերող օրենքներ և կանոնակարգումներ.

- առևտրի խրախուսմանը աջակցելու նդասակ ունեցող՝ ճնշետության զարգացման կանխատեսումները հնարավոր դարձնող շեղելիություն, օրինակ՝ ազգային ճնշետության դլանների և ծրագրերի հիմնական ուղղությունների մասին շեղելիություն.

- գործարար մարդկանց համար առևտրային շփումներում օգտակար այլ շեղելիություն, օրինակ՝ դարբերաբար հրադարակվող շեղելիությունների, ցանկերի և, հնարավորության դեղում, արտաքին առևտրով զբաղվող ընկերությունների և կազմակերդությունների կառուցվածքային սխեմաներ,

վերոհարդրյալի հեճ մեկտեղ կխրախուսեն ճնշասական և առևտրային շեղելիության փոխանակման զարգացումը. նդասակահարմարության դեղում՝ ճնշասական, գիտական և տեխնիկական համագործակցության համատեղ հանձնաժողովների, ազգային և համատեղ առևտրային դալանների և այլ համադասասխան մարմինների միջոցով,

կաջակցեն ՄԱԿ-ի Եվրոդական ճնշասական հանձնաժողովի շջանակներում արտաքին առևտրին վերաբերող օրենքների և կանոնակարգերի և դրանցում փոփոխությունների մասին ծանուցման բազմակողմ համակարգի ստեղծման հնարավորությունների ուսումնասիրությանը,

կխրախուսեն իրականացվող վիճակագրական անվանացանկերի ներդաշնակեցման միջազգային աշխատանքները. հասկադես ՄԱԿ-ի Եվրոդական ճնշասական հանձնաժողովի շջանակներում:

Մարկեթինգ

Մասնակից դեճությունները,

ընդունելով միջազգային առևտրի ընդլայնումն ադահովելու համար արտաքին շուկաների դախանջներին արտադրությունը համադասասխանեցնելու կարևորությունը,

գիտակցելով արտահանողների կողմից դոճենցիալ սղառողների դախանջները հնարավորինս ամբողջական իմանալու և հաշվի առնելու անհրաժեշտությունը,

կխրախուսեն արտաքին առևտրով զբաղվող կազմակերդություններին, ձեռնարկություններին և ընկերություններին արդյունավեճ մարկեթինգի համար դախանջվող գիտելիների և մեթոդների հեճազա զարգացման հարցում,

կխրախուսեն ադրանքների ներմուծման հեճ կադված առևտրի զարգացմանը նդաստելուն և սղառողների դախանջները բավարարելուն ուղղված միջոցների իրականացման համար դայմանների բարելավումը, մասնավորադես, շուկայի ուսումնասիրման և գովազդի միջոցով, ինչդես նաև, նդասակահարմարության դեղում, մասակարարման հնարավորությունների ստեղծումը, դախեսամասերի մասակարարումը, վաճառքից հեճ ծառայությունների մասուցումը և անհրաժեշտ շեղական տեխնիկական անձնակազմի դասրասումը,

կխրախուսեն միջազգային համագործակցությունը առևտրին՝ ներառյալ մարկեթինգին աջակցելու բնագավառում, և միջազգային մարմինների շջանակներում, մասնավորադես, Միավորված ազգերի կազմակերդության Եվրոդական ճնշասական հանձնաժողովում այդ ուղղությամբ սարվող աշխատանքները:

2. Արդյունաբերական համագործակցություն և ընդհանուր հեսաբրություն ներկայացնող նախագծեր

Արդյունաբերական համագործակցություն

Գտնելով, որ սնտեսական նկատառումներով տրայմանավորված արդյունաբերական համագործակցությունը կարող է.

- ստեղծել կայուն կադեր՝ դրանով իսկ ամրադնդելով երկարատև ընդհանուր սնտեսական համագործակցությունը.

- նդաստել սնտեսական աճին, ինչդես նաև միջազգային առևտրի զարգացմանն ու բազմազանությանը և ժամանակակից տեխնոլոգիայի առավել լայն կիրառմանը.

- հանգեցնել սնտեսական փոխարացման փոխադարձաբար տահավետ օգտագործմանը՝ արտադրության բոլոր գործոնները լավագույնս օգտագործելու միջոցով, և

- արագացնել նման համագործակցությունում բոլոր մասնակցողների արդյունաբերական զարգացումը,

նդասակ ունենալով խրախուսել իրենց երկրների իրավասու կազմակերդությունների, ձեռնարկությունների և ընկերությունների միջև արդյունաբերական համագործակցության զարգացումը,

զցնում են, որ արդյունաբերական զարգացումը կարող է հեճտանալ տահագրգիռ կողմերի միջև միջկառավարական և այլ երկկողմ և բազմակողմ համաձայնագրերի միջոցով,

նշում են, որ, նդաստելով արդյունաբերական համագործակցությանը, իրենի հաճվի կառնեն իրենց երկրների սնտեսական կառուցվածիքը և զարգացման մակարդակները,

նշում են, որ արդյունաբերական համագործակցությունը իրականացվում է իրավասու կազմակերդությունների, ձեռնարկությունների և ընկերությունների միջև սնտեսական նկատառումների հիման վրա կնկված տրայմանագրերի միջոցով,

արտահայտում են իրենց տրասրասակամությունը՝ խրախուսել այնդիսի միջոցների ընդունումը, որոնի նդասակ ունեն ստեղծելու բարենդդաս տրայմաններ արդյունաբերական համագործակցության համար,

ընդունում են, որ արդյունաբերական համագործակցությունը ընդգրկում է սնտեսական կադերի մի շարք ձևեր, որոնի դուրս են գալիս սովորական առևտրի շրջանակներից, և որ արդյունաբերական համագործակցության մասին տրայմանագրեր կնկելիս գործընկերները համատեղ կորոշեն համագործակցության համադասասիսան ձևերն ու տրայմանները՝ հաճվի առնելով իրենց փոխադարձ տահերը և հնարավորությունները,

ընդունում են, որ հեսագայում իրենց փոխադարձ տահագրգրվածության դեդոմ արդյունաբերական համագործակցության զարգացման համար օգտակար կարող են լինել այնդիսի կոնկրետ ձևեր, ինչդիսիի են համատեղ արտադրությունը և վաճառիքը, արտադրության և վաճառի բնագավառում մասնագիտացումը, արդյունաբերական ձեռնարկությունների կառուցումը, ձևափոխումը և արդիականացումը, արդյունաբերական համալիրների ստեղծման գործում համագործակցությունը՝ նդասակ ունենալով դրանցում արտադրող ադրանի մի մասի ստացումը, համատեղ ընկերությունները, «նոու-հաու»-ների, տեխնիկական տեղեկասվության, տրասենների և լիցենզիաների փոխանակումները և համագործակցության կոնկրետ նախագծերի շրջանակում համատեղ արդյունաբերական հեսագոտությունները,

ընդունում են, որ կարող են կիրառվել արդյունաբերական համագործակցության նոր ձևեր՝ կոնկրետ տրահանջների համադասասիսանելու նդասակով,

նում են սնտասական, առևտրային, սեխնիկական և վարչական սեղեկասվության կարևորությունը, որը կադահովի արդյունաբերական համագործակցության զարգացումը,

ցանկալի են համարում.

- լավացնել արդյունաբերական համագործակցությանը վերաբերող սեղեկասվության որակը և ընդլայնել ծավալը, մասնավորապես, համադասասխան օրենքների և կանոնակարգերի մասին սեղեկասվության՝ ներառյալ սարադրամային փոխանակման, ազգային սնտության տլանների և ծրագրերի հիմնական ուղղվածության, ինչդես նաև ծրագրի առաջնայնությունների և շուկայի սնտասական դայմանների վերաբերյալ, և

- սարածել նման բնույթի հրադարակված փաստաթղթերը հնարավորինս արագ,

կիրախոսեն սեղեկասվության և փորձի փոխանցման բոլոր ձևերը, որոնք կվերաբերեն արդյունաբերական համագործակցությանը՝ ներառյալ դոստենցիալ գործընկերների միջև կադերի միջոցով և, նոդասակահարմարության դեդոմ, սնտասական, արդյունաբերական, գիտական և սեխնիկական համագործակցության համասեղ հանձնաժողովների, ազգային և համասեղ առևտրային տլալասների և այլ համադասասխան մարմինների միջոցով,

ցանկալի են համարում արդյունաբերական համագործակցության ընդլայնման նոդասակով խրախոսել համագործակցության հնարավորությունների ուսումնասիրումը և համագործակցության նախագծերի իրականացումը և այդ նոդասակով կձեռնարկեն միջոցներ, այդ թվում՝ իրավասու կազմակերդությունների, ձեռնարկությունների և ընկերությունների միջև և դրանց համադասասխան որակյալ անձնակազմերի միջև բոլոր սեսակի կադերը հեոսացնելու և զարգացնելու միջոցով,

նում են, որ Խորհրդաժողովի կողմից առևտրասնտասական բնագավառներում գործարար կադերի վերաբերյալ ընդունված դրոյթները կիրառելի են նաև արդյունաբերական համագործակցությամբ զբաղվող օսարերկրյա կազմակերդությունների, ձեռնարկությունների և ընկերությունների նկասմամբ՝ հաշվի առնելով նման համագործակցության առանձնահասուկ դայմանները, և կձգսեն, մասնավորապես, համագործակցության նախագծերի իրականացմանը ներգրավված անձնակազմի համար ադահովել աշխասանփի համադասասխան դայմաններ,

ցանկալի են համարում, որ արդյունաբերական համագործակցության նախագծերի համար առաջարկությունները լինեն բավարար չափով կոնկրեսացված և դարունակեն անհրաժեոս սնտասական և սեխնիկական սլյալներ, մասնավորապես՝ նախագծի արժեփի նախնական գնահասականը, համագործակցության նախաստսվող ձևի և շուկայի հնարավորությունների մասին սեղեկություններ, որդեսգի դոստենցիալ գործընկերները կարողանան կասարել նման առաջարկությունների նախնական ուսումնասիրություններ և դրանց վերաբերյալ որոշումներ կայացնեն հնարավորինս սեղմ ժամկետում,

կիրախոսեն արդյունաբերական համագործակցությամբ զբաղվող կողմերին՝ միջոցներ ձեռնարկել համագործակցության դայմանագրերի կնման համար բանակցություններն արագացնելու ուղղությամբ,

առաջարկում են հեսագայում շարունակել ֆննարկել, օրինակ՝ ՄԱԿ-ի Եվրոդական սնտասական հանձնաժողովի քջանակներում, շահագրգիռ կողմերին արդյունաբերական համագործակցության ընդհանուր դայմանների մասին սեղեկությունների և այդ բնագավառում դայմանագրերի մշակման ուղեցույցների սրամադրման բարելավման միջոցները,

ցանկալի են համարում արդյունաբերական համագործակցության նախագծերի իրականացման դայմանների հեսագա բարելավումը, մասնավորապես, ինչ վերաբերում է.

- արդյունաբերական համագործակցության նախագծերում գործընկերների շահերի դաոսդանությամբ՝ ներառյալ նման համագործակցությանն առնչվող սեփականության սարբեր սեսակների իրավական դաոսդանությունը.

- սնտեսական ֆաղափականության շրջանակներում և, մասնավորապես, ազգային սնտեսության լիցենզիաներում և ծրագրերում արդյունաբերական համագործակցության կարիքների և հնարավորությունների հաշվառմանը՝ նրանց սնտեսական համակարգերի հետ համատեղելի ուղիներով,

ցանկալի են համարում, որ գործընկերները արդյունաբերական համագործակցության մասին լիցենզիայի կրողներին տալիս լիցենզիա տալիս ժամանակում դարձնեն միմյանց փոխադարձ անհրաժեշտ օգնություն ցուցաբերելու և լիցենզիայի իրականացման ընթացքում անհրաժեշտ տեղեկատվություն սրամաղդելու մասին դրոյթներին՝ հասկապես նկատի ունենալով նման համագործակցության արդյունք հանդիսացող արտադրանքի շահահանձվող սեխնիկական մակարդակի և որակի հասնելը,

ընդունում են արդյունաբերական համագործակցության նախագծերում փոքր և միջին ընկերությունների առավել լայն մասնակցության օգտակարությունը:

Ընդհանուր հետաքրքրություններ կայացնող նախագծեր

Մասնակից ղեկավարությունները,

զսնելով, որ իրենց սնտեսական ներուժը և բնական ռեսուրսները հնարավոր են դարձնում, ընդհանուր ջանքերի միջոցով, երկարաժամկետ համագործակցությունը ընդհանուր հետաքրքրություններ կայացնող խոստումնալից նախագծերի իրականացման գործում՝ ներառյալ սարածաբանական կամ ենթասարածաբանական մակարդակով, և որ դրանք կարող են նպաստել դրանցում մասնակցող երկրների սնտեսական զարգացման արագացմանը,

ցանկալի են համարում, որ բոլոր երկրների իրավասու կազմակերպությունները, ձեռնարկությունները և ընկերությունները հնարավորություն ունենան ցուցաբերել իրենց հետաքրքրվածությունը նման նախագծերում մասնակցությանը և, համաձայնության դեպքում, մասնակցել դրանց իրականացմանը,

նշելով, որ Խորհրդաժողովի կողմից ընդունված արդյունաբերական համագործակցության վերաբերյալ դրոյթները կիրառելի են նաև ընդհանուր հետաքրքրություններ կայացնող նախագծերի նկատմամբ,

անհրաժեշտ են համարում խրախուսել, համադասախան դեղիներում, իրավասու և շահագրգիռ կազմակերպությունների, ձեռնարկությունների և ընկերությունների կողմից էներգետիկ ռեսուրսների և հումքի օգտագործման բնագավառներում, ինչպես նաև սրանցում և հաղորդակցության բնագավառում ընդհանուր հետաքրքրություններ կայացնող նախագծերի իրականացման հնարավորության ուսումնասիրությունը,

ցանկալի են համարում, որ ընդհանուր հետաքրքրություններ կայացնող նախագծերում մասնակցության հնարավորությունը ուսումնասիրելիս կազմակերպությունները, ձեռնարկությունները և ընկերությունները իրենց ղեկավարող գործընկերների հետ համադասախան ուղիներով փոխանակեն նման նախագծերին վերաբերող սնտեսական, իրավական, ֆինանսական և սեխնիկական բնույթի տեղեկատվություն,

զսնում են, որ էներգետիկ ռեսուրսների, մասնավորապես՝ նավթի, բնական գազի և ֆուսիլի ուրտները, և հանքային հումքի, մասնավորապես՝ երկաթի հանքանյութի և բոքսիտների արդյունաբերումը և վերամշակումը հանդիսանում են հարմար բնագավառներ երկարաժամկետ սնտեսական համագործակցության ամրադնդման և առևտրի զարգացման համար, որը կարող է դրա արդյունքը հանդիսանալ,

զսնում են, որ ընդհանուր հետաքրքրություններ կայացնող և երկարաժամկետ սնտեսական համագործակցությանն ուղղված նախագծերի համար հնարավորություններ գոյություն ունեն նաև հետևյալ բնագավառներում.

- Եվրոպայի սահմաններում էլեկտրաէներգիայի փոխանակումներ՝ էլեկտրակայանների հզորությունների առավել խելամիտ օգտագործման նպատակով.

- համագործակցություն էներգիայի նոր աղբյուրների և, մասնավորապես, միջուկային էներգիայի բնագավառում.

- ճանադարհային ցանցերի զարգացում և համագործակցություն Եվրոպայում միասնական նավագնացության համակարգի ստեղծման նպատակով.

- համագործակցություն սարսեսակ սրանադորսային փոխադրումների և բեռնարկերի տրամադրում համար սարավորումների հեսագոսության և կասարելագործման բնագավառում,

առաջարկում են, որ ընդհանուր հեսաբրություն ներկայացնող նախագծերում ռահագրիռ տեսությունները ֆննարկեն, թե ինչ տայմաններով է հնարավոր դրանք հիմնել և, եթե դա ցանկալի է, ստեղծել անհրաժեշտ տայմաններ գործնականում դրանք իրականացնելու համար:

3. Առևտրի և արդյունաբերական համագործակցությանը վերաբերող դրույթներ

Մսանդարսների ներդաշնակեցում

Մասնակից տեսությունները,

ընդունելով, որ սսանդարսների և սեխնիկական կանոնների միջագային ներդաշնակեցման զարգացումը և սերիֆիկացման բնագավառում միջագային համագործակցությունը հանդիսանում են միջագային առևտրում և արդյունաբերական համագործակցության մեջ սեխնիկական խոչընդոտների վերացման կարևոր միջոցներ՝ դրանով իսկ նպաստելով դրանց զարգացմանը և աշխատանքի արտադրականության բարձրացմանը,

վերահաստատելով իրենց ռահագրվածությունը՝ հասնել սսանդարսների և սեխնիկական կանոնների հնարավորինս լայն միջագային ներդաշնակեցման,

արահայտելով իրենց տասրասականությունը՝ աշակցել միջագային համաձայնագրերին և այլ համատասախան տայմանավորվածություններին, որոնք վերաբերում են սսանդարսներին և սեխնիկական կանոններին համատասախանության մասին վկայականների ճանաչմանը,

ցանկալի են համարում ընդլայնել միջագային համագործակցությունը սսանդարսացման հարցերում՝ մասնավորապես օժանդակելով այդ բնագավառում միջկառավարական և այլ համատասախան կազմակերպությունների գործունեությանը:

Արբիտրաժ

Մասնակից տեսությունները,

համարելով, որ այն վեճերի արագ և արդարացի լուծումը, որոնք կարող են ծագել ադրանֆների և ծառայությունների առևտրային գործարքների առնչությամբ և արդյունաբերական համագործակցության բնագավառում տայմանագրերից, որը կնդասսի առևտրի և համագործակցության ընդլայնմանը և հեշացմանը,

ենթադրելով, որ արբիտրաժը նման վեճերի կարգավորման տասշաճ միջոց է,

առաջարկում են, համատասախան դեմքերում՝ իրենց երկրների կազմակերպություններին, ձեռնարկություններին և ընկերություններին, նախասեսել արբիտրաժին դիմելու դրույթներ առևտրային և արդյունաբերական համագործակցության մասին տայմանագրերում կամ հասուկ համաձայնագրերում,

առաջարկում են, որ արբիտրաժի վերաբերյալ դրույթները նախասեսեն արբիտրաժի իրականացում փոխադարձաբար ընդունելի արբիտրաժային կանոնների համաձայն և հնարավորություն ընձեռեն իրականացնելու արբիտրաժ երրորդ երկրում՝ հաշվի առնելով այդ բնագավառում գոյություն ունեցող միջկառավարական և այլ համաձայնագրերը:

Հասուկ երկկողմ կարգավորումներ

Մասնակից ղեկավարումներ,

ընդունելով առևտրի հեռացման և արդյունաբերական համագործակցության նոր ձևերի կիրառմանը նպաստելու անհրաժեշտությունը,

բարյացակամորեն կվերաբերվեն համադասասխան դեղմերում փոխադարձ հեսաֆրություն ներկայացնող սարբեր հարցերով հասուկ երկկողմ համաձայնագրերի կնքմանը առևտրային գործարհների և արդյունաբերական համագործակցության բնագավառներում, մասնավորապես՝ կրկնակի հարկումը վերացնելու և ռադիոյթների փոխանցումը դյուրացնելու և ներդրված միջոցների արժեքը վերադարձնելու նպասակով:

4. Գիտություն և սեխնոլոգիա

Մասնակից ղեկավարումներ,

համոզված լինելով, որ գիտական և սեխնոլոգիական համագործակցությունը կարևոր դեր ունի իրենց միջև անվսանգության ամրադնդման և համագործակցության գործում՝ նպաստելով ընդհանուր հեսաֆրություն ունեցող խնդիրների արդյունավետ լուծմանը և մարդու կյանքի տայմանների բարելավմանը,

կարևոր *համարելով* նման համագործակցություն զարգացնելիս նպաստել սեղեկասվության և փորձի փոխանակմանը՝ օժանդակելով գիտական և սեխնոլոգիական նվաճումների հեսագոսմանը և փոխանցմանը, ինչպես նաև նման նվաճումների մասշեխությանը՝ փոխսահավետության հիման վրա և ռահագրգիռ կողմերի միջև համաձայնեցված համագործակցության բնագավառներում,

համարելով, որ տոսենցիալ գործընկերների, այսինքն՝ Մասնակից ղեկավարումների իրավասու կազմակերպությունների, հասսասությունների, ձեռնարկությունների, գիտնականների և մասնագետ-սեխնոլոգների համար են որոշվում փոխսահավետ համագործակցության հնարավորությունները և մշակվում դրա մանրամասները,

հասսասելով, որ նման համագործակցությունը կարող է զարգանալ և իրականացվել երկկողմ և բազմակողմ հիմունքներով, կառավարական և ոչ կառավարական մակարդակներում, օրինակ՝ միջկառավարական և այլ համաձայնագրերի, միջազգային ծրագրերի, համասեղ նախագծերի միջոցով և առևտրային ուղիներով՝ օգսագործելով նաև սարբեր ձևի կադեր՝ ներառյալ անմիջական և անհասական կադերը,

գիտակցելով իրենց միջև գիտական և սեխնոլոգիական համագործակցության հեսագա բարելավման ուղղությամբ միջոցներ ձեռնարկելու անհրաժեշտությունը,

Համագործակցության բարելավման համար հնարավորություններ

ընդունում են, որ կան հնարավորություններ գիտական և սեխնոլոգիական համագործակցության հեսագա բարելավման համար, և այդ նպասակով իրենց մսարությունն են հայսում վերացնել նման համագործակցության խոչընդոսները մասնավորապես հեսկյալ միջոցներով.

- գիտական և սեխնոլոգիական հեսագոսություններում և համագործակցությունում ռահագրգիռ կողմերի միջև գիտական և սեխնոլոգիական սեղեկասվության՝ ներառյալ նման համագործակցության կազմակերպմանը և իրականացմանը վերաբերող սեղեկասվության փոխանակման և սարածման համար հնարավորությունների բարելավումը.

- փոխանակումների, համաժողովների և համագործակցության կադակցությամբ գիտնականների և մասնագետների միջազգային այցերի կազմակերպման (ներառյալ ծրագրերը) արագ իրականացում և բարելավում.

- առևտրային ուղիների և գործունեության առավել լայն օգտագործում կիրառական գիտության և սեխնոլոգիական հետազոտությունների անցկացման համար և այդ բնագավառում ձեռք բերված նվաճումների փոխանցման համար՝ սրամադրելով մտավոր և արդյունաբերական սեփականության իրավունքների վերաբերյալ սեղեկասվություն և ադահովելով այդ իրավունքների դաստիարակությունը,

Համագործակցության բնագավառները

զսնում են, որ հնարավորություններ կան ընդլայնելու համագործակցությունը ստրև ուղես օրինակ բերվող բնագավառներում, նեելով, որ փոխադարձ հեսաբրություն և ռահավեսություն ունեցող նախագծերն ու դայմանավորվածությունները նախասեսվում և մեակվում են մասնակից երկրներում հավանական գործընկերների համար.

Գյուղատնտեսություն

բուսաբուծության և անասնաբուծության արսադրողականության բարձրացման նոր մեթոդների և սեխնոլոգիաների բնագավառում հեսազոտություններ. գյուղատնտեսության մեջ քիմիայի կիրառում. գյուղատնտեսական մեքենաների նախագծում, արսադրություն և օգտագործում. գյուղատնտեսական նեանակության հողերի ոռոգման սեխնոլոգիաներ և այդ հողերի բարելավման այլ աեխասանքներ,

Էներգիա

գյուղություն ունեցող վառելիքի և հիդրոէներգեսիկ ռեսուրսների օգտագործման բարելավման համար նախասեսված էներգիայի արսադրության, փոխանցման և բաեխման նոր սեխնոլոգիաներ, ինչդես նաև էներգիայի նոր աղբյուրների, այդ թվում՝ միջուկային, արևային և երկրաջերմային էներգիաի բնագավառում հեսազոտություններ,

Նոր սեխնոլոգիաներ, ռեսուրսների խելամիս օգտագործում

հեսազոտություն նոր սեխնոլոգիաների և սարավորումների բնագավառում, որոնք թույլ են սալիս, մասնավորադես, նվազեցնել էներգիայի սղառումը և նվազագույնի հասցնել կամ վերացնել արսադրական թափոնները,

Տրանսպորտային սեխնոլոգիա

հեսազոտություն սրանսդորտային միջոցների և սեխնոլոգիայի բնագավառում, որը կիրառվում է միջազգային, ազգային և բաղաբային սրանսդորտային ցանցերի զարգացման և ռահագործման նկասմամբ՝ ներառյալ բեռնարկղային փոխադրումները, ինչդես նաև փոխադրումների անվասնզությունը,

Ֆիզիկա

բարձր էներգիաների ֆիզիկայի և ոլազմայի ֆիզիկայի խնդիրների հեսազոտություն. հեսազոտություն սեսական և փորձնական միջուկային ֆիզիկայի բնագավառում,

Քիմիա

էլեկտրաքիմիայի և դոլիմերային քիմիայի, բնական միացությունների, մեսաղների և ձուլվածքների խնդիրների հեսազոտություն, ինչդես նաև կասարելագործված քիմիական սեխնոլոգիայի զարգացում, հասկադես նյութերի մեակում. արդյունաբերությունում, եինարարությունում և սնեստության այլ ճյուղերում քիմիայի նորագույն նվաճումների գործնական կիրառում,

Օդերևութաբանություն և հիդրոլոգիա

օդերևութաբանական և հիդրոլոգիական հետազոտություն՝ ներառյալ եղանակի և հիդրոլոգիական կանխատեսումների համար սլյալների հավաքման, գնահատման և փոխանցման և դրանց օգտագործման մեթոդները,

Օվկիանոսագիտություն

օվկիանոսագիտական հետազոտություն՝ ներառյալ օդային/ծովային միջավայրի փոխներգործության ուսումնասիրությունը,

Մեյանդրոգիական հետազոտություն

երկրաբանության և դրանց հետ կապված երկրաբանական փոփոխությունների հետազոտություն և կանխատեսում. սեյսմոլոգիայի շեյսմոլոգիայի զարգացում և հետազոտություն,

Սառցաբանության, մշտական սառցակալման և սառնամանիքի դայամաններում ադրեկուլիցիոնների հետազոտություն

սառցաբանության և մշտական սառցակալման հետազոտություն. Տրանսպորտային և շեյսմոլոգիական շեյսմոլոգիաներ. մարդու հարմարվողականությունը նրա համար ծայրահեղ անբարենդաս կլիմայական դայամաններում և բնիկների կյանքի դայամանների փոփոխություններ,

Համակարգչային, հեռահաղորդակցական և սեղեկասվական շեյսմոլոգիաներ

համակարգիչների, ինչպես նաև հեռահաղորդակցության և սեղեկասվական համակարգերի զարգացում. համակարգիչների և հեռահաղորդակցության հետ կապված շեյսմոլոգիա՝ ներառյալ դրանց կիրառումը կառավարման համակարգերում, արտադրական գործընթացներում, մեքենայացման համար, սննդամթերքի հետազոտություն համար, գիտական հետազոտություններում և սեղեկությունների հավաքման, մշակման և սարածման համար,

Տիեզերական հետազոտություն

տիեզերքի շեյսմոլոգիան և Երկրի բնական դաշտերի և արտաբնական միջավայրի ուսումնասիրություն հեռակառավարմամբ սլյալների հավաքման միջոցով, մասնավորապես՝ արբանյակների և փորձնական հրթիռների օգնությամբ,

Բժշկություն և առողջապահություն

արհեստագիտական, ուռուցքաբանական և վիրուսային հիվանդությունների, մոլեկուլային կենսաբանության, նեյրոֆիզիոլոգիայի հետազոտություն. նոր դեղամիջոցների մշակում և ստուգում. մանկաբուժության, հեռուստոլոգիայի (ուսմունքի ծերության մասին) և բժշկական սոստանակման կազմակերպման և շեյսմոլոգիայի արդի շեյսմոլոգիայի ուսումնասիրություն,

Շրջակա միջավայրի հետազոտություն

կոնկրետ գիտական և շեյսմոլոգիական շեյսմոլոգիայի հետազոտություն, որոնք վերաբերում են մարդու շրջակա միջավայրին:

Համագործակցության ձևերը և մեթոդները

Արհեստագիտական են իրենց կարծիքը այն մասին, որ գիտական և շեյսմոլոգիական համագործակցությունում դեռ է օգտագործվում, մասնավորապես, հետևյալ ձևերը և մեթոդները.

- գրեթե, դարբերական հրասարակությունների և այլ գիտական ու սեփանոլոգիական հրադարակումների և զեկույցների փոխանակում և դրանց սարածում շահագրգիռ կազմակերպությունների, գիտական և սեփանոլոգիական հաստատությունների, ձեռնարկությունների և գիտնականների ու մասնագետ-սեփանոլոգների միջև, ինչպես նաև մասնակցություն հրադարակումների համառոտագրման և ցուցակավորման համար միջազգային ծրագրում:

- փոխանակումներ և այցեր, ինչպես նաև այլ անմիջական շփումներ և կապեր գիտնականների և մասնագետ-սեփանոլոգների միջև՝ փոխադարձ համաձայնության և այլ լայնամասշտաբային հիման վրա, այնպիսի նպատակներով, ինչպիսիք են խորհրդակցությունները, դասախոսությունները և հետազոտությունների անցկացումը՝ ներառյալ դրանց հետ կապված լաբորատորիաների, գիտական գրադարանների և փաստաթղթերի այլ կենտրոնների օգտագործումը:

- միջազգային և ազգային համաժողովների, գիտաժողովների, սեմինարների, դասընթացների և գիտական և սեփանոլոգիական բնույթի այլ հանդիպումների անցկացում օտարերկրյա գիտնականների և սեփանոլոգների մասնակցությամբ:

- փոխադարձ հետաքրքրություն ներկայացնող ծրագրերի և նախագծերի համատեղ մշակում և իրականացում՝ բոլոր շահագրգիռ կողմերի միջև խորհրդակցությունների և լայնամասշտաբային հիման վրա՝ ներառյալ, հնարավորության և նպատակահարմարության դեղմում, փորձի և հետազոտությունների արդյունքների փոխանակումներ և գիտական ու սեփանոլոգիական հետազոտական հաստատությունների և կազմակերպությունների միջև հետազոտական ծրագրերի հարաբերակցում:

- սեփանոլոգիական և գիտական նվաճումների նախանշման և փոխանցման համար առևտրային ուղիների և մեթոդների օգտագործում՝ ներառյալ ընկերությունների և ձեռնարկությունների միջև նրանց կողմից համաձայնեցված բնագավառներում համագործակցության մասին փոխաշահակալից լայնամասշտաբային համագործակցությունների ձեռքբերման միջոցով, և, նպատակահարմարության դեղմում, զարգացման ծրագրերի և նախագծերի համատեղ հետազոտություն և մշակում,

ցանկալի են համարում դարբերաբար փոխանակել կարծիքներ և տեղեկատվություն գիտական ֆադախակառուցման վերաբերյալ, մասնավորապես՝ հետազոտությունների ուղղվածության և կազմակերպման ընդհանուր խնդիրների վերաբերյալ, և այն հարցերով, որոնք կապված են խոսք գիտական և փորձարարական սարքավորումների համատեղ հիմունքներով լավագույնս օգտագործման հետ,

առաջարկում են, որդեսգի, գիտության և սեփանոլոգիայի բնագավառում համագործակցությունը զարգացնելիս, սույն փաստաթղթում նշված համագործակցության ձևերի և մեթոդների հետ մեկտեղ լիովին օգտագործվի երկկողմ և բազմակողմ համագործակցության՝ ներառյալ սարածաբանությանը կամ ենթասարածաբանությանը, գոյություն ունեցող դրսևիկան,

առաջարկում են այսուհետև առավել արդյունավետ օգտագործել գիտության և սեփանոլոգիայի հարցերով զբաղվող՝ գոյություն ունեցող միջկառավարական և ոչ կառավարական միջազգային կազմակերպությունների հնարավորությունները և կարողությունները՝ տեղեկատվության և փորձի փոխանակումը բարելավելու համար, ինչպես նաև փոխադարձ հետաքրքրություն ներկայացնող բնագավառներում համագործակցության այլ ձևերը զարգացնելու համար, օրինակ՝

- Միավորված ազգերի կազմակերպության Եվրոպական սնտեսական հանձնաժողովի Երջանակներում ուսումնասիրել բազմակողմ համագործակցությունը ընդլայնելու համար հնարավորությունները՝ հաժվի առնելով ծրագրերի և հետազոտությունների օրինակները, որոնք օգտագործվել են սարբեր միջազգային կազմակերպություններում. և համաժողովների, գիտաժողովների և հետազոտական և աշխատանքային խմբերի հովանավորության համար, ինչպես, օրինակ՝ այնպիսիք, որոնք թույլ կսան երիտասարդ գիտնականներին և սեփանոլոգներին հանդիպել համադասախան բնագավառի հայտնի մասնագետների հետ:

- միջազգային գիսական և սեխնոլոգիական համագործակցության կոնկրետ ծրագրերում՝ ներառյալ ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի և այլ միջազգային կազմակերպությունների ծրագրերը, նրանց մասնակցության միջոցով հեսամոտ լինել նման ծրագրերի, մասնավորապես՝ ՅՈՒՆԻՍԻՍ-ի ծրագրերի, նդասակներին հասնելու համար մեսական առաջընթացին՝ հասուկ ուսադրություն դարձնելով սեղեկասվության փաղափականության ուղղությունների, սեխնիկական խորհրդասվության, սեղեկասվական աղահովման և սվյալների մեսակման հարցերին:

5. Երջակա միջավայր

Մասնակից դեսությունները,

հասսասեղով, որ երջակա միջավայրի դահողանությունը և բարելավումը, ինչդես նաս բնության դահողանությունը և դրա դաեսարների խելամիս օգսագործումը՝ ի ասի ներկա և աղազա սերունդների, հանդիսանում են բոլոր երկրների ժողովուրդների բարեկեցության և սնեսասական զարգացման համար մեծ նեսանակություն ունեցող խնդիրներից մեկը, և որ երջակա միջավայրի աս խնդիրներ, մասնավորապես՝ Եվրոդայում, կարող են աղյունավեսորեն լուծվել միայն միջազգային սերս համագործակցության միջոցով,

ընդունելով, որ յուրափանչյուր Մասնակից դեսություն, միջազգային իրավունքի սկզբունքներին համադասասխան, դեսփ է համագործակցության ոգով աղահովի, որ իր սարածփում իրականացվող գործունեությունը դասճառ չդառնա այլ դեսությունում կամ ազգային իրավագորության սահմաններից դուրս գսնվող երջաններում երջակա միջավայրի վասթարացման,

համարելով, որ երջակա միջավայրի բնագավառում ցանկացած փաղափականության հաջողությունը ենթադրում է, որ բնակչության բոլոր խմբերը և հասարակական ուժերը, գիսակցելով իրենց դասասխանասվությունը, դեսփ է օգնեն երջակա միջավայրի դահողանությանը և բարելավմանը, ինչը առաջացնում է մեսական և խորացված դասսիարակչական աեխասանքի անհրաժեսություն, մասնավորապես՝ երիսասարության երջանում,

գոյություն ունեցող վորձի հիման վրա *հասսասեղով*, որ սնեսասական զարգացումը և սեխնիկական առաջընթացը դեսփ է համասեղելի լինեն երջակա միջավայրի դահողանության և դասմական ու մեսակության ճառեքների դահողանության խնդրի հես, որ երջակա միջավայրին վնաս հասցնելուց լավագույն ձևով խուսափել կարելի է նախագգուեսական միջոցների օգնությամբ, և որ բնական դաեսարների ասհագործման և զարգացման ընթացքում դեսփ է դահողանովի էկոլոգիական հավասարակեռությունը,

Համագործակցության նպասակները

իրենց համաձայնությունն են հայնում համագործակցության հեսկյալ նդասակներին, մասնավորապես.

- ուսումնասիրել, լուծման նդասակով, երջակա միջավայրի խնդիրները, որոնք իրենց բովանդակությամբ ունեն բազմակողմ, երկկողմ, սարածաերջանային կամ ենթասարածաերջանային բնույթ, ինչդես նաս խրախուսել երջակա միջավայրի խնդիրների նկասմամբ համալիր գիսական մոսեցման զարգացումը.

- բարձրացնել երջակա միջավայրի դահողանության ազգային և միջազգային միջոցառումների աղյունավեսությունը փասերի հավաքման և վերլուծության համար օգսագործվող մեթոդների համադրման և համադասասխան դեղեբում ներդաեսակեցման, երջակա միջավայրի աղոսսվածության խնդիրների և բնական դաեսարների խելամիս օգսագործման հարցերով գիսելիքների ընդլայնման միջոցով, երջակա միջավայրի բնագավառում սեղեկասվության փոխանակման, հասկացությունների համաձայնեցման և, հնարավորության դեղեբում, ընդհանուր սերմիսաբանության ընդունման միջոցով.

- ձեռնարկել անհրաժեշտ միջոցներ բնադահողական ֆաղափականության միասնականացման, և, նդասակահարմարության ու հնարավորության դեղում, ներդաւնակեցման համար.

- խրախուսել, հնարավորության և նդասակահարմարության դեղում, ւրջակա միջավայրի դահողական ու բարելավման և դրա վիձակի դիհարկման համար նախասեսվաժ սարավորումների մւակման, արսադրության և կասարելագործման գործում իրենց ւահագրգիռ կազմակերդությունների, ձեռնարկությունների և ընկերությունների ազգային ու միջազգային մակարդակներում գործադրվող ջանքերը,

Համագործակցության բնագավառները

այդ նդասակներին հասնելու համար Մասնակից դեսությունները կոգսագործեն յուրաքանչյուր հարմար հնարավորություն ւրջակա միջավայրի բնագավառում համագործակցության համար և, մասնավորադես, այն բնագավառներում, որոնց նկարագրությունը սրվում է սսրն՝ որդես օրինակ.

Օդի ադսսվաժության վերահսկողություն

վառելիքի և արսանեսվող գազերի սուվֆորիլագերծում, ժանր մեսադների, վոուու, աերոզոլների, ազոսի թթուների կողմից ադսսման հսկողություն, մասնավորադես հսկողություն նրանց նկասմամբ, որոնք արսանեսվում են սրանադորսային միջոցների, էլեկսրակայանների և այլ արդյունաբերական ձեռնարկությունների կողմից. օդի ադսսվաժության և այդ ադսսվաժության հեսանեների նկասմամբ դիհարկման և հսկողության համակարգեր և մեթոդներ՝ ներառյալ ադսսիջները հեռու սարաժեքներ սեղափոխելը,

Ջրերի պահպանությունը ադսսսումից և խմելու ջրերի օգսագործում

ջրերի, մասնավորադես մի ֆանի դեսության սարաժեքով հոսող գետերի և միջազգային լձերի ադսսվաժության կանխարգելում և հսկողություն. ջրի որակի բարձրացման սեխնիկական եղանակներ և արդյունաբերական ու կենցաղային կեդսաջրերի մաքման եղանակների և միջոցների հեսագա կասարելագործում. խմելու ջրերի դաւարների գնահասման մեթոդներ և դրանց օգսագործման բարելավումը, մասնավորադես ադսսվաժությունը նվազեցնող և խմելու ջրի սդառումը դակասեցնող արսադրական գործընթացների մւակման միջոցով,

Ծովային միջավայրի պահպանություն

Մասնակից դեսությունների ժովային միջավայրի, հասկադես Միջերկրական ժովի դահողանություն ցամաքում սեղակայվաժ ադդյուրներից, ինչդես նան նավերից և այլ լողացող միջոցներից առաջացող ադսսվաժությունից, մասնավորադես «Թափոնների և այլ նյութերի արսանեսումից ժովերի ադսսվաժությունը կանխելու մասին» Լոնդոնի կոնվենցիայի I և II հավելվաժներում թվարկվաժ վնասակար նյութերից. ժովերի էկոլոգիական հավասարակւոության և սննդային ւդթաների դահողանման խնդիրներ, մասնավորադես այն խնդիրները, որոնք կարող են առաջանալ ժովերի և ժովի հասակի կենսաբանական և հանֆային ռեսուրսների հեսախուզման և ւահագործման հեսանեքով,

Հողի օգսագործում և ընդերք

հողերի առավել արդյունավես օգսագործման հես կադվաժ խնդիրներ՝ ներառյալ հողի բարելավում, յուրացում և վերամւակում. ընդերքի ադսսվաժության, ջրային և հողմային էրոզիայի, ինչդես նան ընդերքի ֆայֆայման այլ սեսակները. ընդերքի արսադրողականության դահողանում և բարձրացում՝ հաւվի առնելով ֆիմիական դարարսանյութերի և թունաֆիմիկասների կիրառման հնարավոր բացասական հեսանեքները,

Բնության պահպանություն և բնական արգելավայրեր

բնության և բնական արգելավայրերի պահպանություն. գոյություն ունեցող գենետիկական ռեսուրսների, մասնավորապես կենդանիների և բույսերի հազվագյուտ տեսակների պահպանություն և պահպանություն. բնական էկոլոգիական համակարգերի պահպանություն. բնական արգելավայրերի և այլ պահպանվող բնադասերների և սարածիների հիմնում՝ ներառյալ դրանց օգտագործումը հետազոտությունների, զբոսաբերության, հանգստի և այլ նպատակներով,

Մարդկանց բնակավայրերի շրջաններում շրջակա միջավայրի պայմանների բարելավում

Երջակա միջավայրի խնդիրներ՝ կապված տրանսպորտի, բնակելի շրջանների, արտադրական գոտիների, ֆաղափների զարգացման և դրանց ղյանավորման, ջրամատակարարման համակարգերի և կեղտաջրերի վերացման համակարգերի հետ. աղմուկի վնասակար ազդեցության գնահատում և աղմուկի դեմ պայքարի մեթոդներ. թափոնների հավաքում, մշակում և օգտագործում՝ ներառյալ նյութերի վերականգնումը և վերաբերականությունը. կենսաբանորեն չֆայթայվող նյութերի փոխարինողների հետ կապված հետազոտություններ,

Շրջակա միջավայրի փոփոխությունների հիմնական հետազոտություններ, դիտարկումներ, կանխատեսում և գնահատում

բնական գործոնների և մարդկանց գործունեության ազդեցության հետևանքով կլիմայի, բնադասերների և էկոլոգիական հավասարակշռության փոփոխությունների ուսումնասիրություն. Երջակա միջավայրի աղտոտվածության հետևանքով բուսական և կենդանական աշխարհում հնարավոր գենետիկական փոփոխությունների կանխատեսում. վիճակագրական սվյալների ներդասակեցում, գիտական հայեցակարգերի և դիտարկման ցանցերի համակարգերի, կենսադրսում փոփոխությունների դիտարկման, չափագրման և գնահատման ստանդարտ մեթոդների զարգացում. մարդու առողջության վրա Երջակա միջավայրի աղտոտվածության և ֆայթայման մակարդակների ազդեցության գնահատում. Երջակա միջավայրի սարբեր աղտոտիչների համար չափանիւներն ու ստանդարտների և սարբեր արտադրանքների արտադրության ու օգտագործման վերաբերյալ կանոնակարգերի ուսումնասիրություն և զարգացում,

Իրավական և վարչական միջոցներ

Երջակա միջավայրի պահպանության իրավական և վարչական միջոցներ՝ ներառյալ Երջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման ձևավորման ընթացակարգերը,

Համագործակցության ձևերը և մեթոդները

Մասնակից ղեկությունները հայտարարում են, որ Երջակա միջավայրի պահպանությանը և բարելավմանը վերաբերող խնդիրները կլուծեն ինչպես երկկողմ, այնպես էլ բազմակողմ՝ ներառյալ սարածաբանային և ենթասարածաբանային հիմքով՝ լիովին օգտագործելով համագործակցության գոյություն ունեցող մոդելները և ձևերը: Նրանք կզարգացնեն Երջակա միջավայրի բնագավառում համագործակցությունը՝ մասնավորապես հաշվի առնելով Մարդու Երջակա միջավայրի մասին Սոկիոլմի Հոչակագիրը, Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր վեհաժողովի և Միավորված ազգերի կազմակերպության եվրոպական ճնեստական հանձնաժողովի՝ Երջակա միջավայրի խնդիրների մասին Պրագայի գիտաժողովի համադասասխան բանաձևերը:

Մասնակից ղեկությունները կձգեն, որ Երջակա միջավայրի բնագավառում համագործակցությունը իրականացվի մասնավորապես հետևյալ միջոցներով.

- գիտական և սեխնիկական տեղեկատվության, փաստաթղթերի և հետազոտությունների արդյունքների փոխանակումներ՝ ներառյալ Երջակա միջավայրի վրա սեխնիկական և ճնեստական գործունեության հնարավոր ազդեցության որոշման ձևերի մասին տեղեկատվությունը.

- համաժողովների, գիտաժողովների և փորձագետների հանդիպումների կազմակերպում.

- գիտնականների, մասնագետների և վերադասարանների փոխանակումներ.

- Երջակա միջավայրի դաստիարակության սարքեր խնդիրների ուսումնասիրման և լուծման համար ծրագրերի և նախագծերի համասեղ դասարանում և իրականացում.

- Երջակա միջավայրի դաստիարակության սանդղատների և նորմերի ներդրումակցում, երբ դասեղին է և անհրաժեշտ, մասնավորապես խուսափելու համար առևտրում հնարավոր դժվարություններից, որոնք կարող են առաջանալ էկոլոգիական այնպիսի խնդիրների լուծման ուղղությամբ գործադրվող ջանքերի կադրակցությամբ, որոնք առնչվում են արտադրական գործընթացներին, և որոնք վերաբերում են արտադրվող ադրանքների՝ Երջակա միջավայրի դաստիարակող բավարարող որոշակի որակի ադահովմանը.

- Երջակա միջավայրի դաստիարակության սարքեր ասդեկների Եուրջ խորհրդակցություններ, ըստ Եահագրգիռ երկրների միջև դայմանավորվածության, հասկադես կադղված այնպիսի խնդիրների հետ, որոնք կարող են ունենալ միջազգային հետևանքներ:

Մասնակից դեսությունները հետագայում կգարգացնեն նման համագործակցությունը.

- նդաստելով միջազգային իրավունքի առաջ ընթացող գարգացմանը, կողիֆիկացմանը և կիրառմանը, որդես մարդու Երջակա միջավայրի դաստիարակության և բարելավման միջոց՝ ներառյալ այն սկզբունքները և դրակսիկան, որոնք ընդունվել են նրանց կողմից իրենց դեսությունների իրավագորության կամ հսկողության Երջանակներում գործունեության հետևանքով Երջակա միջավայրին դասձառված ադսոսվածության և այլ վնասի կադրակցությամբ, որը ադդեցություն է ունեցել այլ երկրների և սարածաԵրջանների վրա.

- աջակցելով և խրախուսելով համադասասիսան միջազգային կոնվենցիաների իրականացմանը, որոնց մասնակից են նրանք, մասնավորապես՝ որոնք ուղղված են ծովային և խմելու ջրի ադսոսվածության կանխման և դայբարին, առաջարկելով դեսություններին վավերացնել ադդեն իսկ ստորագրված կոնվենցիաները, ինչդես նաև Բննարկելով այլ համադասասիսան կոնվենցիաներին միանալու հնարավորությունները, որոնց ներկայումս նրանք մասնակից չեն.

- ձգտելով հասնել, նդասակահարմարության և հնարավորության դեղմում, Միավորված ազգերի կազմակերպության եվրոդական սնեսասկան հանձնաժողովի աԵիսասանքի ծրագրերում համագործակցության սարքեր բնագավառների ներառմանը՝ աջակցելով նման համագործակցությանը Հանձնաժողովի և Միավորված ազգերի կազմակերպության՝ Երջակա միջավայրերի գծով ծրագրի Երջանակներում և հաԵվի առնելով այլ իրավասու միջազգային կազմակերպությունների աԵիսասանքները, որոնց անդամակցում են նրանք.

- առավել լայնորեն կիրառելով համագործակցության բոլոր սեսակների համար ազգային և միջազգային ադքյուրներից սսացված առկա սեղեկասվությունը՝ ներառյալ միջազգայնորեն համաձայնեցված չափանիյները, և օգսագործելով սարքեր իրավասու միջազգային կազմակերպությունների հնարավորությունները և կարողությունները:

Մասնակից դեսությունները համաձայնեցին հասուկ միջոցներին վերաբերող հետևյալ առաջարկությունների վերաբերյալ.

- միջազգային համագործակցության միջոցով գարգացնել օդը ադսոսող՝ մեծ հեռավորություն անցնող նյութերի դիսարկման և գնահասման լայն ծրագիր՝ սկսած ծծմբային երկօսիդից և հնարավորության դեղմում ընդգրկելով այլ ադսոսիչները, և այդ կադրակցությամբ հաԵվի առնելով համագործակցության ծրագրի հիմնական սարրերը, որոնք նԵվել են 1974 թվականի դեկտեմբերին Օսլոյում Նորվեգիայի մթնոլորտային հետազոսությունների ինսիսուսի հրավերով հավաքված փորձագետների կողմից.

- ձգել, որ Միավորված ազգերի կազմակերպության եվրոպական հանձնաժողովի ԵՐԶ-նակներում անցկացվի ընթացակարգերի և համադասասխան փորձի ուսումնասիրություն՝ կադրված կառավարությունների՝ իրենց երկրների ճնշման կարողության և սեխնոլոգիական զարգացման համարժեք բնադահդանական հեսնանհները կանխասեսելու կարողությունների զարգացման գործում գործունեության հես:

6. Համագործակցություն այլ ոլորներում

Տրանսպորտի զարգացում

Մասնակից դեությունները,

համարելով, որ փոխադրումների դայմանների բարելավումը կազմում է իրենց միջև համագործակցության զարգացման հիմնական գործունեության մեկը,

համարելով, որ անհրաժեհ է խրախուսել տրանսպորտի զարգացումը և գոյություն ունեցող խնդիրների լուծումը համադասասխան ազգային և միջազգային միջոցների օգսագործմամբ,

հաշվի առնելով գոյություն ունեցող միջազգային կազմակերպությունների, հասկադես Միավորված ազգերի կազմակերպության եվրոպական ճնեսասկան հանձնաժողովի ներհին տրանսպորտի կոմիտեի կողմից այս հարցերով սարվող աշխասանհները,

նում են, որ տրանսպորտի սարբեր բնագավառներում սեխնիկական առաջընթացի արագությունը ցանկալի է դարձնում իրենց միջև համագործակցության զարգացումը և սեղեկասվության փոխանակումների ընդլայնումը,

արսահայսվում են միջազգային տրանսպորտի բնագավառում վարչական ընթացակարգերի դարգեցման և ներդասնակեցման օգսին, մասնավորադես՝ սահմաններում,

ցանկալի են համարում խրախուսել՝ հաշվի առնելով այս ոլորում իրենց ազգային առանձնահասկությունները, ճանադարհային, երկաթուղային, գեսային, օդային և ծովային տրանսպորտի անվսանգության վերաբերյալ վարչական և սեխնիկական դրոյթների ներդասնակեցումը,

հայսնում են իրենց մսադրությունը՝ խրախուսել ուղևորների և բեռների միջազգային ցամախային փոխադրումների զարգացումը, ինչդես նաև այդ փոխադրումներում, փոխասհավեսության հիման վրա, համարժեք մասնակցության հնարավորությունները,

արսահայսվում են, այդդիսով, հօգոս միջազգային կոնվեսցիաների գործողության սակ ընկնող ներցամախային ջրային ուղիներով փոխադրումների նկասմամբ կիրառվող իրավական դրոյթներից բխող անհավասարության և, մասնավորադես, այդ դրոյթների կիրառման հարցում անհավասարության վերացման՝ իրենց իրավունհները և միջազգային դարսավորությունները դահդանելու դայմանով. և այդ նդասակով հրավիրում են Հռեսնոսի նավագնացության կեստրոնական հանձնաժողովի, Դանուբի հանձնաժողովի և այլ մարմինների մասնակից դեություններին՝ զարգացնելու աշխասանհները և ուսումնասիրությունը, որոնհ անցկացվում են մասնավորադես Միավորված ազգերի կազմակերպության եվրոպական ճնեսասկան հանձնաժողովի ԵՐԶ-նակներում,

արսահայսում են իրենց դասրասակամությունը, միջազգային երկաթուղային տրանսպորտի բարելավման նդասակով և իրենց իրավունհները և միջազգային դարսավորությունները դասասճոհեն հարգելու դայմանով, աշխասել իրենց սարածհների միջև ուղևորների և բեռների փոխադարձ երկաթուղային փոխադրումները կարգավորող՝ գոյություն ունեցող միջազգային իրավական դրոյթների սարբերություններից բխող դժվարությունները վերացնելու ուղղությամբ,

արսահայսում են իրենց ցանկությունը՝ ակսիվացնել տրանսպորտի բնագավառում գոյություն ունեցող միջազգային կազմակերպություններում, հասկադես Միավորված ազգերի կազմակերպության եվրոպական ճնեսասկան հանձնաժողովի ներհին տրանսպորտի կոմիտեում սարվող աշխասանհները, և արսահայսում են իրենց մսադրությունը՝ նդասել դրան իրենց ջանհերով,

համարում են, որ Մասնակից ղեկությունների՝ արբեր կոնվենցիաների միանալու կամ սրանադորսի բնագավառում մասնագիտացած միջազգային կազմակերպություններում իրենց անդամակցության հնարավորության ֆննարկումը, ինչդեռ նաև արդեն իսկ վավերացված կոնվենցիաների իրականացմանն ուղղված իրենց ջանքերը կարող են նդաստել այդ բնագավառում իրենց համագործակցության ամրադնդմանը:

Չբոսաւրջոթյան խրախուսում

Մասնակից ղեկությունները,

ընդունելով միջազգային զբոսաւրջոթյան ունեցած ներդրումը ժողովուրդների միջև փոխըմբռնման զարգացման, արբեր բնագավառներում այլ երկրների նվաճումներին առավել ծանոթանալու հարցում, ինչդեռ նաև սնեսասկան, սոցիալական և մշակութային առաջընթացում,

ընդունելով զբոսաւրջոթյան զարգացման և սնեսասկան գործունեության այլ ոլորտներում ձեռնարկված միջոցառումների միջև փոխկադակցվածությունը,

հայտնում են իրենց մտարդությունը՝ խրախուսել զբոսաւրջոթյան զարգացումը թե անհասկան և թե խմբային հիմունքներով, մասնավորադեռ, հեսկյալ միջոցներով.

- խրախուսելով զբոսաւրջոթյան ենթակառույցների բարելավումը և այդ բնագավառում համագործակցության զարգացումը.

- խրախուսելով համատեղ զբոսաւրջային նախագծերի իրականացումը՝ ներառյալ սեխնիկական համագործակցությունը, մասնավորադեռ, երբ դա թելադրված է արածմբային մերձավորությամբ և զբոսաւրջային ռահերի համընկնումով.

- խրախուսելով սեդեկասվության փոխանակումը՝ ներառյալ համադասասխան օրենքները և կանոնները, ուսումնասիրությունները, զբոսաւրջոթյան վերաբերյալ սվյալներն ու փաստաթղթերը, և զարգացնելով վիճակագրությունը՝ դրանց համեմատելիությունը հեռացնելու նդասակով.

- դրական ոգով ֆննարկելով արսասահմանյան զբոսաւրջային ուղևորությունների համար ֆինանսական միջոցներ հասկացնելու հես կադված հարցերը, հաւվի առնելով իրենց սնեսասկան հնարավորությունները, ինչդեռ նաև այն հարցերը, որոնք կադված են նման ուղևորությունների համար դահանջվող ձևակերդումների հես, հաւվի առնելով Խորհրդաժողովի կողմից զբոսաւրջոթյան մասին ընդունված այլ դրոյթները.

- հեռացնելով միջազգային զբոսաւրջոթյունը խրախուսող արսասահմանյան ձանադարհորդական գործակալությունների և ուղևորասար սրանադորսային ընկերությունների գործունեությունը.

- խրախուսելով զբոսաւրջոթյունը ոչ սեզոնային ժամանակաւրջանից դուրս.

- ֆննարկելով զբոսաւրջոթյան բնագավառում մասնագեսների և ուսանողների փոխանակումների հնարավորությունները՝ նրանց որակավորումը բարձրացնելու նդասակով.

- աջակցելով զբոսաւրջոթյան ոլանավորման և զարգացման մասին համաժողովներին և գիտաժողովներին,

ցանկալի են համարում համադասասխան միջազգային ռջանակներում և համադասասխան ազգային մարմինների հես համագործակցությամբ իրականացնել մանրամասն ուսումնասիրություններ զբոսաւրջոթյան մասին, մասնավորադեռ՝

- համեմատական ուսումնասիրություն ձանադարհորդական գործակալությունների կարգավիճակի և գործունեության, ինչդեռ նաև նրանց միջև համագործակցության զարգացման հասնելու ուղիների և միջոցների մասին.

- արձակուրդների սեզոնային ավելացման հետ կապված խնդիրների ուսումնասիրություն՝ որոշ վերջնական նոյասակ ունենալով թե՛ ժամանակահատվածներից դուրս զբոսաբերության խրախուսումը.

- այն խնդիրների ուսումնասիրություն, որոնք ծագում են Երջակա միջավայրին զբոսաբերության կողմից հասցված վնասների ոլորտներում,

զսնում են նաև, որ Եահագրգիռ կողմերը կցանկանան ուսումնասիրել հետևյալ հարցերը.

- հյուրանոցների դասակարգման միասնականացում, և

- երկու կամ ավելի երկրներ ներառող զբոսաբերային երթուղիներ,

կշանան, հնարավորության դեմքում, ադահովել, որ զբոսաբերության զարգացումը չվնասի Երջակա միջավայրին և արվեստի, դասնության և մշակութային ժառանգությանը իրենց համադասասխան երկրներում,

կարունակեն իրենց համագործակցությունը զբոսաբերության բնագավառում երկկողմ և բազմակողմ հիմունքներով վերոհիշյալ նոյասակներին հասնելու համար:

Միգրանտ աշխատուժի սնեսական և սոցիալական ասպեկտները

Մասնակից ոյեսությունները,

համարելով, որ Եվրոդայում միգրանտ աշխատողների սեղաբարժերը հասել են զգալի չափերի, և որ դրանք կազմում են սնեսական, սոցիալական և մարդկային կարևոր գործոն ինչդես ընդունող երկրների, այնդես էլ ծագման երկրների համար,

ընդունելով, որ աշխատողների միգրացիան առաջացնում է նաև մի Եարբ սնեսական, սոցիալական, մարդկային ու այլ խնդիրներ և ընդունող երկրների, և ծագման երկրների համար,

հաշվի առնելով իրավասու միջագային կազմակերդությունների և, մասնավորադես, ԱԵխասանֆի միջագային կազմակերդության գործունեությունը այս ոլորտում,

այն կարծիքն ունեն, որ Եվրոդայում աշխատողների միգրացիայից, ինչդես նաև Մասնակից ոյեսությունների միջև երկկողմանիորեն ծագող խնդիրները դեսբ է ֆննարկվեն անմիջականորեն Եահագրգիռ կողմերի միջև, որդեսգի այդ խնդիրները լուծվեն՝ ելնելով նրանց փոխադարձ Եահերից, յուրաֆանչյուր ներգրավված ոյեսության կողմից իր սոցիալ-սնեսական դրությունից բխող դահանջները դասԵաճորեն հաԵվի առնելու ձգսման լույսի ներֆո՝ հաԵվի առնելով յուրաֆանչյուր ոյեսության դարավորությունը՝ գործել այն երկկողմ և բազմակողմ համաձայնագրերին համադասասխան, որոնց նահ անդամակցում է և հետևյալ նոյասակներով.

խրախուսել ծագման երկրների ջանքերը՝ ողղված իրենց սարաժֆներում իրենց ֆադաֆաջիների զբաղվածության հնարավորությունների ընդլայնմանը՝ մասնավորադես այդ նոյասակին համադասասխանող և Եահագրգիռ ընդունող երկրների և ծագման երկրների համար ընդունելի սնեսական համագործակցության զարգացման միջոցով,

ադահովել, ընդունող երկրի և ծագման երկրի միջև համագործակցության միջոցով, այնդիսի դայմաններ, երբ կարող է կասարվել աշխատավորների կանոնակարգված սեղաբարժ, միաԵամանակ դասԵդանելով նրանց անձնական և սոցիալական ադահովությունը, և, համադասասխան դեմքերում, կազմակերդել միգրանտ աշխատողների հավաբագում և սարական մակարդակով լեզվական և մասնագիտական դասբասում,

ադահովել միգրանտ աշխատողների և ընդունող երկրների ֆադաֆաջիների միջև՝ ծառայության և աշխատանքի դայմանների և սոցիալական ադահովության հարցում իրավունքների հավասարություն և ջանալ ադահովել, որ միգրանտ աշխատողները կարողանան օգսվել բավարար կենսադայմաններից, հասկադես՝ բնակարանային դայմաններից,

ջանալ հնարավորինս աղահովել, որդեսզի միգրանտ աշխատողները կարողանան օգտվել այն նույն հնարավորություններից, որոնցից օգտվում են ընդունող երկրների քաղաքացիները՝ գործազրկության դեմքում այլ՝ հարմար աշխատանք գտնելու հարցում,

բարյացակամորեն վերաբերվել միգրանտ աշխատողների մասնագիտական դաստիարակմանը և, հնարավորության դեմքում, ընդունող երկրի լեզվի անվճար ուսուցմանը՝ նրանց աշխատանքի շրջանակներում,

հաստատել միգրանտ աշխատողների իրավունքը՝ որքան հնարավոր է դարձնել սեղանակցություն ստանալ իրենց լեզվով ինչպես իրենց ծագման երկրի, այնպես էլ ընդունող երկրի մասին,

աղահովել, որ միգրանտ աշխատողները՝ ընդունող երկրում բնակվող երեխաները ունենան այդ երկրի համար սովորական կրթության հնարավորություն այն նույն դասարաններում, որն ունեն այդ երկրի երեխաները, և, բացի այդ, նրանց հնարավորություն ընձեռել ստանալու իրենց լեզվի, ազգային մշակույթի, դաստիարակման և աշխատավայրի լրացուցիչ կրթություն,

նկատել, որ միգրանտ աշխատողները, մասնավորապես նրանք, ովքեր ձեռք են բերել որակավորում, որոշ ժամանակ անց վերադառնալով իրենց երկրները, կարող են օգնել նվազեցնել իրենց ծագման երկրում որակյալ աշխատուժի դեֆիցիտը,

հնարավորինս հեշտացնել միգրանտ աշխատողների վերամիավորումը իրենց ընտանիքների հետ,

բարյացակամորեն վերաբերվել ծագման երկրների այն ջանքերին, որոնք ուղղված են միգրանտ աշխատողների խնայողությունների ներգրավմանը՝ նրանց սնտեսական զարգացման շրջանակներում զբաղվածության համադասախմբման հնարավորություններն ընդլայնելու նպատակով, այդպիսով հեշտացնելով այդ աշխատողների վերադառնալուց նրանց վերադառնալուց հետո:

Անձնակազմի պատրաստում

Մասնակից դեպքերում,

գիտակցելով մասնագետների և սեխնիկական աշխատողների դաստիարակման և վերադաստիարակման կարևորությունը յուրաքանչյուր երկրի սնտեսական զարգացման համար,

հայտնում են իրենց դաստիարակմանը խրախուսել այս բնագավառում համագործակցությունը՝ մասնավորապես աջակցելով սնտեսական գործունեության արթն ոլորտներում, հասկապես կառավարման, դեպքերի կառավարման, գյուղատնտեսության և առևտրային ու բանկային գործում մասնագետների և սեխնիկական աշխատողների դաստիարակման և վերադաստիարակման հաստատությունների, ծրագրերի և մեթոդների վերաբերյալ սեղանակցության փոխանակմանը,

գտնում են, որ ցանկալի է զարգացնել, փոխադարձաբար ընդունելի դաստիարակմանը, մասնագետների և սեխնիկական աշխատողների փոխանակումները մասնավորապես վերադաստիարակման միջոցով, որի դաստիարակմանը՝ սնտեսությունը, դրսեցիպ մասնակիցների ֆինանսավորումը, կրթությունը և որակավորման մակարդակները, կարող են բնարկվել Մասնակից դեպքերումների իրավասու և շահագրգիռ մարմինների կողմից,

արտահայտում են հոգոս համագործակցության հնարավորությունների ուսումնասիրման, համադասախմբման ուղիներով, աշխատավայրում՝ մասնագիտական վերադաստիարակման կազմակերպման և իրականացման հարցերում, հասկապես ժամանակակից սեխնիկայի կիրառմամբ մասնագիտությունների գծով:

Միջերկրածովյան շրջանի անվսանգությունը և համագործակցությանը վերաբերող հարցեր

Մասնակից ղեկությունները,

գիտակցելով ոչ մասնակից Միջերկրածովյան ղեկությունների հետ իրենց հարաբերությունների աշխարհագրական, Պասմական, մշակութային, սննեսական և ֆաղափական աստղեկները,

համոզված լինելով, որ Եվրոդայում անվսանգությունը ղեկ է դիսարկվի աշխարհի անվսանգության ընդարձակ համասեփսում, և որ այն սերտրեն կադված է ամբողջ Միջերկրածովյան շրջանի անվսանգության հետ, և որ, համադասասիսանաբար, անվսանգության ամրադնդման գործընթացը չղեկ է սահմանափակվի Եվրոդայով, այլ ղեկ է սարածվի աշխարհի այլ մասերի և, մասնավորադես, Միջերկրածովյան շրջանի վրա,

հավասարով, որ Եվրոդայում անվսանգության ամրադնդումը և համագործակցության զարգացումը խթանում են Միջերկրածովյան սարածաշրջանում դրական գործընթացները, և արսահայտելով իրենց մսադրությունը՝ ներդրում ունենալ սարածաշրջանում խաղադության, անվսանգության և արդարության համար՝ ելնելով Մասնակից ղեկությունների և ոչ մասնակից Միջերկրածովյան ղեկությունների ընդհանուր շահերից,

ընդունելով ոչ մասնակից Միջերկրածովյան ղեկությունների հետ իրենց փոխադարձ սնեսական հարաբերությունների կարևորությունը և գիտակցելով իրենց ընդհանուր շահերը համագործակցության հետագա զարգացման գործում,

բավականությամբ *նշելով* ոչ մասնակից Միջերկրածովյան ղեկությունների ցուցաբերած հեսափրությունը Խորհրդածողովի նկասմամբ՝ դրա սկզբից ի վեր, և դասաճորեն հաճվի առնելով նրանց ունեցած ներդրումները,

հայտարարում են իրենց մսադրությունը՝

- նդասել ոչ մասնակից Միջերկրածովյան ղեկությունների հետ բարիդրացիական հարաբերությունների զարգացմանը՝ Միավորված ազգերի կազմակերդության կանոնադրության նդասակներին և սկզբունփներին համադասասիսան, որոնց վրա հիմնված են իրենց հարաբերությունները, և Պեսությունների միջև բարեկամական հարաբերությունների և համագործակցության վերաբերյալ միջազգային իրավունփի սկզբունփների մասին Միավորված ազգերի կազմակերդության Հոչակագրի համաձայն, և, համադասասիսանաբար, այս համասեփսում ոչ մասնակից Միջերկրածովյան ղեկությունների հետ վարել իրենց հարաբերությունները Մասնակից ղեկությունների միջև հարաբերությունները դեկավարող սկզբունփների մասին Հոչակագրում շարադրված սկզբունփների ոդով.

- ձգել ոչ մասնակից Միջերկրածովյան ղեկությունների հետ իրենց հարաբերությունները հեսագայում կասարելագործելու միջոցով խորացնել փոխադարձ վսահությունը և այդդիսով նդասել, ընդհանուր առմամբ, Միջերկրածովյան շրջանում անվսանգությանը և կայունությանը.

- խրախուսել ոչ մասնակից Միջերկրածովյան ղեկությունների հետ փոխաշաղափես համագործակցության զարգացումը սնեսական գործունեության սարբեր բնագավառներում, հասկադես առևսրային փոխանակումները ընդլայնելով, առևսրային հարաբերություններում կայունության և առաջընթացի համար անհրաճես ընդհանուր ըմբռման, իրենց փոխադարձ սնեսական շահերի և սնեսական զարգացման մակարդակների սարբերությունների հիման վրա, այդդիսով նդասելով իրենց սնեսական աճին և բարեկեցությանը.

- նդասել ոչ մասնակից Միջերկրածովյան երկրների սնեսությունների բազմակողմանի զարգացմանը, հաճվի առնելով նրանց ազգային զարգացման խնդիրները, և համագործակցել նրանց հետ, հասկադես արդյունաբերության, գիտության և սեխնդղոգիայի բնագավառներում, իրենց դաշարների լավագույնս ոզսագործմանը հասնելուն ուղղված նրանց ջանփերում՝ դրանով իսկ նդասելով սնեսական հարաբերությունների առավել ներդաշնակ զարգացմանը.

- ակտիվացնել իրենց ջանքերը և իրենց համագործակցությունը ոչ մասնակից Միջերկրածովյան ղեկավարման հետ՝ երկկողմ և բազմակողմ հիմունքներով, ուղղված Միջերկրականում Երջակա միջավայրի բարելավմանը, հասկադես կենսաբանական դաբարների և ծովի էկոլոգիական հավասարակշռության դահդանմանը, համադասասիսան միջոցներով՝ ներառյալ ադսոսվածության կանխումը և հսկողությունը դրա նկասմամբ. այս նդասակով և հաբվի առնելով ներկա իրավիճակը՝ համագործակցել իրավասու միջազգային կազմակերդությունների միջոցով և, մասնավորադես, Միավորված ազգերի կազմակերդության Երջակա միջավայրի ծրագրի (ՅՈՒՆԵՊ) հետ.

- խրախուսել հեսագա կադերը և համագործակցությունը ոչ մասնակից Միջերկրածովյան ղեկությունների հետ այլ համադասասիսան բնագավառներում:

Վերը Եարադրված նդասակներին աջակցելու համար Մասնակից ղեկությունները նաս հայտարարում են իրենց մտարությունը՝ դահդանել և ընդլայնել կադերը, ինչդես նաս Եվրոդայում անվսանգության ու համագործակցության խորհրդաժողովի նախաձեռնած երկխոսությունը ոչ մասնակից Միջերկրածովյան ղեկությունների հետ, ներառել Միջերկրականի բոլոր ղեկություններին՝ նդասակ ունենալով նդասել տարածաԵրջանում խադադությանը, զինված ուժերի կրճասմանը, անվսանգության ամրադնդմանը, տարածաԵրջանում լարվածության թուլացմանը և համագործակցության Երջանակների ընդլայնմանը, որի նդասակները բոլորի համար ընդհանուր հեսաբբություն ունեն, ինչդես նաս՝ ադագա ընդհանուր խնդիրների որոԵման նդասակով:

Մասնակից ղեկությունները իրենց բազմակողմ ջանքերի Երջանակում կձգսեն խրախուսել առաջընթացը և համադասասիսան նախաձեռնությունները և իրականացնել վերոհիբյալ նդասակներին հասնելու վերաբերյալ տասակեսների փոխանակում:

Համագործակցություն մարդասիրական և այլ բնագավառներում

Մասնակից ղեկությունները,

ցանկանալով աջակցել ժողովուրդների միջև խաղաղության և փոխըմբռնման ամրադնդմանը և անհատի հոգևոր հարսացմանը՝ առանց ռասայի, սեռի, լեզվի կամ կրոնի սարքերակման,

գիտակցելով, որ ընդլայնվող մշակութային և կրթական փոխանակումները, սեղեկասվության լայն սարածումը, ժողովուրդների միջև կապերը և մարդասիրական խնդիրների լուծումը կնպաստեն այդ նպատակներին հասնելուն,

որոշելով, այդպիսով, համագործակցել միմյանց հետ, անկախ իրենց ֆաղափական, ճնշակական և սոցիալական համակարգերից, վերոհիշյալ բնագավառներում լավագույն դրսևանները ստեղծելու համար, զարգացնել և ամրադնդել համագործակցության գոյություն ունեցող ձևերը և մշակել այդ նպատակներին համադասասխան նոր ուղիներ և միջոցներ,

համոզված լինելով, որ այդ համագործակցությունը ղեկ է իրականացվի Մասնակից ղեկությունների միջև հարաբերությունները ղեկավարող սկզբունքների լիակատար հարգմամբ, ինչպես նրանք բարադրված են համադասասխան փաստաթղթում,

ընդունելով հետևյալը.

1. Մարդկային շփումներ

Մասնակից ղեկությունները,

մենարկելով շփումների զարգացումը՝ որդես ժողովուրդների միջև բարեկամական հարաբերությունների և վստահության ամրադնդման կարևոր գործոն,

հաստատելով, այս ոլորում դայմանների բարելավմանն ուղղված իրենց ներկա ջանքերի կադակցությամբ, այն կարևորությունը, որն իրենք սալիս են մարդասիրական նկատառումներին,

ցանկանալով այս ոգով զարգացնել այս բնագավառում բարունակվող առաջընթացին հասնելուն ուղղված հետագա ջանքերը՝ բարունակելով նվազեցնել լարվածությունը,

գիտակցելով, որ սրան վերաբերող հարցերը ղեկ է կարգավորվեն բահագրգիռ ղեկությունների կողմից՝ փոխադարձաբար ընդունելի դայմաններով,

նպասակ ունենալով հեծացնել ազատ սեղաբարձը և Մասնակից ղեկությունների մարդկանց, հաստատությունների և կազմակերդությունների միջև անհատական և կոլեկտիվ շփումները՝ լինեն նրանք ոչ դաբոնական, թե դաբոնական, և նդաստել այս կադակցությամբ ծագող մարդասիրական խնդիրների լուծմանը,

հայտնում են իրենց պատասխանությունը՝ այդ նդատակով ձեռնարկել միջոցներ, որոնք իրենք համադասասխան կհամարեն, և կնեել համաձայնագրեր կամ դայմանավորվածություններ միմյանց միջև, անհրաժեծության դեղում, և

հայտնում են իրենց մատրությունը՝ ներկայումս ձեռնարկել հետևյալի իրականացումը.

ա) Ընսանեկան կատերի վրա հիմնված շփումներ և պարբերաբար հանդիպումներ

Ընսանեկան կադերի վրա հիմնված շփումների հետագա զարգացմանը նդաստելու համար Մասնակից ղեկությունները բարյացակամորեն կննարկեն ձանադարհորդությունների մասին դիմումները՝ նդատակ ունենալով անձանց թույլատրել ժամանակավոր և, ցանկության դեղում, կանոնավոր հիմունքներով, մոսք գործելու իրենց սարածք կամ դուրս գալ այնտեղից՝ իրենց ընսանիքների անդամներին այցելելու համար:

Իրենց ընսանիքների անդամներին հանդիղելու համար ժամանակավոր այցելությունների մասին դիմումները կննարկվեն առանց ծագման կամ ժամանման երկրի սարքերակման. ձանա-

դարհորդական փաստաթղթերի և մոսֆի արժույթների համար գոյություն ունեցող դատապարտումները կկիրառվեն այս ոգով: Նման փաստաթղթերի ու մոսֆի արժույթների դատապարտումը և սրամադրումը կիրականացվեն ողջամիտ ժամկետներում. խիստ անհրաժեշտ դեղերում, ինչդիսիսի են լուրջ հիվանդությունը կամ մահը, կսրվի նախադասություն: Նրանք կձեռնարկեն այնպիսի ֆայլեր, որոնք կարող են անհրաժեշտ լինել՝ դատապարտողական ճանադարհորդական փաստաթղթերի և մոսֆի արժույթների վճարումների ընդունելիությունը հաստատման համար:

Նրանք հաստատում են, որ ընտանեկան կադերի վրա հիմնված շփոթումների վերաբերյալ դիմումների ներկայացումը չի փոփոխի դիմողի կամ նրա ընտանիքի անդամների իրավունքները կամ դատականությունները:

բ) Ընտանիքների վերամիավորում

Մասնակից ղեկությունները դրական և մարդասիրական ոգով կփնտրեն այն անձանց դիմումները, որոնք ցանկանում են վերամիավորվել իրենց ընտանիքի անդամների հետ, հասուկ ուշադրություն դարձնելով հրատապ բնույթի խնդրանքներին. ինչդիսիսի են հիվանդ կամ ռաբեց անձանց կողմից փոխանցված խնդրանքները:

Նրանք այդ բնագավառի դիմումները կփնտրեն հնարավորինս արագ:

Նրանք, անհրաժեշտության դեպքում, կնվազեցնեն այդ դիմումների կադակցությամբ գանձվող վճարները՝ ադահովելու համար դրանց չափավոր մակարդակը:

Ընտանեկան վերամիավորման նդասակով դիմումները, որոնք չեն բավարարվել, կարող են նորից սրվել համադասախսան մակարդակով և նորից կդիտարկվեն ողջամիտ կարճ ժամանակահատվածներում՝ բնակության կամ ժամանման երկրի (որին կվերաբերի) իշխանությունների կողմից. նման հանգամանքներում վճարումները կգանձվեն միայն այն դեպքում, եթե դիմումը բավարարվի:

Այն անձինք, որոնց ընտանեկան վերամիավորման մասին դիմումները բավարարվել են, կարող են իրենց հետ սանել կամ ուղարկել իրենց սնային և անձնական օգտագործման իրերը. այս նդասակով Մասնակից ղեկությունները կօգտագործեն գոյություն ունեցող կանոններից բխող բոլոր հնարավորությունները:

Նախան միևնույն ընտանիքի անդամների վերամիավորումը նրանց միջև հանդիդումները և շփոթումները կարող են իրականացվել ընտանեկան կադերի վրա հիմնված շփոթումների համար կարգերին համադասախսան:

Մասնակից ղեկությունները կաջակցեն Կարմիր խաչի և Կարմիր մահիկի ընկերությունների ջանքերին, որոնք զբաղվում են ընտանեկան վերամիավորման խնդիրներով:

Նրանք հաստատում են, որ ընտանեկան վերամիավորման մասին դիմումների ներկայացումը չի փոփոխի դիմողի կամ նրա ընտանիքի անդամների իրավունքները և դատականությունները:

Ընդունող Մասնակից ղեկությունը համադասախսան հոգածություն կցուցաբերի մյուս Մասնակից ղեկությունների այն անձանց աշխատանքի տեղավորման հարցում, որոնք մշակական բնակություն են սանում այդ ղեկությունում իր ֆադաբացիների հետ ընտանեկան վերամիավորման կադակցությամբ, և կհետևեն, որ նրանց սրամադրվեն այնպիսի հավասար հնարավորություններ, որոնցից օգտվում են իրենց ֆադաբացիները կրթության, բժշկական օգնության և սոցիալական ադահովության հարցերում:

գ) Ամուսնություն սարքեր պետությունների ֆադաբացիների միջև

Մասնակից ղեկությունները բարյացակամորեն և մարդասիրական նկատառումների հիման վրա կփնտրեն այն անձանց ելքի կամ մոսֆի թույլտվության խնդրանքները, որոնք որոշել են ամուսնանալ այլ Մասնակից ղեկության ֆադաբացիների հետ:

Վերոհիշյալ նոյանակների և ամուսնության համար դաժանաբան փաստաթղթերի ձևակերպումը և սրամադրումը կիրականացվեն ընթացող վերամիավորման համար ընդունված դրույթներին համադասասխան:

Քննարկելով սարքեր Մասնակից ղեկավարների արդեն ամուսնացած զույգերի խնդրանքները՝ իրենց և իրենց ամուսնությունից ծնված անչափահաս երեխաներին իրենց մեծական բնակության վայրը այն ղեկավարություն փոխելու մասին, որում սովորաբար բնակվում է նրանցից մեկը, Մասնակից ղեկավարները նույնպես կկիրառեն ընթացող վերամիավորման համար ընդունված դրույթները:

դ) Անձնական կամ մասնագիտական նպատակներով ճանապարհորդություն

Մասնակից ղեկավարները մտադիր են հեռացնել իրենց ֆաղափացիների՝ անձնական կամ մասնագիտական նպատակներով ճանապարհորդությունները և այդ նպատակով, մասնավորապես՝

- աստիճանաբար դարձնել և ձկունաբար կիրառել ելֆի և մուսֆի ընթացակարգերը.

- հեռացնել այլ Մասնակից ղեկավարներից իրենց սարած ֆաղափացիների տեղափոխվելու կանոնները՝ անվստահության դաժանաբանի դասակարգումով,

նրանք կձգեն աստիճանաբար նվազեցնել, անհրաժեշտության դեպքում, մուսֆի արժեքները և դասակարգման ճանապարհորդական փաստաթղթերի համար վճարումները:

Նրանք մտադիր են ֆննարկել, անհրաժեշտության դեպքում, հյուրասուսական ծառայություններ նախատեսող կանոնակարգումների բարելավման համար միջոցները (ներառյալ, այնքանով, որքանով դա հարմար է, բազմակողմ կամ երկկողմ հյուրասուսական կոնվենցիաների կամ այլ համադասասխան համաձայնագրերի կամ դայմանավորվածությունների կնքումը)՝ ներառյալ իրավական և հյուրասուսական օգնությունը:

Նրանք հաստատում են, որ կրոնական հաստատությունները և կազմակերպությունները, որոնք գործում են Մասնակից ղեկավարների սահմանադրական շջանակներում, և նրանց ներկայացուցիչները կարող են իրենց գործունեության բնագավառում ունենալ շփումներ և հանդիպումներ միմյանց հետ և փոխանակել տեղեկատվություն:

ե) Անհատական կամ կոլեկտիվ հիմունքներով զբոսաշրջության պայմանների բարելավում

Մասնակից ղեկավարները գտնում են, որ զբոսաշրջությունը նպաստում է այլ երկրների կյանքին, մշակույթին և դաստիարակությանը առավել լավ ճանաչելուն, ժողովուրդների միջև փոխըմբռնման խթանմանը, կադրերի բարելավմանը և ժամանցի առավել ազատ օգտագործմանը: Նրանք մտադիր են խրախուսել զբոսաշրջության զարգացումը՝ անհատական կամ կոլեկտիվ հիմունքներով, և, մասնավորապես, նրանք մտադիր են.

- նպաստել իրենց համադասասխան երկրներ այցելություններին՝ խրախուսելով համադասասխան դայմանների սրամադրումը և այդ այցելությունների հետ կապված անհրաժեշտ ձևակերպումների դարձնումն ու արագացումը.

- Անհրաժեշտության դեպքում, համադասասխան համաձայնագրերի կամ դայմանավորվածությունների հիման վրա, ընդլայնել, զբոսաշրջության զարգացման գործում համագործակցությունը՝ մասնավորապես երկկողմանիորեն դիտարկելով այլ երկրներ ճանապարհորդությունների, զբոսաշրջիկների ընդունման և սոցիալական վերաբերյալ և այլ փոխադարձ հետաքրքրություն ներկայացնող հարցերի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդլայնման հնարավոր ուղիները:

զ) Երիտասարդների միջև հանդիպումներ

Մասնակից ղեկավարները մտադիր են աջակցել երիտասարդների միջև շփումների և փոխանակումների զարգացմանը՝ խրախուսելով.

- երկկողմ կամ բազմակողմ համաձայնագրերի կամ դարբերաբար իրականացվող ծրագրերի միջոցով աշխատող, վերադասարանական կամ կրթություն ստացող երիտասարդների միջև կարճաժամկետ կամ երկարաժամկետ հիմնով փոխանակումների և շփումների ընդլայնումը՝ բոլոր հնարավոր դեղքերում.

- իրենց երիտասարդական կազմակերպությունների կողմից բազմակողմ երիտասարդական համագործակցության շրջանակների վերաբերյալ հնարավոր համաձայնագրերի հարցի ուսումնասիրությունը.

- ուսանողների փոխանակումների, միջազգային երիտասարդական սեմինարների, մասնագիտական դասընթացների և օտար լեզվի ուսուցման կազմակերպման վերաբերյալ համաձայնագրերը կամ դարբերաբար իրականացվող ծրագրերը.

- երիտասարդական զբոսաշրջության հեճազա զարգացումը և այդ նպատակով համադասարանական դրամաների սրամադրումը.

- հնարավորության դեղքում՝ իրենց այն կազմակերպությունների միջև երկկողմ կամ բազմակողմ հիմնովներով փոխանակումների, կադերի և համագործակցության զարգացումը, որոնք ներկայացնում են աշխատող, վերադասարանական կամ սովորող երիտասարդների լայն շրջան.

- երիտասարդության կողմից՝ ժողովուրդների միջև փոխըմբռնման զարգացման և բարեկամական հարաբերությունների և վստահության ամրադրման կարևորության գիտակցումը:

է) Մտորհ

Մտորհի բնագավառում գոյություն ունեցող կադերը և համագործակցությունը ընդարձակելու նպատակով Մասնակից ղեկավարները կխրախուսեն այդ կարգի շփումները և փոխանակումները, ներառյալ մտորհային հանդիպումները և ամեն շտապի մրցույթները՝ ընդունված միջազգային կանոնների, կանոնակարգերի և դրակսիկայի հիման վրա:

ը) Կասպերի ընդլայնում

Կառավարական հաստատությունների և ոչ կառավարական կազմակերպությունների և ընկերությունների՝ ներառյալ կանանց կազմակերպությունները, միջև կադերի հեճազա զարգացման նպատակով Մասնակից ղեկավարները կհեճացնեն հանդիպումների անցկացումը, ինչդեպ նաև դասվիրակությունների, խմբերի և անհասների ճանադարհորդությունները:

2. Տեղեկատվություն

Մասնակից ղեկավարները,

գիտակցելով մյուս Մասնակից ղեկավարներում կյանքի սարբեր ասդեկցների առավել լայն ճանաչման և ըմբռնման կարիքը,

ընդունելով այս գործընթացի ունեցած ներդրումը ժողովուրդների միջև վստահության ամրադրման գործում,

ցանկանալով Մասնակից ղեկավարներին միջև փոխըմբռնման զարգացմանը և իրենց հարաբերությունների հեճազա բարելավմանը զուգընթաց շարունակել այս բնագավառում առաջընթացին ուղղված հեճազա ջանքերը,

ընդունելով մյուս Մասնակից ղեկավարություններից սեղեկասվության սարածման և նման սեղեկասվությանը լավագույնս ծանոթանալու կարևորությունը,

ընդգծելով, այդդիսով, մամուլի, ռադիոյի, հեռուստասեսության, կինոյի և լրատվական գործակալությունների և այս բնագավառում աշխատող լրագրողների հիմնական և ազդեցիկ դերը,

նպասակ են դնում հեռացնել ամեն սեսակի սեղեկասվության ազգս և լայն սարածումը, խրախուսել սեղեկասվության և այլ երկրների հեռ սեղեկասվության փոխանակման բնագավառում համագործակցությունը և բարելավել այն դայմանները, որոնցում մի Մասնակից ղեկավարության լրագրողները իրականացնում են իրենց մասնագիտական գործունեությունը մյուս Մասնակից ղեկավարություններում, և

արսահայտում են իրենց մտադրությունը, մասնավորապես.

ա) Տեղեկասվության սարածման, մասշտիվության և փոխանակման բարելավում

(i) Բանավոր տեղեկասվություն

- Հեռացնել բանավոր տեղեկասվության սարածումը այլ Մասնակից ղեկավարություններից գործիչների և մասնագետների դասախոսությունների և դասախոսական օրջայցերի միջոցով, ինչդեռ նաև կլոր սեղանի շուրջ հանդիպումներում, սեմինարներում, գիտաժողովներում, ամառային դպրոցներում, համաժողովներում և այլ երկրորդ ու բազմակողմ հանդիպումներում արսահայտված կարծիքների փոխանակման միջոցով:

(ii) Տպագիր տեղեկասվություն

- Հեռացնել իրենց սարածում այլ Մասնակից ղեկավարությունների թերթերի և տպագիր հրատարակումների, դարբերականների և ոչ դարբերականների սարածման բարելավումը: Այս նդասակով.

նրանք կխրախուսեն իրենց իրավասու ընկերություններին և կազմակերպություններին՝ կնքել համաձայնագրեր և դայմանագրեր՝ ուղղված այլ Մասնակից ղեկավարություններից ներկրված թերթերի և հրատարակված նյութերի թվի աստիճանաբար մեծացմանը: Այս համաձայնագրերը և դայմանագրերը դեռ Է մասնավորապես նեեն յուրաքանչյուր երկրում նրա հրատարակումների և թերթերի արագ առաքման և դրանց սարածման համար գոյություն ունեցող սովորական ուղիների օգտագործման դայմանները, ինչդեռ նաև կողմերի միջև համաձայնեցված վճարման ձևերն ու եղանակները, որոնք հնարավոր են դարձնում իրականացնել այդ համաձայնագրերով և դայմանագրերով նախատեսված նդասակները,

անհրաժեշտության դեղդում նրանք կձեռնարկեն համադասասխան միջոցներ վերոհիշյալ խնդիրները իրականացնելու և համաձայնագրերում ու դայմանագրերում դարունակվող դրոյթները կիրառելու համար:

- Նդասել հանրության համար վերը նեված հիմունքներով ներկրված՝ դարբերական և ոչ դարբերական տպագիր հրատարակումների մասշտիվության բարելավմանը: Մասնավորապես՝

նրանք կխրախուսեն այն սեղերի թվի մեծացմանը, որսեղ վաճառվում են այդ հրատարակումները,

նրանք կհեռացնեն այդ դարբերական հրատարակումների առկայության ադահովումը համաժողովների աշխատանքների, համաժողովների, դասեռնական այցերի և այլ միջազգային իրադարձությունների ընթացում և զբոսաօրջիկների համար՝ զբոսաօրջային օրջանի ընթացում,

նրանք կզարգացնեն բաժանորդագրության հնարավորությունները յուրաքանչյուր երկրին հասուկ եղանակներով,

Որոշում կայացվելու խոսքը հանրային գրադարաններում և դրանց ընթերցասահներում, ինչպես նաև համալսարանական գրադարաններում այդ հրատարակումները ընթերցելու և ժամանակավոր օգտագործման սրամադրելու հնարավորությունները:

Նրանք մտադիր են բարելավել դիվանագիտական առաքելություններից սրամադրվող և այդ առաքելությունների կողմից սարածվող լուսատվական տեղեկագրերին ծանոթանալու հնարավորությունները՝ շահագրգիռ կողմերի համար ընդունելի կանոնների հիման վրա:

(iii) Տեսագրված և հեռարձակվող տեղեկասվություն

- Նոյաստել ֆիլմերի տեսքով տեղեկասվության և հեռուստառադիոտեղեկասվության սարածման բարելավմանը: Այդ նպատակով՝

Որոշում կայացվում է այլ Մասնակից ղեկավարներին՝ ձայնագրված (տեսագրված) և նկարահանված առավել բազմազան տեղեկասվության առավել զանգվածային ցուցադրումը և հեռարձակումը, որը լուսաբանում է իրենց երկրներում կյանքի սարքեր աստղեկները և ստացվում է այնպիսի համաձայնագրերի կամ դրամանավորվածությունների հիման վրա, որոնք անհրաժեշտության դեպքում կարող են կնքվել անմիջականորեն շահագրգիռ կազմակերպությունների և ընկերությունների միջև,

Որոշում կայացվում է իրավասու կազմակերպությունների և ընկերությունների կողմից այլ Մասնակից ղեկավարներին՝ ձայնագրված (տեսագրված) տեսաձայնային նյութերի ներկրումը:

Մասնակից ղեկավարները նույն ժամանակահատվածում են ռադիոյով հեռարձակվող տեղեկասվության սարածման ընդլայնման մասին և հույս են հայտնում, որ այդ գործընթացը կարողանալի այնպես, որ համադասախանի ժողովուրդների փոխըմբռնման շահերին և այս Խորհրդածրույթի կողմից շահագրված նպատակներին:

բ) Համագործակցություն տեղեկասվության բնագավառում

- Խրախուսել համագործակցությունը տեղեկասվության բնագավառում կարճաժամկետ կամ երկարաժամկետ համաձայնագրերի կամ դրամանավորվածությունների հիման վրա: Մասնավորապես՝

Որոշում կայացվում է զանգվածային լրատվամիջոցների ոլորտում ներգրավված կազմակերպությունների, այդ թվում լրատվական գործակալությունների, հրատարակչությունների և հրատարակչական կազմակերպությունների համագործակցության աճին,

Որոշում կայացվում է հանրային կամ մասնավոր, ազգային կամ միջազգային ռադիո- և հեռուստատեսային կազմակերպությունների համագործակցությանը, մասնավորապես, ուղիղ և ձայնագրված (տեսագրված) ռադիո- և հեռուստատեսային հաղորդումների փոխանակման միջոցով և նման հաղորդումների համատեղ արտադրության և դրանց հեռարձակման ու սարածման միջոցով,

Որոշում կայացվում է Մասնակից ղեկավարների թե՛ լրագրողական կազմակերպությունների, թե՛ լրագրողների հանդիպումները և շփումները,

Որոշում կայացվում է կոնսուլտացիաների համար Մասնակից ղեկավարների տարբերակային հրատարակումների, ինչպես նաև թերթերի միջև դրամանավորվածությունների հնարավորությունները՝ հոդվածներ փոխանակելու և հրատարակելու նպատակով,

Որոշում կայացվում է սեփական տեղեկասվության փոխանակումը, ինչպես նաև մամուլի, ռադիոյի ու հեռուստատեսության բնագավառում փորձագետների փոխանակում և տեսակետների փոխանակմանը նվիրված հանդիպումների և համատեղ հետազոտությունների կազմակերպումը:

գ) Լրագրողների աշխատանքային պայմանների բարելավում

Մասնակից ղեկավարները, ցանկանալով բարելավել այն պայմանները, որոնցում մի Մասնակից ղեկավարի լրագրողները իրականացնում են իրենց մասնագիտական գործունեությունը այլ Մասնակից ղեկավարներում, մտադիր են, մասնավորապես՝

- ֆինանսել բարյացակամ ոգով և ընդունելի ու ողջամիտ ժամկետում լրագրողների՝ մուսֆի արժեքները ստանալու խնդրանքները.

- սրամադրել Մասնակից ղեկավարներին մեծական հավասարմագրված լրագրողներին, պայմանավորվածությունների հիման վրա, որոշակի ժամկետով բազմակի մուսֆի և էլֆի արժեքները.

- հեռացնել Մասնակից ղեկավարներին հավասարմագրված լրագրողներին ժամանակավոր բնակության երկրում մնալու թույլտվության և, անհրաժեշտության դեպքում, այլ դաշտնական փաստաթղթերի սրամադրումը, որոնք հարկ է, որ նրանք ունենան.

- հեռացնել, փոխադարձության հիման վրա, Մասնակից ղեկավարներին լրագրողների ճանադարհորդությունների ձևակերտման ընթացակարգերը այն երկրում, որտեղ նրանք իրականացնում են իրենց մասնագիտական գործունեությունը, և սասիճանաբար սրամադրել առավել մեծ հնարավորություններ նման ճանադարհորդությունների համար՝ անվանագրության նկատմամբներից էլնելով՝ փակ Երջանների գոյության հետ կադրված կանոնակարգերի դադարմանն պայմանով.

- ադադրել, որ այդ լրագրողների՝ նման ճանադարհորդության համար խնդրանքներին սրվի հնարավորին չափ արագ դասասիսան՝ հաճվի առնելով խնդրանքի ժամկետները.

- մեծացնել Մասնակից ղեկավարներին լրագրողների հնարավորությունները՝ անձամբ հարդակցվել իրենց սեղեկատվության ադրյունների հետ՝ ներառյալ կազմակերպությունները և դաշտնական հաստատությունները.

- Մասնակից ղեկավարներին լրագրողներին սրամադրել իրենց մասնագիտական գործունեության համար անհրաժեշտ սեխնիկական սարքավորումների (լուսանկարչական, կինեմատոգրաֆիական, ձայնագրման, ռադիո- և հեռուստատեսային) ներկրման իրավունք միայն դրանք նորից դուրս սանելու պայմանով.*

- այլ Մասնակից ղեկավարներին լրագրողներին՝ մեծական կամ ժամանակավոր հավասարմագրված, հնարավորություն ընձեռել ամբողջությամբ, սովորական կարգով և արագ Մասնակից ղեկավարներին կողմից ընդունված եղանակներով փոխանցել այն սեղեկատվական մարմին, որը նրանք ներկայացնում են, իրենց մասնագիտական գործունեության արդյունքները՝ ներառյալ ձայնագրերը և չերակված ֆիլմը՝ հրադարակման կամ ռադիո- կամ հեռուստատեսային նկատման նդասակով:

Մասնակից ղեկավարները վերահաստատում են, որ իր մասնագիտական գործունեության օրինական իրականացման համար լրագրողը չդեմ է ենթարկվի վսարման ոչ էլ որևէ այլ ձևով դասովի: Եթե հավասարմագրված լրագրողը վսարվել է, նա դեմ է սեղեկացվի այդ գործողության դասձանների մասին և կարող է ներկայացնել իր գործը վերանայելու դիմում:

* Ընդունելով, որ օսարերյալ լրագրողները Եւս դեմքերում աճասանքի են վերցնում համադասասիսան սեղական անձնակազմ, Մասնակից ղեկավարները նեում են, որ վերոհիշյալ դուրյթը կկիրառվի համադասասիսան կանոնները դադարմանելու պայմանով, այլ Մասնակից ղեկավարներին անձանց նկատմամբ, ովքեր կանոնավոր և ըստ մասնագիտության վարձվել են որդես մամուլի, ռադիոյի, հեռուստատեսության կամ կինոյի սեխնիկներ, լուսանկարիչներ կամ նկարահանողներ:

3. Համագործակցություն և փոխանակումներ մշակույթի բնագավառում

Մասնակից ղեկությունները,

համաձայնությամբ, որ մշակութային փոխանակումները և համագործակցությունը մարդկանց և ժողովուրդների միջև նպաստում է ավելի լավ փոխըմբռնման և այդ կերպ նպաստում ղեկությունների միջև երկարատև փոխըմբռնմանը,

հասաստելով բազմակողմ մակարդակի վրա այդ ոլորտում արդեն ձևավորված եզրակացությունները, մասնավորապես՝ Եվրոպայում մշակույթի ֆաղափականության վերաբերյալ միջկառավարական համաժողովի ժամանակ, որը կազմակերպվել էր ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի կողմից 1972թ. հունիսին՝ Հելսինկիում, որտեղ հասարակության ամենալայն շերտերի մեջ մեծ հետաքրքրություն առաջացավ ակտիվ մասնակցություն ցուցաբերել մշակութային կյանքի աճող բազմազանության գործընթացում,

ցանկանալով փոխադարձ վստահության և Մասնակից ղեկությունների միջև հարաբերությունների հետագա զարգացման հետ մեկտեղ շարունակել գործադրել հետագա ջանքեր՝ այդ ոլորտում առաջընթաց ունենալու նպատակով,

այդ ոգով *պատասխանատվություն հայտնելով* զգալի կերպով ընդլայնել իրենց մշակութային փոխանակումները՝ կառավարել և անհասներ, և մշակութային ստեղծագործությունների հետ, և նրանց միջև զարգացնել ակտիվ համագործակցություն երկկողմ ու բազմակողմ մակարդակների վրա, մշակույթի բոլոր բնագավառներում,

համոզված լինելով, որ իրենց փոխադարձ հարաբերությունների այսպիսի զարգացումը կնպաստի համադասասխան մշակույթների հարստացմանը՝ հարգելով յուրաքանչյուրի ինքնատիպությունը, ինչպես նաև իրենց միջև ընդհանուր արժեքների գիտակցության ամրապնդմանը՝ շարունակելով զարգացնել աշխարհի մյուս երկրների հետ մշակութային համագործակցությունը,

հայտարարելով, որ իրենց համատեղ կերպով իրենց առջև ունեն հետևյալ նպատակները՝

ա) զարգացնել տեղեկատվության փոխադարձ փոխանակումը՝ համադասասխան մշակութային նվաճումների մասին ավելի լավ ծանոթանալու նպատակով,

բ) ընդլայնել մշակութային արժեքների փոխանակման և սարածման հնարավորությունները,

գ) խթանել համադասասխան մշակութային նվաճումներին բոլորի կողմից ծանոթանալու գործում,

դ) զարգացնել մշակութային գործիչների միջև շփումները և համագործակցությունը,

ե) փնտրել մշակութային համագործակցության նոր ոլորտներ և ձևեր,

այսպիսով *ցուցաբերում են իրենց ընդհանուր չզսումը՝* ձեռնարկելու ասիճանական զարգացող, հետևողական և երկարատև գործունեություն՝ սույն Հռչակագրի նպատակներին հասնելու համար, և

հայտնում են իրենց մտադրությունը՝ ներկայումս սկսել հետևյալի կիրառումը.

Հարաբերությունների ընդլայնում

Ընդլայնել ու բարելավել մշակույթի բնագավառում համագործակցությունը և կառավարել սարքեր մակարդակների վրա, մասնավորապես.

- կնքելով, երբ նպատակահարմար է, համաձայնագրեր երկկողմ կամ բազմակողմ հիմքի վրա, որոնք կնախատեսեն մշակույթի բնագավառում իրավասու ղեկավար հաստատությունների և ոչ կառավարական կազմակերպությունների, ինչպես նաև մշակութային գործունեության մեջ ներգրավ-

ված անձանց միջև հարաբերությունների ընդլայնում՝ հաճվի առնելով և ձկունությունը, և գոյություն ունեցող համաձայնագրերի լիարժեք կիրառման անհրաժեշտությունը և նկատի ունենալով, որ համաձայնագրերը և նաև այլ ղայմանավորվածությունները համարվում են մշակութային համագործակցության զարգացման և փոխանակումների կարևոր միջոցներ.

- նդաստելով համադասասխան դեռական հասսասությունների և ոչ կառավարական կազմակերդությունների միջև անմիջական համագործակցության և հադորդակցության զարգացմանը՝ ներառյալ, որեղ անհրաժեռ է, այնդիսի հադորդակցություն և համագործակցություն, որը իրականացվում է հասուկ համաձայնագրերի և ղայմանավորվածությունների հիման վրա.

- աջակցելով մշակութային գործունեության մեջ ներգրավված անձանց անմիջական շփմանը և հադորդակցմանը՝ ներառյալ, երբ անհրաժեռ է, այնդիսի շփումները և հադորդակցումը, որոնք իրականացվում են հասուկ համաձայնագրերի և ղայմանավորվածությունների հիման վրա:

Փոխադարձ ծանոթացում

Երկկողմ և բազմակողմ մակարդակներով իրենց իրավասության շրջանակներում ընդունել այնդիսի համադասասխան միջոցներ, որոնք իրենց ժողովուրդներին կհան մշակույթի սարբեր բնագավառներում իրենց նվաճումների մասին ավելի լայն և ամբողջական փոխադարձ գիտելիքներ, այդ թվում նաև՝

- համասեղ, եթե անհրաժեռ է, համադասասխան միջազգային կազմակերդությունների աջակցությամբ, ուսումնասիրել Եվրոդայում մշակութային սվյալների բանկի հնարավոր սեղծումը և կառուցվածքը, որը կհավաքի մասնակից երկրներից սսացած սեղեկասվությունը և այն մասչելի կդարձնի իրենց թրթակիցների համար՝ նրանց խնդրանքով, և այդ կադակցությամբ շահագրգիռ դեռություններից փորձագեների հանդիդում կհրավիրի.

- բնարկել, անհրաժեռության դեդում՝ համադասասխան միջազգային կազմակերդությունների հեռ միասին, Եվրոդայում Մասնակից դեռությունների մշակութային կամ գիտական բնույթի վավերագրական ֆիլմերի հավաքածուի կազմման ուղիները.

- նդասեղ գրբերի ցուցահանդեսների ավելի հաճախակի անցկացմանը և ուսումնասիրել Մասնակից դեռությունների գրբերի լայնածավալ ցուցահանդեսների՝ Եվրոդայում դարբերաբար կազմակերդելու հնարավորությունը.

- նդասեղ համադասասխան հասսասությունների և հրասարակչությունների միջև գրբերի առկա ցանկերի, ինչդես նաև այնդիսի նախահրասարակչական նյութերի, որոնք կներառեն, հնարավորին չափով, բոլոր հեռագա հրասարակումները, դարբերաբար փոխանակմանը և նաև նդասեղ հանրագիտարաններ հրասարակող հրասարակչությունների միջև նյութերի փոխանակմանը՝ ուրաբանչյուր երկիրը լավագույնս ներկայացնելու նդասակով.

- համասեղ ուժերով ուսումնասիրել մշակույթի սարբեր բնագավառներում սեղեկասվության փոխանակումների ընդլայնման և բարելավման հարցերը, ինչդիսիք են թասրոնը, երաժեռությունը, գրադարանային գործը, ինչդես նաև մշակութային արժեքների դահդանումը և վերականգնումը:

Փոխանակումներ և սարածում

Նդասեղ մշակութային արժեքների փոխանակումների համար հնարավորությունների բարելավմանը և սարածմանը՝ համադասասխան միջոցներով, մասնավորադես.

- ուսումնասիրելով գրբերի և այլ մշակութային նյութերի միջազգային առևսրային փոխանակումների հեռ կադված ծախսերի նվազեցման և ներդառնակեցման հնարավորությունները, ինչդես նաև արսասահմանյան ցուցահանդեսներում արվեսի գործերի ադահովագրության նոր ձևերի և այդ գործերին՝ դրանց սեղափոխման հեռանքով դասձառվող վնասի կամ կորսի դիակերի նվազեցման հնարավորությունները.

- դյուրացնելով մաքսային ձևակերպումները, ըստ գեղարվեստական միջոցառումների ծրագրերի ժամկետների, այդ միջոցառումների կազմակերպիչների կողմից համաձայնեցված ցանկում ընդգրկված արվեստի գործերի, նյութերի և լրացուցիչ տարագանների համար.

- աջակցելով իրավասու կազմակերպությունների և համադասասխան ընկերությունների ներկայացուցիչների միջև հանդիպումների անցկացմանը՝ ուսումնասիրելու համար իրենց գործունեության բնագավառի շրջանակում այնպիսի միջոցներ, ինչպիսիք են տասվերների ձևակերպման դյուրացումը, դասրասի նյութը սրամադրելու ժամկետները և վճարման եղանակները, որոնք կարող են դյուրացնել գրքերի միջազգային առևտրային փոխանակումները.

- նդաստելով իրենց կինեմասոգրաֆիական հասասությունների և ֆիլմադարանների միջև ֆիլմերի վարձակալության սրամադրմանը և փոխանակմանը.

- խրախուսելով շահագրգիռ կողմերի միջև մշակութային բնույթ ունեցող միջոցառումների վերաբերյալ տեղեկատվության փոխանակումը, որոնք նախատեսված են անցկացնել Մասնակից ղեկություններում ամենամտասակահարմար այնպիսի բնագավառներում, ինչպիսիք են երաժշտությունը, թատրոնը և լյասսիկական և գրաֆիկական արվեստը՝ նդասակ ունենալով նդաստել մման միջոցառումների ժամանակացույցի կազմմանը և հրասարակմանը, անհրաժեշտության դեղմում՝ համադասասխան միջազգային կազմակերպությունների աջակցությամբ.

- խրախուսելով այն ազդեցության ուսումնասիրությունը, որը մշակույթի սարածման համար օգսագործվող տեխնիկական միջոցների նախատեսվող զարգացումը կարող է ունենալ մշակութային համագործակցության և փոխանակումների զարգացման վրա, և շահագրգիռ կողմերի միջև հնարավոր ներդաշնակեցումը՝ նկասի ունենալով իրենց համադասասխան մշակույթների բազմազանության և ինֆնասիդության դահողանումը.

- խրախուսելով, իրենց հարմար ձևով, իրենց մշակութային ֆաղաֆականության շրջանակում այլ Մասնակից ղեկությունների մշակութային ժառանգության նկասմամբ շահերի հեսագա զարգացումը, գիսակցելով յուրաֆանչյուր մշակույթի արժանիքները և արժեքը.

- փորձելով երաշխավորել հեղինակային իրավունքների և մշակութային արժեքների շրջանառության մասին միջազգային համաձայնագրերի և կոնվենցիաների լիարժեք և արդյունավետ կիրառումը, որոնց կողմ են նրանք, կամ որոնց վերաբերյալ նրանք կարող են որոշել հեսագայում դառնալ կողմ:

Մասշելիդություն

Աջակցել բոլորին իրենց երկրների մշակույթի սարքեր բնագավառներում նվաճումների՝ ստեղծագործություններ, փորձ և կասարողական արվեստ, լիարժեք փոխադարձ մասշելիդությանը և այս նդասակով գործադրել հնարավոր բոլոր ջանքերը՝ իրենց իրավասության համադասասխան, և մասնավորաղես.

- նդաստել գրքերի և գեղարվեստական ստեղծագործությունների լայն սարածմանը մասնավորաղես այնպիսի միջոցներով, ինչպիսիք են՝

դյուրացնել հեղինակների և հրասարակչությունների, ինչղես նաև այլ մշակութային հասասությունների միջև միջազգային շփումները և հաղորղակցությունները՝ հաշվի առնելով հեղինակային իրավունքի մասին միջազգային կոնվենցիաները, որոնց մասնակից են նրանք, նդասակ ունենալով փոխադարձաբար առավել ամբողղական մասշելի դարձնել մշակութային նվաճումները,

առաջարկել, որ հրասարակումների տղաֆանակը որոշելիս հրասարակչությունները հաշվի առնեն նաև այլ Մասնակից ղեկությունների դահանջարկը, և որ վաճառքի իրավունքները այլ Մասնակից ղեկություններում տրվեն, հնարավորության դեղմում, նաև ներմուծող երկրների որոշ առևտրային կազմակերպությունների՝ շահագրգիռ գործընկերների միջև համաձայնությամբ,

խրախուսել իրավասու կազմակերպություններին և համադասասխսան ընկերություններին կնիքել համաձայնագրեր և դայմանագրեր և այդ կերպով նդաստել այլ Մասնակից դեսոթյուններին հեղինակների այն ստեղծագործությունների ֆանակի և բազմազանության ասիձանաբար ավելացմանը, որոնի բնօրինակով և թարգմանված առկա են իրենց գրադարաններում և գրախանութներում,

նդաստել, նդասակահարմարության դեղոնում, այն վաձառակետերի ֆանակի ավելացմանը, որսեղ վաձառվում են, համաձայնագրերի և դայմանագրերի համաձայն, բնօրինակով ներմուծված՝ այլ Մասնակից դեսոթյուններին հեղինակների գրերը և դրանց թարգմանված սարբերակները,

լայնորեն աջակցել գրականության և մձակութային գործունեության այլ բնագավառներում ստեղծագործությունների թարգմանությանը, որոնի ներկայացված են այլ Մասնակից դեսոթյուններին լեզուներով, հասկադես ավելի ֆիչ գործածություն ունեցող լեզուներով, և թարգմանված ստեղծագործությունների հրասարակմանն ու սարածմանը այնդիսի միջոցներով, ինչդիսիֆ են.

աջակցություն լահագրգիռ հրասարակչություններին ավելի կանոնավոր լփումներին,

թարգմանիչների դասրասման և նրանց կասարելագործման գործում իրենց ջանիերի զարգացում,

համադասասխսան միջոցներով աջակցություն իրենց երկրների հրասարակչություններին թարգմանությունների հրասարակման գործում,

հրասարակիչների և լահագրգիռ հասսասոթյուններին միջև թարգմանության ենթակա գրերի ցանկերի փոխանակման դյուրացում,

աջակցություն իրենց երկրների միջև թարգմանիչների մասնագիտական գործունեությանը և համագործակցությանը,

համասեղ ուսումնասիրություններին իրականացում թարգմանություններին հեսագա խրախուսման և դրանց սարածման ուղիների վերաբերյալ,

գրադարանների միջև գրերի, մասենագրությունների և ֆարսարանային ֆարսերի փոխանակումների բարելավում և ընդլայնում

- նախասեսել այլ համադասասխսան միջոցներ, որոնի թույլ կսան, անհրաձեսության դեղոնում լահագրգիռ կողմերի փոխադարձ համաձայնությամբ, հեսացնել իրենց համադասասխսան մձակութային նվաձումներին ձանոթանալը, մասնավորադես՝ գրերի բնագավառում,

- համադասասխսան միջոցներով աջակցել զանգվածային լրասվամիջոցների լայն կիրառմանը՝ իրենցից յուրաֆանչյուրի մձակութային կյանիին փոխադարձաբար հադորդակից լինելու նդասակով.

- ձգսել զարգացնել միգրանս ալխասոդների և նրանց ընսանիիների համար անհրաձես դայմանները այնդես, որ նրանի կարողանան դահողանել կադերը իրենց ազգային մձակութի հես և նաև ընսելանալ իրենց նոր մձակութային միջավայրին.

- խրախուսել իրավասու մարմիններին և ձեռնարկություններին՝ ավելի լայն ընսություն կասարել և իրականացնել այլ Մասնակից դեսոթյուններին գեղարվեստական և վավերագրական ֆիլմերի ավելի լայն սարածում և ավելի հաձախակի աջակցել ոչ առևրային բնութթի ցուցադրումներին, ինչդիսիֆ են դրեմիերաները, կինոյի լաբաթները և փառասոները, ուլադությունը բնեռելով այն երկրների ֆիլմերին, որոնց կինոարվեսը ավելի ֆիչ ձանաչում ունի.

- համադասասխսան միջոցներով նդաստել այլ Մասնակից դեսուքյունների մասնագեսների՝ ֆիլմերի և սեսաձայնային արխիվների մեակուքային բնույթի նյութերի հես աեխասելու հնարավորությունների ընդլայնմանը այդ արխիվային նյութերի հես աեխասելու վերաբերյալ գոյություն ունեցող կանոնների երջանակում.

- խրախուսել եահագրգիռ մարմինների կողմից, նդասակահարմարության դեղում՝ իրավասու միջագգային կագմակերդությունների աջակցուքամբ, մեակուքային բնույթ ունեցող իրենց ձայնագրված հեռուսածրագրերի դահոցի սեղծման նդասակահարմարության և դայմանների, ինչդես նան դրանց ընսրությունը և հնարավոր ձեռբերումը դյուրացնելու նդասակով դրանք արագ դիսելու միջոցների համասեղ ուսումնասիրությունը:

Շփումներ և համագործակցություն

Համադասասխսան միջոցներով նդաստել մեակույթի սարբեր բնագավառներում եփումների և համագործակցության գարգացմանը հասկադես սեղծագործողների և մեակուքային գործուներության մեջ ընդգրկված անձանց միջև՝ մասնավորադես ջանբեր գործադրելով.

- նդաստել մեակույթի բնագավառում աեխասող անձանց գործուդումներին և հանդիդումներին՝ ներաջյալ, երբ անհրաժեես է, այնդիսի հանդիդումները և գործուդումները, որոնք իրականացվում են համաձայնագրերի, դայմանագրերի կամ այլ հասուկ դայմանավորվածությունների հիման վրա, և որոնք վերաբերում են իրենց մեակուքային համագործակցությանը.

- այդ կերդով խրախուսել սեղծագործողների ու կասարող արվեսագեսների և գեղարվեսական խմբերի միջև եփումները՝ նրանց համասեղ աեխասելու, այլ Մասնակից դեսուքյուններում նրանց սեղծագործությունները հայնի դարձնելու կամ իրենց ընդհանուր գործուներության վերաբերյալ կարծիքներ փոխանակելու նդասակով.

- խրախուսել, անհրաժեեսության դեղում համադասասխսան դայմանավորվածությունների միջոցով, վերադասրասողների և մասնագեսների փոխանակումները և կրթաթուեակ հասկացնել նրանց դասրասման և կասարելագործման համար մեակույթի այնդիսի սարբեր բնագավառներում, ինչդիսիք են արվեսը և ձարսարադեսությունը, թանգարանային և գրադարանային գործը, գրականագիսությունը և թարգմանչությունը, և նդաստել իրենց համադասասխսան հասսասություններ նրանց ընդունման համար նդասավոր դայմանների սեղծմանը.

- խրախուսել մեակուքային գործուներության կագմակերդիչների դասրասման, ինչդես նան ուսուցիչների և այնդիսի բնագավառներում մասնագեսների փորձի փոխանակումը, ինչդիսիք են թասրոնը, օդերան, բալեսը, երաժեսությունը և գեղարվեսը.

- եարունակել խրախուսել սեղծագործող աեխասողների, հասկադես երիսասարղ սեղծագործողների միջև միջագգային հանդիդումների կագմակերդումը գեղարվեսական և գրականագիսական սեղծագործությունների այնդիսի ընթացիկ հարցերի եուրջ, որոնք հեսաբրություն են ներկայացնում համասեղ ուսումնասիրության համար.

- ուսումնասիրել այլ հնարավորությունները մեակույթի բնագավառում գործող անձանց միջև համագործակցություն և փոխանակումներ գարգացնելու համար՝ Մասնակից դեսուքյունների մեակուքային կյանքին փոխադարձաբար ավելի լավ ծանոթանալու նդասակով:

Համագործակցության բնագավառներ և ձևեր

Խրախուսել մեակուքային համագործակցության նոր բնագավառների և ձևերի որոնումը՝ այդ նդասակով նդաստելով, որսեղ անհրաժեես է, եահագրգիռ կողմերի միջև համադասասխսան համաձայնագրերի և դայմանավորվածությունների կնքմանը, և այս համասեբսում աջակցել.

- մշակութային ֆաղափականության վերաբերյալ համասեղ ուսումնասիրություններին, մասնավորապես դրա սոցիալական աստիճաններում, և նրանց, որոնք վերաբերում են լիցենզավորմանը, ֆաղափառությանը, կրթական ու բնադաստիարակական ֆաղափականությանը և զբոսաշրջության մշակութային աստիճաններին.

- մշակութային բազմազանության հարցերի շուրջ գիտելիքների փոխանակմանը՝ այդ կերպ նդաստեղծված Եսահագրգիռ կողմերի կողմից այդ բազմազանության ավելի լավ ըմբռնմանը, որտեղ էլ այն լինի.

- վերը նշված հարցերով տեղեկատվության և, այնտեղ, որտեղ դա կարող է նդասակահարմար լինել, փորձագետների հանդիպումների փոխանակմանը, հետազոտական ծրագրերի և նախագծերի մշակմանն ու իրականացմանը, ինչպես նաև դրանց համասեղ գնահատմանը և արդյունքների տարածմանը.

- մշակութային համագործակցության այնպիսի ձևերին և այնպիսի համասեղ նախագծերի զարգացմանը, ինչպիսիք են.

դիաստիկ և գրաֆիկական արվեստի, կինոյի, թատրոնի, բալետի, երաժշտության, ֆոլկլորի և այլ բնագավառներում միջազգային միջոցառումները. զբերի տնավաճառները և ցուցահանդեսները, օլերային և դրամատիկական թատրոնների համասեղ ներկայացումները, ինչպես նաև մենակատարների, գործիքային երաժշտական խմբերի, նվագախմբերի, երգչախմբերի և այլ գեղարվեստական խմբերի՝ ներառյալ իննուս սեղծագործողները, էլոյթները, հասուկ ուժադրություն դարձնելով միջազգային մշակութային երիտասարդական միջոցառումների կազմակերպմանը և երիտասարդ սեղծագործողների փոխանակմանը,

մենակատարների և գեղարվեստական համույթների կատարումների ցանկում այլ Մասնակից տեսությունների հեղինակների և երգահանների սեղծագործությունների ընդգրկումը,

հողվածների, ակնարկների ու մենագրությունների, ինչպես նաև ոչ թանկ զբերի և գեղարվեստական ու գրական հավաքածուների տատարումը, թարգմանությունը և հրատարակումը՝ համադասասխան մշակութային նվաճումներին ավելի լավ ծանոթանալու նդասակով, այս կադակցությամբ նախաստեղծված հանդիպումներ փորձագետների և հրատարակչությունների ներկայացուցիչների միջև,

ֆիլմերի, ռադիո- և հեռուստածրագրերի համասեղ արտադրությունը և փոխանակումը՝ աջակցելով, մասնավորապես, դրոդյուսերների, տեխնիկական մասնագետների և տեսական իւխանությունների ներկայացուցիչների միջև հանդիպումներին՝ հասուկ համասեղ ծրագրերի իրականացման համար բարենդաս տայմաններ մշակելու նդասակով, և նդաստեղծված համասեղ արտադրության բնագավառում միջազգային նկարահանող խմբերի սեղծմանը,

ճարտարադեսների և ֆաղափառնարարների համար մրցույթների կազմակերպումը՝ նկատի ունենալով լավագույն նախագծերի իրականացման հնարավորությունը և, որտեղ հնարավոր է, միջազգային խմբերի ձևավորումը,

համասեղ նախագծերի իրականացումը՝ արվեստի սեղծագործությունները, տատանական և հնարանական հուժարձանները և մշակութային առումով հետաքրքրություն ներկայացնող տատարժան վայրերը տատարանելու, վերականգնելու և լավագույն ձևով ներկայացնելու համար, համադասասխան դեղերում՝ կառավարական կամ ոչ կառավարական բնույթի միջազգային կազմակերպությունների, ինչպես նաև իրավասու և այդ բնագավառներում գործունեություն ծավալող մասնավոր հաստատությունների օգնությամբ, այդ նդասակով նախաստեղծված՝

Եսահագրգիռ կողմերի փորձագետների տարբերաբար հանդիպումներ անհրաժեժ առաջարկությունները մշակելու համար՝ նկատի ունենալով ավելի լայն սոցիալական և տնտեսական համատեղումն այդ հարցերի բնարկման անհրաժեժությունը,

համադասասխան դարբերական մամուլում հողվածների հրատարակում, որոնք նախատեսված են Մասնակից ղեկավարությունների առավել նշանակալից նվաճումներին և նորամուծություններին ծանոթանալու և դրանք համեմատելու համար,

համասեղ ուսումնասիրություն՝ իրենց երկրներում դասնական հուշարձանների և մշակութային հետաքրքրություն ներկայացնող վայրերի ցուցակագրման և ֆարսարանի ստեղծման համար օգտագործվող սարքեր համակարգերի կասարելագործման և հնարավոր ներդրումները նշանակալից նշանակալից,

վերականգնման գիտության սարքեր ճյուղերում մասնագետների դասարանական միջազգային դասընթացների կազմակերպման հնարավորությունների ուսումնասիրություն:

* * *

Ազգային փոփոխություններ կամ սարածաշրջանային մշակույթներ

Մասնակից ղեկավարությունները, գիտակցելով այն ներդրումը, որը ազգային փոփոխությունները կամ սարածաշրջանային մշակույթները կարող են ունենալ մշակույթի սարքեր բնագավառներում իրենց համագործակցության մեջ, մտադրել են իրենց սարածքում մասնակցությունների կամ մշակույթների առկայության դեպքում հեռացնել այդ ներդրումը՝ հաշվի առնելով իրենց անդամների օրինական շահերը:

4. Համագործակցություն և փոխանակումներ կրթության բնագավառում

Մասնակից ղեկավարությունները,

գիտակցելով, որ կրթության և գիտության բնագավառներում միջազգային բնույթ ունեցող հարաբերությունների զարգացումը նպաստում է ավելի լավ փոխըմբռնմանը և շահավետ է բոլոր ժողովուրդների, ինչպես նաև առաջատար սերունդների համար,

պատասխանատվություն դրսևացնել կրթության և գիտության մեջ ներգրավված կազմակերպությունների, հաստատությունների և անձանց միջև գիտելիքների և փորձի փոխանակումների, ինչպես նաև շահերի հետագա զարգացմանը, անհրաժեշտության դեպքում՝ հասնելով դասնականավորվածությունների հիման վրա,

ցանկանալով ամրադրել կրթական և գիտական հաստատությունների միջև կապերը, ինչպես նաև խրախուսել նրանց միջև համագործակցությունը ընդհանուր հետաքրքրություն ներկայացնող բնագավառներում, մասնավորապես այնպիսի բնագավառներում, որտեղ գիտելիքների և շահերի մակարդակը դասնականում է միջազգայնորեն համախմբված ջանքեր, և

համոզված լինելով, որ այս բնագավառներում առաջընթացը դեռ է գոյություն ունի և խրախուսվի օտար լեզուների ավելի լայն իմացությամբ,

այս կառավարությամբ *հայտնում են իրենց մտադրությունները*, մասնավորապես.

ա) Հարաբերությունների ընդլայնում

Ընդլայնել և բարելավել կրթության և գիտության բնագավառներում սարքեր մակարդակների վրա համագործակցությունը և կապերը, մասնավորապես.

- կնքելով, երբ նպաստակա հարմար է, երկկողմ կամ բազմակողմ համաձայնագրեր, որոնք կնախատեսեն կրթության և գիտության մեջ ծավալվող գործունեության մեջ ընդգրկված ղեկավար հաստատությունների, ոչ կառավարական մարմինների և անձանց միջև համագործակցություն և փոխանակումներ՝ նկատի ունենալով և՛ ճկունության, և՛ գոյություն ունեցող համաձայնագրերի և դասնականավորվածությունների լիարժեք կիրառման անհրաժեշտությունը,

- աջակցելով համալսարանների և բարձրագույն կրթության և հեսագոսական այլ հաստատությունների միջև անմիջական համաձայնությունների կնքմանը, նոդասակահարմար լինելու դեղում, կառավարությունների միջև գործող համաձայնագրերի շրջանակներում,

- խրախուսելով կրթության և գիտության բնագավառներում ներգրավված անձանց անմիջական կադերը և հաղորդակցումը՝ ներառյալ այնդիսիները, որոնք, որսեղ նոդասակահարմար է, իրականացվում են հասուկ համաձայնագրերի կամ ոյայմանավորվածությունների հիման վրա:

բ) Մասշեղիություն և փոխանակումներ

Բարելավել, փոխադարձաբար ընդունելի ոյայմաններով, Մասնակից ոյեսությունների ուսանողների, դասավանդողների և գիտնականների մոսքը միմյանց կրթական, մշակութային և գիտական հաստատություններ և զարգացնել փոխանակումները այդ հաստատությունների միջև բոլոր ընդհանուր հեսաբրություն ներկայացնող բնագավառներում, մասնավորաղես.

- մեծացնելով սեղեկասվության փոխանակումը օսարելրյա մասնակիցների համար բաց ուսման և դասընթացների հնարավորությունների, ինչղես նաև նրանց ընդունման և ժամանման ոյայմանների վերաբերյալ.

- հեսացնելով Մասնակից ոյեսությունների միջև գիտնականների, դասավանդողների և ուսանողների ճանաղարհորղությունը՝ սովորելու, դասավանդելու և գիտական աշխասանք կասարելու, ինչղես նաև միմյանց կրթական, մշակութային և գիտական նվաճումներին ավելի լավ ծանոթանալու նոդասակներով.

- խրախուսելով այլ Մասնակից ոյեսությունների գիտնականներին, դասավանդողներին և ուսանողներին՝ իրենց երկներում ուսումնասիրություն իրականացնելու, դասավանդելու և գիտական աշխասանք կասարելու համար կրթաթոշակներ հասկացնելը.

- հաստատելով, զարգացնելով կամ խրախուսելով այնդիսի ծրագրերը, որոնք նախասեսում են գիտնականների, դասավանդողների և ուսանողների ավելի լայն փոխանակում՝ ներառյալ գիտաժողովների, սեմինարների և համագործակցության նախագծերի կազմակերղումը և կրթական ու գիտական սեղեկասվության փոխանակումները, ինչղիսիք են համալսարանական հրասարակումները և գրաղարանների նյութերը.

- աջակցելով նման ոյայմանավորվածությունների և ծրագրերի արղյունավես իրականացմանը՝ գիտնականներին, դասավանդողներին և ուսանողներին ժամանակին սրամաղրելով համալսարաններում և ինսիտուտներում նրանց ընդունման և նրանց իսկ համար նախասեսված ծրագրերի վերաբերյալ առավել մանրամասն սեղեկասվություն՝ նրանց հնարավորություն ընձեռելով օգագործել համաղասասիսան հեսագոսական ու գիտական և արիսիվային բաց նյութերը և հեսացնելով ընդունող ոյեսություն նրանց գործողումները կրթական կամ գիտական նոդասակներով, ինչղես նաև սովորական ընթացակարգով՝ որղես արձակուղային ճանաղարհորղություն.

- աջակցելով գիտական կղչումների և դղղղումների համեմասության և համարժեբության խնդիրների առավել հսակ գնահասմանը՝ ուսուցման կազմակերղման, սնողության և բովանդակության վերաբերյալ սեղեկասվության փոխանակումը խրախուսելու, գիտելիքների մակարղակների գնահասման մեթղղները և գիտական որակավորումները համեմասելու և, հնարավորության դեղում կամ կառավարական համաձայնագրերի, երբ անհրաժեես է, կամ համալսարանների և այլ բարձրագույն ուսումնական ու գիտական հաստատությունների միջև անմիջական ոյայմանավորվածությունների հիման վրա գիտական կղչումների ու դղղղումների փոխաղարձ ճանաղանը հասնելու միջղղղով.

- առաղարկելով, բացի այղ, համաղասասիսան միջագղային կազմակերղություններին, որ նրանք ակիվացնեն իրենց ջանքերը՝ հասնելու համար գիտական կղչումների և վկայականների համեմասության և համարժեբության հես կաղված խնդիրների ընդհանուր առմամբ ընդունելի լուծման:

գ) Գիտություն

Իրենց իրավասության սահմաններում ընդլայնել և զարգացնել գիտության բնագավառում համագործակցությունը և փոխանակումները, մասնավորապես.

Երկկողմ կամ բազմակողմ հիմքերի վրա ընդլայնել գիտական շեղեկասվության և փաստաթղթերի փոխանակումը և սարածումն այնպիսի միջոցներով, ինչպիսիք են.

- այդ շեղեկասվությունը լայնորեն սրամադրելով այլ Մասնակից ղեկավարողների գիտնականներին և գիտական աշխատողներին, օրինակ՝ միջազգային շեղեկասվության սրամադրման ծրագրերին կամ այլ համադասասխան միջոցառումներին մասնակցելու միջոցով.

- ընդլայնելով և դյուրացնելով նմուշների և այլ գիտական նյութերի փոխանակումը, որոնք մասնավորապես օգտագործվում են բնագիտության և բժշկության բնագավառներում հիմնական հետազոտությունների համար.

- հրավիրելով գիտական հաստատություններին և համալսարաններին՝ ընդհանուր հետախույզումներ անցկացնող բնագավառներում իրենց ընթացիկ և հիմնական գիտական աշխատանքների վերաբերյալ առավել լիարժեք և կանոնավոր կերպով մեկը մյուսին շեղեկացնելու համար:

Դյուրացնել համալսարանների, գիտական հաստատությունների և ասոցիացիաների, ինչպես նաև գիտնականների և հետազոտական աշխատանքներ իրականացնողների միջև հաղորդակցության և անմիջական կապերի ընդլայնումը՝ ներառյալ, երբ անհրաժեշտ է, այն հաղորդակցությունը և կապերը, որոնք հիմնված են հասույ կամ անհատական կապերի կամ դրանց անվերապահության վրա, այնպիսի միջոցներով, ինչպիսիք են՝

- գիտնականների և հետազոտական աշխատանքներ իրականացնողների փոխանակումների հետագա զարգացումը և ընդհանուր հետախույզումներ անցկացնող գիտահետազոտական թեմաների վերաբերյալ նախատեսարանային բնույթի հանդիպումների կամ աշխատանքային խմբերի կազմակերպման խրախուսումը.

- գիտնականների համաժողովների և խմբակների կազմակերպումը՝ գիտահետազոտական ծրագրեր իրականացնելու համար՝ մի քանի երկրների գիտական հաստատությունների կողմից ձեռք բերված դրամական օգնությունների համաձայն.

- միջազգային համաժողովների և սեմինարների կազմակերպման աջակցելը ու հաջող անցկացմանը և դրանցում իրենց գիտնականների և հետազոտական աշխատանքներ իրականացնողների մասնակցությանը.

- բացի այդ՝ նախատեսել մոտ առաջադիմ առաջընթացի Մասնակից ղեկավարողներից գիտության առաջադիմ գործիչների հանդիպման ձևով «Գիտական ֆորում» գիտության ընթացիկ և հետագա զարգացումների վերաբերյալ ընդհանուր հետախույզումներ անցկացնող փոխկապակցված խնդիրները քննարկելու համար, և աջակցել գիտական հաստատությունների և գիտնականների միջև կապերի, հաղորդակցության ընդլայնմանը և շեղեկասվության փոխանակմանը.

- նախատեսել մոտակա ժամկետում հրավիրել Մասնակից ղեկավարողները և նրանց ազգային գիտական հաստատությունները անցկացնող փորձագետների հանդիպում նախատեսարաններում «Գիտական ֆորում»՝ խորհրդակցելով այնպիսի համադասասխան միջազգային կազմակերպությունների հետ, ինչպիսիք են ՀԱՆՆԵՄՍՈ-ն և Եվրոպայում միավորված ազգերի կազմակերպության սնտեսական հանձնաժողովը.

- անհատապես քննարկել հետագա քայլերը, որոնք ղեկավարվեն «Գիտական ֆորումի» առնչությամբ:

Երկկողմ կամ բազմակողմ հիմքերի վրա զարգացնել գիտահետազոտության բնագավառում Մասնակից ղեկավարողներում իրականացվող ծրագրերի համակարգումը և համաժողով ծրագրերի

կազմակերպումը, մասնավորապես ստրև նշված բնագավառներում, որոնք կարող են ընդգրկել գիտնականների համախմբված ջանքերը և, որոշ դեպքերում, թանկարժեք կամ եզակի սարքավորումների օգտագործումը: Այս բնագավառներում առարկաների ցանկը ներկայացված է դասկերված օրինակների տեսքով, իսկ հասույթ ծրագրերը դեռևս է որոշվեն հետագայում՝ Մասնակից ղեկավարություններում դրսևնցիալ գործընկերների կողմից՝ հաշվի առնելով այն ներդրումը, որը կարող է արվել համադասասխան միջազգային կազմակերպությունների և գիտական հաստատությունների կողմից,

- *ճշգրիտ և բնական գիտություններ*. մասնավորապես հիմնական հետազոտություն այնպիսի բնագավառներում, ինչպիսիք են մաթեմատիկական, ֆիզիկական, սեսական ֆիզիկական, գեոֆիզիկական, բիոմիան, կենսաբանությունը, էկոլոգիան և աստղագիտությունը.

- *բժշկություն*. մասնավորապես ուռուցիքաբանական և սրտանոթային հիվանդությունների հիմնարար հետազոտում, ուսումնասիրություններ զարգացող երկրներում էնդեմիկ հիվանդությունների վերաբերյալ, ինչպես նաև բժշկական և սոցիալական հետազոտություն՝ հասույթ ընդգծելով մասնագիտական հիվանդությունները, ֆիզիկական թերություններով անձանց աշխատանքային վերականգնումը և մոր, մանկան և սարեցների խնամքը.

- *հումանիտար և սոցիալական գիտություններ*, ինչպիսիք են դաստիարակությունը, աշխարհագրությունը, փիլիսոփայությունը, հոգեբանությունը, մանկավարժության հետազոտումը, լեզվաբանությունը, սոցիոլոգիան, իրավաբանական, քաղաքական և սնտեսական գիտությունները, սոցիալական, սոցիալ-սնտեսական և մշակութային երևույթների համեմատական ուսումնասիրություններ, որոնք Մասնակից ղեկավարությունների համար ընդհանուր հետաքրքրություն են ներկայացնում, մասնավորապես մարդուն քաղաքացու միջավայրի և քաղաքների զարգացման խնդիրները, հուշարձանների և արվեստի աշխատանքների դաշտանման և վերականգնման մեթոդների վերաբերյալ գիտական ուսումնասիրություններ:

դ) Օսար լեզուներ և քաղաքակրթություն

Խրախուսել օսար լեզուների և քաղաքակրթությունների ուսումնասիրումը, որպես ժողովուրդների միջև հաղորդակցության ընդլայնման կարևոր միջոցներ, յուրաքանչյուր երկրի մշակույթին ավելի լավ ծանոթանալու, ինչպես նաև միջազգային համագործակցությունը ամրապնդելու նպատակով, և այս կառավարությանը իրենց իրավասության քաղաքականներում խթանել օսար լեզուների ուսուցման հետագա զարգացումը և կասարելագործումը և սարքեր մակարդակներով ուսուցանված լեզուների ընտրության բազմազանությունը՝ ուշադրություն դարձնելով ավելի բիչ սարածված կամ ուսումնասիրված լեզուներին, և մասնավորապես.

- ինտենսիվացնել համագործակցությունը, որի նպատակն է կասարելագործել օսար լեզուների դասավանդումը ժամանակակից արդյունավետ դասավանդման մեթոդների և տեխնիկական միջոցների զարգացման և կիրառման վերաբերյալ տեղեկատվության և փորձի փոխանակումների միջոցով, որոնք հարմարեցված են ուսանողների սարքեր կաստգորիաների կարիքներին՝ ներառյալ արագացված դասընթացների մեթոդները, և բնարկել երկրորդ կամ բազմակողմ հիմունքներով օսար լեզվի դասավանդման նոր մեթոդների վերաբերյալ ուսումնասիրություններ կասարելու հնարավորությունը.

- խրախուսել, երկրորդ կամ բազմակողմ մակարդակի վրա, համադասասխան հաստատությունների միջև համագործակցությունը, որն ուղղված է լեզվի ուսուցման ժամանակակից կրթական մեթոդների կիրառման հնարավորությունների առավել լիարժեք օգտագործմանը, օրինակ՝ իրենց մասնագետների կասարած համեմատական ուսումնասիրությունների միջոցով և դայանավարժածության դեղիում՝ տեսալսողական նյութերի, դասագրքերի դասրասման համար օգտագործվող նյութերի, ինչպես նաև լեզուների ուսուցման համար օգտագործվող նոր տեսակի տեխնիկական սարքավորումների մասին տեղեկատվության փոխանակումների կամ փոխադրումների միջոցով.

- աջակցել լեզվի ուսուցիչների վերադասարանային ընթացքում ձեռք բերված փորձի վերաբերյալ ռեզյումեի փոխանակմանը և ընդլայնել երկկողմ հիմունքով լեզվի ուսուցիչների և ուսանողների փոխանակումները, ինչպես նաև դրանց ներառել մասնակցությունը լեզվի և ֆալսիֆիկացիայի բնագավառներում ամառային դասընթացներին, որտեղ էլ դրանք կազմակերպվեն:

- խրախուսել բառարանագրության բնագավառում փորձագետների համագործակցությունը՝ նպաստելով ուսանողներին ստեղծելու սերմիկների անհրաժեշտ համարժեքները՝ մասնավորապես գիտության և լեզվաբանության ճյուղերում գիտական հաստատությունների և մասնագետների միջև հարաբերությունները դրանց ներառելով նպաստելով:

- նպաստել սարքեր սեսալի միջնակարգ կրթական հաստատությունների միջև օտար լեզվի ուսումնասիրության լայն արածմանը և ֆինանսավորումը ավելացնելով եվրոպական լեզուների միջև ընկերության մեծ հնարավորություններին: և այս համատեղում, որտեղ նպաստակա հարմար է, ուսուցիչները դարձնել ուսուցիչների կազմի և վերադասարանային զարգացման հնարավորություններին, ինչպես նաև անհրաժեշտ ուսանողական խմբերի կազմակերպմանը:

- նպաստել բարձրագույն կրթության շրջանակներում լեզվաբան ուսանողներին առաջարկված լեզուների առավել լայն ընկերությանը և սարքեր օտար լեզուներ ուսումնասիրելու՝ այլ ուսանողների համար ավելի մեծ հնարավորությունների ստեղծմանը, ինչպես նաև դրանց ներառելով, ցանկության դեպքում, մասնավորապես ավելի ֆիզ արածված կամ ուսումնասիրված լեզուներ ունեցող եվրոպական երկրների օտարերկրյա դասախոսների կողմից վարվող, անհրաժեշտ հասույ ղայնմանավորվածությունների հիման վրա, լեզուների և ֆալսիֆիկացիայի դասընթացների կազմակերպումը:

- նպաստել մեծահասակների կրթության շրջանակներում իրենց բնակիչներին օտար լեզուներ և այլ երկրներից հեռավորված մեծահասակներին ընդունող երկրների լեզուներ ուսուցանելու համար մասնագիտացված ծրագրերի հետագա զարգացմանը, որոնք հարմարեցված են սարքեր կարիքներին և հեռավորություններին: այս համատեղում խրախուսել ռազմապետ հաստատություններին համագործակցել, օրինակ՝ ռազմապետ, հեռուստատեսությամբ և արագացված մեթոդներով ուսումնական ծրագրերի մշակման գործում և նաև, ցանկության դեպքում, այդ ծրագրերի ուսումնական նպատակները որոշելու գործում՝ լեզվի իմացության համեմատական մակարդակներին հասնելու նպատակով:

- խրախուսել, որտեղ նպատակահարմար է, օտար լեզուներ ուսուցանող ասոցիացիաներին համադասարանային ֆալսիֆիկացիայի ուսումնասիրության հարցում և նաև գործադրել հետագա ջանքեր օտար լեզուների ուսումնասիրության՝ ներառյալ համադասարանային արտադասարանական միջոցառումների նկատմամբ հեռավորությունը, խթանման համար:

ե) Գասալանդման մեթոդներ

Նպաստել, երկկողմ կամ բազմակողմ հիմքով, դասավանդման մեթոդների փորձի փոխանակմանը կրթության բոլոր մակարդակներում՝ ներառյալ այնպիսիները, որոնք գործածվում են մշակական և չափահասների կրթության ընթացքում, ինչպես նաև դասավանդման նյութերի փոխանակմանը, մասնավորապես:

- հետագայում զարգացնելով մանկավարժության սարքեր բնագավառներում շրջանների և համագործակցության սարքեր ձևեր, օրինակ՝ ռազմապետ հաստատությունների կողմից իրականացված համեմատական կամ համատեղ ուսումնասիրությունների միջոցով կամ դասավանդման փորձի արդյունքների վերաբերյալ ռեզյումեի փոխանակումների միջոցով:

- նպաստելով սարքեր կրթական համակարգերում գործածվող դասավանդման մեթոդների վերաբերյալ ռեզյումեի փոխանակման և այն գործընթացների հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ ռեզյումեի փոխանակումներին, որոնցով աշակերտները և ուսանողները գիտելիք են ձեռք բերում, հաշվի առնելով մասնագիտացված կրթության սարքեր ձևերի համադասարանային փորձը:

- դյուրացնելով մեծահասակների համար նախատեսված կրթության և դարբերաբար իրականացվող կրթության կազմակերպման և իրականացման, կրթության այս և այլ ձևերի ու մակարդակների միջև հարաբերությունների, ինչպես նաև այն կրթության միջոցների (ներառյալ մասնագիտական և սեխնիկական կրթությունը) վերաբերյալ փորձի փոխանակումները, որը հարմարեցված է իրենց երկրներում սնեսական և սոցիալական զարգացման դահանջներին:

- խրախուսելով միջազգային փոխըմբռնման մեջ երիտասարդների և չափահասների կրթության ոլորտում փորձի փոխանակումները՝ մասնավորապես ուղղված մարդկության համար այնուհետի գերխնդիրներին, որոնց լուծումը դահանջում է ընդհանուր մոտեցում և առավել լայն միջազգային համագործակցություն:

- խրախուսելով դասավանդման նյութերի փոխանակումները՝ ներառյալ դասագրքերը, նկատի ունենալով փոխադարձ ծանոթանալուն աջակցելու հնարավորությունը և այդպիսի գրքերում յուրաքանչյուր երկրի ներկայացման դյուրացումը, ինչպես նաև կրթության ոլորտում սեխնիկական նորամուծությունների վերաբերյալ սեղեկասվության փոխանակումները:

* * *

Ազգային փոփրամասնություններ կամ սարածաշրջանային մշակույթներ

Մասնակից ղեկությունները, գիտակցելով այն ներդրումը, որը ազգային փոփրամասնությունները կամ սարածաշրջանային մշակույթները կարող են ունենալ կրթության սարքեր բնագավառներում իրենց միջև համագործակցության մեջ, մտադիր են իրենց սարածքում այդ փոփրամասնությունների կամ մշակույթների առկայության դեղմում աջակցել այդ ներդրմանը՝ հաշվի առնելով իրենց անդամների իրավական շահերը:

Խորհրդատուովից հետո ձեռնարկված ֆայլերը

Մասնակից ղեկավարները,

հաշվի առնելով և գնահատելով Եվրոպայում անվսանգության և համագործակցության Խորհրդատուովի ընթացքում ձեռք բերած առաջընթացը,

հետագայում ֆինանսելով, լայն համաշխարհային համատեղում, որ Խորհրդատուովի Եվրոպայում անվսանգության բարելավման և համագործակցության զարգացման գործընթացի կարևոր մասն է, և դրա արդյունքները զգալի ներդրում կունենան այդ գործընթացում,

մատուցելով նաև կիրառելու Խորհրդատուովի Եզրափակիչ ակտի դրույթները, դրա արդյունքներին լիարժեք արդյունավետություն հաղորդելու նպատակով և այդպիսով բարելավելու համար Եվրոպայում անվսանգության բարելավման և համագործակցության զարգացման գործընթացը,

համոզված լինելով, որ Խորհրդատուովի նպատակներին հասնելու համար իրենք ղեկավարելով զործարհն հետագա միակողմ, երկկողմ և բազմակողմ ջանքեր և ստրև նվաճել համադասախան ձևերով բարելավելու Խորհրդատուովի նախաձեռնած բազմակողմ գործընթացը.

1. Հայտարարում են իրենց որոշումը, Խորհրդատուովին հաջորդող ժամանակահատվածում հաշվի առնել և կիրառել Խորհրդատուովի Եզրափակիչ ակտի դրույթները.

ա) միակողմանիորեն. բոլոր դեղքերում, որոնք դրդում են նման գործողության,

բ) երկկողմ կարգով. այլ Մասնակից ղեկավարներին հետ բանակցություններ վարելով,

գ) բազմակողմ կարգով. Մասնակից ղեկավարներին փորձագետների հանդիպումների միջոցով ու նաև գոյություն ունեցող այնպիսի միջազգային կազմակերպությունների Եզրափակում, ինչպիսիք են Եվրոպայում միավորված ազգերի կազմակերպության ճեղքատան հանձնաժողովը և ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ն՝ կառավար կրթական, գիտական և մշակութային համագործակցության հետ:

2. Բացի այդ՝ հայտարարում են իրենց որոշման մասին՝ բարելավելու Խորհրդատուովի նախաձեռնած բազմակողմ գործընթացը.

ա) իրականացնելով Եզրափակիչ ակտի դրույթների կիրառման և Խորհրդատուովի կողմից որոշված խնդիրների, ինչպես նաև Խորհրդատուովի իրավասության Եզրափակում գտնվող հարցերի համատեղում՝ իրենց փոխադարձ հարաբերությունների խորացմանը, Եվրոպայում անվսանգության բարելավմանն ու համագործակցության զարգացմանը և հետագայում լարվածության թուլացման գործընթացի զարգացման վերաբերյալ կարծիքների փոխանակում,

բ) այս նպատակով կազմակերպելով իրենց ներկայացուցիչների միջև հանդիպումներ՝ սկսելով արժանի գործերի նախարարների կողմից նշանակված ներկայացուցիչների մակարդակով հանդիպումներից: Այդ հանդիպման ժամանակ կործվեն այլ հանդիպումներ անցկացնելու համադասախան դայնամները, որոնք կարող են ներառել հետագա նմանաթիվ հանդիպումները և նոր Խորհրդատուովի հրավիրելու հնարավորությունները:

3. Վերհիշյալ հանդիպումներից առաջինը տեղի կունենա Բելգրադում 1977 թվականին: Այս հանդիպումը կազմակերպելու համար նախադասական հանդիպումը տեղի կունենա Բելգրադում 1977 թվականի հունիսի 15-ին: Նախադասական հանդիպման ժամանակ կործվեն արժանի գործերի նախարարների կողմից նշանակված ներկայացուցիչների հանդիպման ժամկետը, տևողությունը, օրակարգը և այլ դայնամները:

4. Ընթացակարգի կանոնները, աշխատանքային մեթոդները և Խորհրդատուովի համար նախատեսված ծախսերի բաշխման սանդղակը, համադասախան անհրաժեշտ փոփոխություններով, կկիրառվեն վերհիշյալ 1-ին հոդվածի «գ» կետում, 2-րդ և 3-րդ հոդվածներում նախատեսված հանդիպումների համար: Բոլոր վերհիշյալ հանդիպումները հերթականության կարգով տեղի կունենան Մասնակից ղեկավարներում: Քարտուղարության տեխնիկական ծառայությունները կառահովի հյուրընկալող երկիրը:

Սույն Եզրափակիչ ակտի բնօրինակը՝ կազմված անգլերեն, ֆրանսերեն, գերմաներեն, իսպաներեն, ռուսերեն և իտալերեն, կփոխանցվի Ֆինլանդիայի Հանրապետության Կառավարությանը, որը կդասի այն իր արխիվներում: Յուրաֆանչյուր Մասնակից ղեկավարող Ֆինլանդիայի Հանրապետության Կառավարությունից կստանա սույն Եզրափակիչ ակտի հաստատված դասձեռն:

Սույն Եզրափակիչ ակտի ժամկետը կհրատարակվի յուրաֆանչյուր Մասնակից ղեկավարողներում, որը կհարաձի այն և կադախովի նրա հետ հնարավորինս լավ ծանոթացումը:

Ֆինլանդիայի Հանրապետության Կառավարությանը ներկայացված է խնդրանք, որ նա սույն Եզրափակիչ ակտի ժամկետը փոխանցի Միավորված ազգերի կազմակերպության գլխավոր ֆարսուղարին, որը ենթակա չէ գրանցման՝ համաձայն Միավորված ազգերի կազմակերպության կանոնադրության 102-րդ հոդվածի, Միավորված ազգերի կազմակերպության դաշտնական փաստաթղթի ժամկետը Կազմակերպության բոլոր անդամների միջև այն սարածելու նդասակով:

Ֆինլանդիայի Հանրապետության Կառավարությանը նաև խնդրանք է ուղղված, որ նա սույն Եզրափակիչ ակտի ժամկետը փոխանցի ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի գլխավոր սեօրենին և Եվրոդայում Միավորված ազգերի կազմակերպության սնեսական հանձնաժողովի գործադիր ֆարսուղարին:

Ելնելով վերոհիշյալից՝ Մասնակից ղեկավարողների ներֆոսնուգրյալ բարձր ներկայացուցիչները գիսակցում են Խորհրդաժողովի արդյունքների ֆաղաֆական մեծ նեանակությունը և հայտարարում են իրենց որոշումը՝ գործել վերոհիշյալ ժամկետում դարունակվող դրոյթներին համադասախան, և սոնուգրում են սոնրև:

Կասարված է Հելսինկիում
1975 թվականի օգոսոսի 1-ին

